

Bilaga på svenska

Berbang

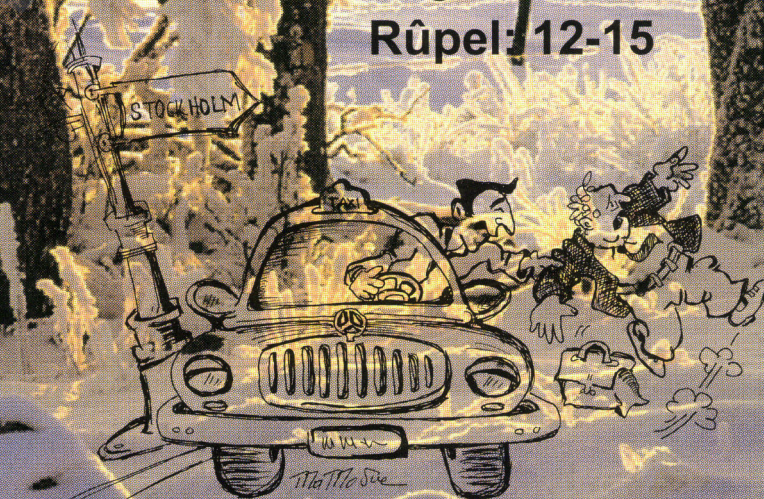
KOVARA FEDERASYONA KOMELEYEN KÚRDISTANE LI SWEDE • HEJMAR No: 119 • SIBAT/FEBRUARI 2001

**Kurdiska frågan
måste vara ett konkret krav
för Turkiets EU medlemskap
på bilaga**

Hej taksi!

Rûpel: 12-15

Armancên

Federasyonê

F K K S rêxistineke demokratik e. Bi tu rêxistinên siyasî û olî ve ne grêdayi ye. Ji komele û yekîtiyên Kurd li Swêdê pêk tê.

- Kurdên li Swêdê temsîl dike û ji bo berjewendiya civata Kurd li Swêdê xebatê dike.
- Kurdên li Swêdê di derheqa civata Swêdê de agahdar dike û ji bo çareserkirina pirs û pirsegirêkên Kurdên li Swêdê û ji bo pirsra integrasyonê xebatê dike.
- Ji bo pêşdebirina ziman û belavkirina çanda Kurdî xebatê dike.
- Ji bo çareserkirina pirsên jin û ciwan û zarok û handîkapên Kurd xebatê dike û ji bo pêşdebirina wan hewildide ku îmkanan amade bike.
- Alîkariya penaberên Kurd dike û wan di derheqa mafên penaberan de agahdar dike. Ji bo başkirina rewşa wan hewil dide.
- Gelê Swêdê di derheqa pirsra Kurd û Kurdistanê de agahdar dike û ji wan doza piştgiriyê dike.
- Li dij zordestiyê piştgirîya tevgera gelê Kurdistanê ya li Kurdistanê û li derveyî Kurdistanê dike û ji bo parastina nasnameya neteweyî xebatê dike.
- Bi rêxistinên demokratîk û civakî (çi swêdî,çi biyanî) re hevkarî dike.
- F K K S ê ji bo mafên biyanîyan û penaberiyê li gor peymanên navnetewî û prensîbên beyana cihanî ya mafên mirovan bèn parastin dixebite.

Komîteyên Federasyonê

Ev komîteyên Federasyonê di kongreya 19em a Federasyona Komeleyên Kurdistanê li Swêdê ku di 21 û 22ê Cotmeha 2000an de li Stockholmê li avayîya ABF ê de pêk hat, hatin hilbijartin.

Komîteya Karger

Keya Îzol-Serok
Hamed Gohary-Sekreter
Nasir Feyzullah- Berpirsiyarê kultur û perwerde
Vildan Tanrikulu-Berpirsê organizekirina Jin û ciwanan
Nizal Mahmûd- Berpirsê peneberan
Kovan Amedî- Berpirsiyarê peywendiyên navxweyî
Fexreddîn Olçer- Berpirsê aborî
Seyran Dûran(Seroka Komeleya Jinên Kurdistanê)
Şukrî Demir(Serokê Yekîtiya Ciwanên Kurd)

Cîgir:

Ezîze Vatandost
Enver Karahan- kordinatorê Berbangê
Selam Cizîrî

Komîteya Giştî

Emir Circis
Ehmed Sindî
Niyaz Ehmed
Rehman Hessen
Salih Demir
Diyar Mizûrî
Reşîd Ehmedî
Cemil Demircan
Lokman Ertaş
Xunav Xoşnav
Adil Dihokî
Macit Ebdurrehman

Cîgir

Nurî Salih, Gelale Nûrî, Reşîd Battê

Komîteya Rawêj

Cemal Batûn, Mustafa Aydogan, Bubê Eser, Serdar Omer, Şerif Şerîf

Komîteya Revîsor

Asî Rebbatî, Felat Koçkaya, Lokman Polat

Yek ji Biryarên Kongreya 19mîn a FKKSê

"Kongreya 19 mîn a FKKS ji hemû dewletên endamên YE daxwaz dike ku, di pêvajoya danûstandina endametiya dewlata Tirkîyê ya li YE de, pîvanên esasî yê endametiye, weke nimûne ji ew "pîvanên Kopenhagê", bi tu awayekî neyên revîzekirin yan jî rê li ber dewleta Tirkîyê neyê vekirin ku ew van pîvanan li gora dilê xwe şirove bike û dest bi danûstandinên endametiye bike.

Kongreya 19 mîn a FKKS diyar dike ku, di her merheleyên pêvajoya berendametî û danûstandinên endametiya dewleta Tirkîyê bi YE re pirsê kurd û Kurdistanê weke xaleke bi serê xwe bibe mijara şertên endametiya Tirkîyê û di derheqa vê pirsê de daxwazên gelê kurd li ber çavan bê girtin û li ser vê pirsê bi rêxistinên siyasî û demokratîk yê Kurdistanê Bakur ve peywendiyên eşkere bînin danîn."

Di 24ê Adarê de civîna bilind a Konseya Yekîtiya Ewrûpayê li Swêdê çê dibe.

Federasyona Komeleyên Kurdistanê li Swêdê, Hevkariya Hêzên Siyasî yê Kurd û Kurdistanê û Insiyatifa Kurdên li Swêdê bi hev re xwepêşandineke(mitîngeke) organîze dikin!

Beşdarî xwepêşandinê bibin!

Cî: Älvsjö Mössan (Stockholm)

tarix: 24.03.2001(Şemî)

Seat: 13.00-14.30

Komeleya Kurd li Spångayê Di 20.03.2001ê de
Li Egebygårdê agirê Newrozê vedixê! Beşdarî agirê Newrozê bibin!

Newroza we pîroz be!

Newroz- 2001

Cî: Solnahallen(Stockholm)

Tarix: 24.03.2001(Şemî)

Seat: 18.00

Bîranîna Helepçeyê

2001

ci: Adolf Fredriks Kyrka

Tarix: 16.03.2001

Seat: 17.00

Berbang

Hejmar / No: 119, 2001

Berbang organa
Federasyona Komeleyên Kurdistanê li Swêdê ye
û ji du mehan careke derdikeve

Utges av Kurdiska Riksförbundet i Sverige

Berpirsiyarê giştî / ansvarig utgivare

Keya İzol

keya.izol@kurdiskarf.org

Kordinator

Enwer Karahan

enverkarahan@hotmail.com

Redaksiyon / i redaktionen

Hemed Gohary

sekreter@kurdiskarf.org

Faris Marsil

Newzad Welî

Enwer Karahan

Kovan Amedî

layout -pergela rûpelan

F. Marsil

berbang@kurdiskarf.org

Abonetiya salane / Prenumeration

Ji bo kesan 150 SEK

Ji bo dezgehan/myndigheter 300 SEK

Ji bo welatên din 250 SEK

Bihayê yekane 25 SEK

annons

en hel sida 5000 SEK

Navnîşan / Adress

Berbang

Box 49090

S-100 28 Stockholm

SWEDEN

berbang@kurdiskarf.org

www.kurdiskarf.org

www.kurd.city

tfn 08-644 6622

faks 08-650 21 20

Postgiro: 64 38 80-8

ISSN 0281-5699

Her nivîskar ji nivîsa xwe berpirsiyar e. Mafê redaksiyonê heye ku nivîsên ji derve tîn, serrast û kurt bike.

Çapxane: APEC-Tryck

Ji bo hemû kes, komele û rêxistinên Kurdistanî

Ez li ser navê Federasyona Komeleyên Kurdistanê li Swêdê, sipasiyên xwe ji bo wan kes, komele, rêxistin û partiyên dikim ku ji me re kartên sersalê şandine û bi e-mailê sala me ya nû pîroz kirine.

Digel slavên germ

Keya İzol

Serokê FKKSê

Dê û bavên hêja;

Berbang di rûpelên xwe de, cî dide anons û îlanên mizginiyê, jidayikbûnê, rojbûnê, sersaxiyê, wefatê û hwd.

Ev îlan û anons bê pere ne.

Ev kes yan jî malbatên ku dixwazin îlana rojbûna zarokên wan di nav rûpelên Berbangê de, derkeve divê rismek keça/lawê xwe ji Berbangê re bişînin û di dawiya risim de nav û paşnav û tarîxa dayikbûna wê/wî binivîsînin.

XXX

Berbang wek organa Fedearsyonê ji endamên xwe re bê pere tê şandin. Ew kesê/a ku endamê komeleyê Federasyonê ye û dixwaze Berbangê bixwîne, divê adresa xwe bi wasiteya komeleya xwe ji Berbangê re bişîne.

XXX

Berpirsiyarên komeleyên endam, endam û hevvelatîyên kurd dikarin bi xanepera Federasyonê, çalakî û xebatên Federasyonê agahdar bibin.

www.kurdiskarf.org

naverok

Du bûyer û hin gazin	Keya Izol	6
Adar e	Enver Karahan	10
Aboriya Federasyonê	Fexreddin Olçer	11
Çalakiyên YJK		16
Çalakiyên Komîteya Navxweyi		17
Çalaki û civînên Federasyonê.....		18
Êdî bese perfebûn.....	Viyan Mayî	19
Komeleyên Kurd yên li Spangayê.....		20
Institûtê Ziwan û Kulturê Kirmancî		21
Nûçeyên Malbatî		22-23
Azadiya Mirov	Reşîd Battê	24

PORTRE

**"Yallah şofêr
yallah apar
benî"**

rûpel: 12-15

**Yekîtiya Ewrûpayê û
xebata kurdan
a hevbeş**

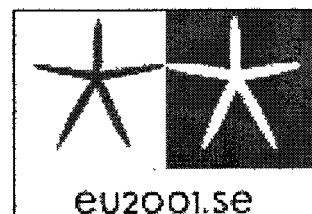

rûpel 7-9

Vildan
Tanrikulu

Innehåll

Vi fördömer mordet på den kurdiska flickan	4
Trakasserier och förföljelse av kurder i Iran	5
Kurdiska frågan måste vara ett konkret krav för Turkiets EU medlemskap	6-9
"Målet om mordet på kurdiska flickan"	10
Kurdistans regionala Regering	11
Brev till Kultur minister Marita Ulvskog	12

Du bûyer û hin gazin

Keya İzol
keya.izol@telia.com

Di demeke kurt de du bûyer gelek tesîr li min kirin. Ez dixwazim di vê nivîsê de behsa wan bikim.

Dema ku li zindanên Tirkiyeyê de bi sedan girtiyên siyasî ketibûn greva birçîbûnê hêzên dewletê bi tundî êrîş birin ser wan û di encamê de 30 girtiyên siyasî hatin kuştin, me weke Federasyon bi belavokên pressê û bi nameyake taybetî ji wezîra derve ya Swêdê, Anna Lindh re nivîsandibû û di derheqê vê bûyarê de raya giştî ya Swêdê agahdar kiribû. Me dixwast ku hukumeta Swêdê vê rûreşiyê mehkûm bike. Ji xwe Anna Lindh jî, piştî wan bûyerên neînsanî ku bi destê rejîma hov ya Tirkiye dihat lidarxistin, nerazîbûna xwe bi beyanekê belav kir.

Di wan rojan de, ji bo serokê Federasyonê e-maileke hatibû. Kesê ku nivîsandibû xortekî 17 salî û navê wî Suwar bû. Sûwar nameya xwe bi zimanê swêdî nivîsandibû û bi kurtî acizîya xwe dîyar dikir. Gazin û rexneyên wî ew bû ku em ji bo çî "tiştêkî" li dij van zordestîyan nakin. Sûwar, tebnîyên xwe bi salên berê 10-15 sal, dixemiland. Digot ku; "Federasyon di wan salan de gelekî çalakîyên protestoyê dikir. Ji bo çî îro nake? Helbet tu şika me ji samîmîyeta Sûwar tuneye. Em dizanin ku ew rexneyên xwe ji dil dibêje û ji Federasyonê hêviya xebat û çalakîyan dike.

Gelek caran, gava bûyereke girîng li welatê me diqewime endamên me bi telefon, name yan jî bi nivîs daxwazîyên çalakîyên xurt dikin. Ji ber ku hêviya wan ji Federasyonê heye ew yekser dixwazin Federasyon bi karên wiha rabe. Bibe rêber ji bo xebatên bi vî rengî. Ev ji bo me cihê serbilindiyê ye.

20 salên borî de Federasyon bi sedan caran çalakîyên girîng li dar xistiye. Helwestên me cihê xwe girtiye dengê me hatiye bihistin. Rûreşkirina hemû dewletên dagîrker tevî zordestîyên wan ji aliyê Federasyonê hatiye mehkûmkirin. Îro ji em di vê rê de berdewam in. Hewildanên me ji bo ku em bikaribin bersîvên pirs û pirsgrêkên bi vî rengî bidin, her wekî berê berdewam in. Lê hin tişt ne wekî berê ne. Pirsas esasî ev e.

Em bi tevayî wek kurdên li Swêdê, tevî ku hejmara me li gor berê zêdetir, tevî ku îmkânên û tecrubeyên me li gorî berê dewlementir e, em kêmtir çalak û aktîf in. Ev tendensa ji bo kesên ku bi dehan sal karûbarên siyasî mijûl bûne, xurt e. Lê mixabin di nav ciwanên me de jî hêdî hêdî xurt dibe. Ciwanên kurdên li Swêdê erk û wazîfeyên xwe wek pêşeroja civatê naynin cih. Yan pasîv in yan jî tiştan hazir dixwazin. Xwe naêşînin û di pirsas neteweyî de rolên li gor ku ji wan tê xwestin naynin cih. Gelek xwîngerm (împulsîv) in lê bi tîra xwe ne hassas in. Gelek ciwanên kurdên li Swêdê wek yek nefer di jiyana xwe de serketî ne. Lê belê mixabin di xebatên kollektîf de ev yeka derbas nabe. Di vê rastîyê de para me salmezînan gelek mezin e. Divê em qebûl bikin ku em di mobilizekirina ciwanan de qels in.

Nimûneya duduyan, beşdarîya min li Konferensa salane ya Çepên Ciwanan (Ung Vanster) de bû. Min li ser navê Federasyonê di vê civînê de axaftineke kir. Axaftina min di derheqê pirsas kurd û zordestîya rejîma

Tirkiye bû. Nêzîkî 110 ciwanên Swêdî, di navbera 16 heta 25 salî, li wir bûn. Biryar dane ku îsal kampanyayêke taybetî li seranserê Swêdê ji bo mafên kurdan vekin. Komîteyêke ji 5 kesan ji bo bicîanîna wan çalakîyan pêk anîne. Çend çalakîyên girîng wek, îmza berhev kirin, belavok li ser pirsas kurd û zordestîyên ku li kurdan dibe û herweha gelek daxwazên wan ji hukumeta Swêdê de di rojeva wan de ye. Gava min daxwazên wan ji nêzîk ve dît, ez ji aliyekî kêfxweş bûm lê ji aliyêke din de ez xemgîn bûm. Kêfxweş bûm ji ber ku, pêwîstiyêke mezin ya pirsas kurd ji bo hin gavên weha hene. Xemgîn bûm, ji ber ku bi muqayeseya civat û rêxistinên Swêdî em bi rehetî kêmasîyên xwe yê berbiçav dibînin.

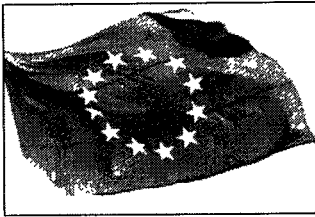
Ciwanên me nebiorganîze ne û her roj ku diçe ji karên komeleyatîyê dûr dikevin. Ez vê yekê wek pirsas acil dibînim û dixwazim careke din bînim bîra hemû dêûbavan da ku li ser vê mijarê em mijûl bibin. Civateke bê ciwanên organîze dê nikaribe xwe biparêze û herweha wê nikaribe fêdeyê bigîhîne neteweya xwe.

Potansiyeleke mezin keç û xortên me wek Sûwar li Swêdê hene divê em wan bixin nava xebata komeloyatîyê.

4-5 mehên li pêşîya me ji bo me mehên girîng in. Swêd serokatîya YE dike. Em dizanin li Swêdê piştigiriyeke mezin ji bo pirsas me heye. Herweha li Swêdê civata me kurdan di warê rêxistinî de bi hêz e. Eger em hemû bi hev re, çî keç û xort, çî salmezînan û malbat, xwe ji bo pirsas xwe mobilîze û aktîf bikin, em ê bikaribin tesîreke mezin li ser helwesta welatên Ewropayê di derheqê pirsas kurdî de bikin.

Divê em bernameyêke taybetî bixin rojeva civata xwe. Tenê bi rexne, gazin guherandinên bîngêhî pêk nayin. Vatinîyêke mezin li ser milê Federasyonê ye. Lê her kurdekî divê di van pirsas de xwedî helwest be, bikaribe hin fêdakarîyan bike.

Mehên pêşîya me dê nîşanê me bide gelo em çiqas serketî ne yan jî bê xîret in.?

Yekîtiya Ewrûpayê û

xebata kurdan a hevbeş

Vildan Tanrikulu
ronide@swipnet.se

Li ser qebûlkirina berendamîya Tirkîyeyê ya ji bo YEyê, raporên pêşveçûnê ku ji aliyê Komîsyona Yekîtiya Ewrûpayê (KYE) ve ji bo salên çûyî hatin amadekirin û "Belgeya Hevparîyê ji bo Beşdarîyê" ku li bajarê Nice li Fransayê, di civîna Konseya Ewrûpayê hate qebûlkirin, gelek tişt hatin gotin. Di vî warî de, gelek daxwaz û beyan hatin amadekirin û belavkirin. Dema mirov van hemû beyan, daxwaz û dîtinan bi giştî bîne ba hevdu, mirov dikare tesbît bike ku berîya her tiştî, kurd li ser pîrsa pêvajoya endamîya Tirkîyeyê ya YEyê, ne xwediyên helwêsteke hevbeş in û gelek caran jî daxwazên ku wan danin pêş, li gora gavên YEyê, dereng manin.

Nuha li pêşîya tevgera kurdan a neteweyî û demokratîk rastiyeke heye. Ev rastî, berendamîya Tirkîyeyê ye û şertên destpêkirina danûstandinên endamîyê nin ku di "Belgeya Hevparîyê ji bo Beşdarîyê" de hatin nivîsandin. Eger Tirkîye, an jî YE bi xwe, weke aliyên pîrsa endamîya Tirkîyeyê, guherandinekê çênekin, êdî ev rastî ne bi tesîran û ne jî ji aliyê kurdan ve nema dikare bê guherandin. Loma jî di derheqê danûstandinên Tirkîyeyê û YEyê de, pirsên esasî ên li pêşîya kurdan ev in: **Divê kurd di vê rewşê de çi bikin û çawa bikin? Divê hedef û daxwazên kurdan çi bin? Divê kurd kîjan rê, îmkân û awayên xebatê bi kar binin û divê ji bo van hedef û karên xwe, teqwîmeke xebatê ya çawa tesbît bikin?** Û hwd...

Maf û daxwazên kurdan divê di belgeyên YEyê de bi navê xwe bîn dîyarkirin

Di derheqê şertên destpêkirina danûstandinên endamîya Tirkîyeyê de, belgeya resmî ya yekem, "Belgeya Hevparîyê ji bo Beşdarîyê" ye. Mixabin di vê belgeya resmî de, behsa kurdan bi gotinekê jî nayê kirin.

Bê guman di "Belgeya Hevparîyê ji bo Beşdarîyê" de, ne bi tenê şertên siyasî, lê herweha şertên aborî, civakî, kulturî, tîcarî û hwd jî cih digirin. Ji bo me kurdan, di vê belgeya resmî de, beşên herî girîng, beşên şertên sîyasî nin. Ev beş jî li gora şertên ku divê di demeke kurt û dirêj de bîn bicîhanîn, hatin dabêşkirin. Di van şertan de jî behsa kurdan û mafên wan qet nayê kirin. Lê di van şertan de, bo nimûne; "rakirina cezayê dardakirinê, bidawîanîna birêvebirîya rewşa awarte, serbestkirina ziman û kulturên hemû hevvelatîyên Tirkîyeyê" û gelek tiştên din jî henin ku tevgera gelê kurd a neteweyî û demokratîk li Kurdistana Bakûr bi salan ji bo bi destxistina wan xebitîye û gelek caran jî programa daxwazên wê yê acîl ji wan pêk hatiye.

Lê di vê xalê de, divê her kurdê/a ku tédikoşe, da gelê kurd li ser desthilata welatê xwe û pêşeroja xwe ya sîyasî bi xwe biryarê bide, baş bifikire. Çima di vê belgeyê de, angû di vê

Sala 2002ê bi serokatîya Swêdê dest pê kir. Swêd ji destpêka vê sedsala nuh û pê ve, heta şeş mehnan dê serokatîya Yekîtiya Ewrûpayê bike. FKKSê bi minasebeta serokatîya Swêdê ya Konseya Ewrûpayê, raporek amade kir û pêşkêşî serokwezîrê Swêdê Göran Persson kir. Ev rapor li ser pîrsa kurd û Kurdistana bakûr û "Belgeya Hevparîyê ji bo Beşdarîyê" ye û daxwazên FKKSê yê di vî warî de dîyar dike. Mirov dikare tevahîya rapora FKKSê ku bi zimanê Swêdî hatiye amadekirin, hem di internetê de di malrûpela FKKSê (www.kurdiskarf.org) de û hem jî di vê hejmarê Berbangê (beşa Swêdî) de peyda bike.

peymana yekem de behsa kurdan nayê kirin? Gelo ji ber vê yekê, divê mirov bi tevahî li dijî "Belgeya Hevparîyê ji bo Beşdarîyê" raweste, an na? Di vê rewşa hanê de, divê kurd daxwazên xwe çawa îfade bikin?

Divê em ji bîr nekin ku, hem di biryarên Parlamentoya Ewrûpayê de hem bo nimûne, di beyana civîna Konseya YE ya bilind a dawîyê de ku li Luksembûrgê çêbû de û hem jî di gelek civînên din de, yanî heta sala 1999an, di çarçoveya mafên mirovî û kulturî de, behsa kurdan û mafên wan hatiye kirin. Ev yek gelek caran bûye sedem ku di navbeyna Tirkîyeyê û YE de, nakokîyên mezin peyda bibin û Tirkîye bi yekalî danûstandinên xwe yên bi YEyê re rawestîne.

Bi qenaeta min, sedema vê guherandinê ya esasî, kurd bi xwe nin. Ez pêwîstîyê nabînim ku di Berbangê de behsa helwestên hêz û rêxistinên demokratîk ên li ser vê pîrsê bikim. Lê, tiştê eşkere heye ku ew jî ev e; di vê pêvajoyê de, kurdan bi giştî jî ne di sewîyeyên sîyasî û demokratîk de, şîyana pêkanîna yekîtiyê û temsîleke xurt nîşan daye û ne jî daxwazên wan zelal bûye. Yanî ji bo pêşkêşkirina daxwazên kurdan ên di derheqa berendamîya Tirkîyeyê de, tu yekdemî peyda nebûye. Daxwazên ku hatin binavkirin jî gelek caran ji wan tiştan pêk hatiya ku îroj di "Belgeya Hevparîyê ji bo Beşdarîyê" de cîh digirin.

Di van deh-panzdeh salên dawîyê de, gelek nimûne henin ku kurd nikarin pê serbilind bin. Dema mirov ji aliyekî ve li gora şertnameya REHEyê ya bi navê şertnameya Parisê, daxwaza çareserkirina pîrsa kurd bike û ji aliyê din ve jî pîvanên senteza vê peymanê û Beyannameya Helsînkîyê a Mafên Mîriovan ango pîvanên Kopenhagê piçûk bibîne, an rojekê tevahiya Ewrûpayê weke "komplocî" bi nav bike, an jî rojekê ji armanca "Kurdîstaneke serbixwe û yekgirtî" danekeve û roja din jî bibêje ku "her awayekî desthilata sîyasî

ji bo kurdan dek û dolabên emperyalîzmê û Ewrûpayê ye û paşverû ye", wê gavê xelk jî dê bi me bikenin û kar û planên xwe jî bi xwe bi rê ve bibin. Bi taybetî dema ku kurd bi bîhengîya xwe ve jî bibin sedem ku helwestên bi vî awayî weke helwesta tevahiya kurdan bê fahmkirin, ev dê her weha be!

Divê em xelqê jî bi kêmanî bi qasê xwe bi aqil bizanibin û divê em bizanibin ku ew jî bi kêmanî bi qasê me, bûyer û pêşveçûnên li Kurdîstana Bakûr û li Tirkîyeyê taqîb dikin, analîz dikin û li gora xwe netîceyan derdixînin.

Eşkere ye ku eger neteweyek di sewîyeya herî nizim de, bi xwe nikaribe di daxwazên xwe de (daxwazên ku dikarin ji YEyê bînin kirin) yekdemî peyda bike, xelqê din bi xwe wan daxwazan naxin rojeva xwe, hin bi rehetî dikarin li gora berjewendiyên xwe yên aborî, sîyasî û leşkerî biryaran bigirin. Û mixabin netîce jî wisa bûye.

Ji ber rewş û sedemên ku min li jorê behsa wan kir, divê daxwazên ku ji aliyê kurdan ve ji YEyê bînin kirin, yekser bi nasnameya kurdan a neteweyî, binavkirina mafên kurdan û mafên wan ên neteweyî û demokratîk ve girêdayî bin. Êdî, daxwazên mîna "bidawînanîna birêvebirina rewşa awarte" û hwd di sewîyeya YEyê de, maneyên xwe ji bo me kurdan wenda kirin.

Ez çarçoveya van daxwazan xal bi xal weha dibînim:

1. Divê pîrsa kurd û pêşeroja desthilata sîyasî ya li Kurdîstana Bakûr di "Belgeya Beşdarîya Hevparîyê" de, weke xaleke taybetî cîh bigire.

2. Divê nasnameya kurd di qanûna esasî ya dewleta Komara Tirkîyeyê de, bê qebûl kirin.

3. Divê kurd li Kurdîstana Bakûr, pêkanîna "armanca serx-

webûna Kurdîstanê" jî tê de, bikaribin bi rê û awayên aştî yên têkoşîna sîyasî ve, xwe îfade bikin, bi rêxistin bikin û bixebitin.

Bê guman weke min li jorê jî behs kir, ev daxwaz çarçoveya daxwazên kurdan in. Her xala ku hatiye diyar kirin, divê bi sedem û pêwîstîyên xwe yên sîyasî û hiqûqî ve bê firehkirin û ji bo danûstendin û xebatên peydakirina piştgirîyê, weke bê qebûl kirin. Ji bo vê yekê jî zanîn, pisporî, nefspîçûkî, îstîqrar û hevkarî pêwîst in.

Kurd mecbûr in ku di daxwazên xwe yên ji YEyê de yekdemî peyda bikin herî fireh a mumkun

Eger kurd bixwazin ji pêvajoya berendamî û danûstendinên (muzakereyên) ku dê di pêşerojê de bi YEyê re bînin kirin, ji bo maf û azadiyên xwe îstifadeyê bikin, wê gavê mecbûr in ku bi kêmanî, li Ewrûpayê, di sewîyeya rêxistinên kurdan ên demokratîk de hevkarî û yekdemî domdar û bîstîqrar peyda bikin. Tiştê wisa bi tenê bi daxwazan pêk nayê. Ji bo vê yekê, beriya her tiştî, divê li ser amadekirina daxwazên kurdan ên hevbeş ku divê pêşkêşî YEyê bibin, xebateke cidî bê kirin, ango li ser vê pîrsê, divê platforma hevkarîya van rêxistinên ya fikrî bê çêkirin. Ev bi serê xwe têr nake. Ev hevkarî divê bi wan rêxistinên demokratîk re bê destpêkirin ku xwediyên temsîl û jiyaneke rêxistinî ya domdar û bîstîqrar in. Ev bi dehan sal in ku li ser hevkarîya rêxistinên kurdan ên demokratîk li Ewrûpayê, gelek tişt hatin gotin û hin gav hatin avêtin. Lê îroj jî tiştê berbiçav li meydana tune ye.

Bi qenaeta min, li Ewrûpayê rêxistinên kurd ên demokratîk divê di derheqê pîrsa kurd li Kurdîstana Bakûr û pêvajoya endamîya Tirkîyeyê li Ewrû-

payê de, hevkarî û yekdengîyeke ava bikin, xwe ji bo xebatek wisa konsantre bikin. Dema di vî warî de, xebateke hevbeş bi ser bikeve û ji aliyê fikrî û rêxistinî ve avahiyek bi îstîqrar û domdar ava bibe, ev dikare ji bo hevkarîyên firehtir ên bi struktureke baştir ve girêdayî jî bibe zemîneke xurt. Hevkarîyeke weha dikare ji bo vê pirsê, hem karên rêxistinên me yên sîyasî û danûstendinên wan ên bi dezgeh û raya wetatên YEyê ya giştî re hêsantir bike.

Rapora FKKSyê ya ji bo serokatîya YEyê dikare ji bo vî karî bibe zemîna mînaqeseya avakirina yekdengîyeke fikrî. FKKS divê ji bo pêkanîna hevkarî û yekdengîyeke weha hîn çalakîr bi-xebite û xebata xwe ya di vî warî de, bi dema serokatîya Swêdê ve bi sînor neke.

Kurd divê xebatên xwe ji "spontanbûnê" (jixweberîyê) xelas bikin

Bi tecrube sabît e ku gelek xebatên kurdan, mîna beyan, daxwaz, protesto û hwd, li ser vê pirsê, li gel qelsiyên xwe yên naverokên xebatan, herweha ji aliyê wext ve jî bi derengî, ango piştî ku bûyer qewimîn derketin holê. Ev yek bi xwe, ji bo encamwergirtinê kêmanîyeke balkêş û xeletîyeke mezin e. Divê em xwe ji vê rewşê xelas bikin û li dû bûyeran nemînin.

Pêvajoya berendamî, destpêkirin û bidawînan endamîya Tirkîyeyê ya YEyê, bi dîtînen herî xweşbîn (optîmîst), pêvajoyeke weha ye ku dê ji 4-5 salan heta 10-15 salan dewam bike. Kurd û rêxistinên wan ên demokratîk û sîyasî jî divê xebatên xwe yên di vî warî de, li gora perspektîfeke weha bifikirin. Plan û teqwîma xebata xwe li gora vê yekê amade bikin.

Bi qenaeta min, di warê plan û teqwîma xebata ji bo vê pirsê de, ev xalên jêrîn girîng in.

1. Taqîbkirina teqwîma ko-

mên YEyê yên xebatê ku bi pêvajoya berendamî û danûstendinên endamîya Tirkîyeyê ve mijûl dibin.

2. Taqîbkirina guherandinên li Dewleta Komara Tirkîyeyê, bi taybetî jî taqîbkirina guherandinên di warê hiqûqî de, analîz û raporkirina van guherandinan û tesîra wan a li ser maf û azadîyên kurdan ên neteweyî (li Kurdîstana Bakûr).

3. Bi armanca ku tesîr li ser rojev û biryarên wan bi xebat û danûstendinên cuda bikaribin bînin kirin, taqîbkirina civînanê Konseya YEyê ya bilind, civînanê Wezîrên YEyê yên Kar û Barên derve û civînanê Komîseriya YEyê ya Berfirehkirinê.

4. Teqwîma civînan, panel, meş, zîyaret û xebatên din heta ku mumkun be, divê bi koordîne bînin amadekirin û divê mirov girîngî û pêşengîyê bide xebatên paralel û hevbeş.

Armanca dîtînen di vê nivîsê de hatin pêşkêşkirin, ev e ku ya ji bo pêwîstî û berpirsiyariyên me kurdan û taybetî jî rêxistinên me yên demokratîk li Ewropayê çarçoveyê xebatê ya giştî pêşniyar bike û divê bê zanîn ku ev pêşniyar bi pîrsa berendamî û pêvajoya endamîya Tirkîyeyê ya YEyê ve bi sînorkirî ye.

Bê guman pêwîstîya her pêşniyar û her xalê bi xwe, bi mînaqeseya û zelalkirinê heye. Ev ji bo her mirovî/ê berpirsiyariyek hevbeş e ku ji bo kurdan desthilata sîyasî ya li her aliyê Kurdîstanê û her weha li Kurdîstana Bakûr jî ji bo xwe erk û berpirsiyariyê neteweyî û mirovî dibînin.

08.02.2000

Franso Herîrî
1937-2001

Endamê Komîteya Navendî ya Partiya Demokrat a Kurdîstana Iraqê û parlamenterê Herêma Kurdîstanê û serokê grûba Partiyê yê Parlamentoyê Franso Herîrî di roja 18ê Sibata li Hewlerê tevî parazgerê xwe ve hat qetilkirin û hin parazgerên wî yên din jî birîndar bûn.

Heta nuha tu agahdarî nehatiye kirin ku Franso Herîrî ji aliyê kî yan jî kîjan hezê ve hatîye qetilkirin.

Franso Herîrî bi eslê xwe Asûrî bû û di sala 1963an û vir ve di nav refên Partiyê de çiyê xwe stendibû û di sala 1979an de bibû endamê Komîteya Navendî ya PDK-Iraqê û demekê jî walîtiya Hewlerê kir.

Bi kuştina Franso Herîrî gelê Kurd û Asûrî lawekî xwe yê hêja, PDK-Iraqê kadroyekî xwe yê zana û bi tercûbe wenda kir.

Em Federasyona Komeleyên Kurdîstanê li Swêdê ji PDK-Iraqê û gelê Kurd û Asûrî re sarsaxiyê dixwazin û daxwaza me ew e ku qatîlên wî di demêke kurt de bînin girtin û tawanbarkirin.

Adar e!

Enver Karahan
enverkarahan@hotmail.com

”Kultura kurdan ne tenê bi zimanê xwe peyivandine. Bi zimanê kurdî axaftina di malê û civatê de serbilindiyeke kurdên Swêdê ye, lê ev têrê nake. Zarokên me bê cejn û ferz û adet dimînin. Ji xêndî Newrozê tu rojeke ku em wek millet, li Swêdê pîroz dikin tune ye. Newroz cejna milî ye û her kurdek divê lê-bixwedî derkeve û wê li gor naveroka wê pîroz bike, lê ji xêndî Newrozê jî cejnên ku bi salan e kurd pîroz dikin heye. Yek jê cejna Remezanê ye û ya din jî cejna Qurbanê ye. Her çiqas ev herdu cejn ji kultura misilmantiyê tên jî, civata kurd jî civateke misilman e û divê kurd weke millet li van herdu rojên miqedes xwedî derkevin. Pîrozkirina Newrozê û ya van herdu cejnên misilmantiyê ne altnatîfên hevdu nin. Di her miletî û di her civatê de, cejnên milî û yên dînî henin û pîrozkirina wan ji hev cuda nin. Li Swêdê, ji kominîstan heta bi xaçperestan cejna xwe ya dînî pîroz dikin.”

Di dîroka kurdan de meha Adarê meheke bi serpehatî û bûyerên girîn ve hilmiştîye. Him ji hêla bûyerên siyasî ve û him jî ji hêla roj û cejnên milî û kulturî de, maneya vê mehê mezin e. Ji nav van bûyer, cejn û rojên milî û kulturî de, bê şik, ya herî bîmane Newroz e. Bi salan e kurd, çî li welêt û çî li derveyî welêt ve roja xwe ya milî bi awayên cûda, lê bi naverokeke hempar pîroz dikin. Ji xêndî ve roja neteweyî, rojeke din heye ku di dîroka kurdan a nêzîk de, rojeke biêş û elem e û ew jî roja bibîranîna Helepçeyê ye. Lê ev Adara îsal (sala 2001ê) li rojeke din ya miqades rast tê, ew jî cejna Qurbanê ye.

Ji xêndî van rojên milî, rojeke din heye ku ew him ji bo jinên kurd û him jî ji bo hemû jinên cîhanê yên bindest, rojeke navneteweyî ye û ew jî bi navê heyştê adarê tê pîroz kirin. FKKSyê, heya nuha ji xêndî eydiya Qurbanê ew hersê rojên din wek çalekiyên xwe pîroz kirine.

Helbet ji xêndî van rojên ku ji bo kurdan bi mane nin, roj û bibîranînen din jî di vê meha mizgîniya biharê de henin. Lê mexseda vê maqaleyê ne ew e ku hemû wan rojên ji bo kurdan biqîmet in rêz bike. Û nemaze jî ji bo kurdên ku li Swêdê dijîn.

Ev Adara ku li pêşiya me ye, ji bo kurdan û bi teybetî jî ji bo kurdên li Swêdê dijîn maneyeke wê ya din heye. Weke tê dizanîn dewleta Swêdê, di vê dema li pêş me de serokatiya Yekîtiya Ewropayê dike. Ji ber vê yekê jî vazîfeyê mezin li kurdên Swêdê dikeve. Û nemaze jî ev wazîfe li dezgeh û rêxistinên kurdan dikeve ku di vê pêvajoya berendametiya Tirkiyeyê de, siyaseta wê ya di derbarê meseleya kurdan de eşkere bike û ji bo qebûlkirina mafên kurdan yê demokratîk û neteweyî tesîrê li rojeva dewletên YEyê bike.

Bi vê mebestê, FKKS, HEVKARÎ û ÎKSê bi hev re biryar dan ku di vê pêvajoyê de bi hev re kar bikin û çalekiyên kîtlewî û diplomatîk pêk bînin. Ji van respît û çalekiyana, yên herî girîn jî di rojên Konseya Wezîrên Yekîtiya Ewropayê (KWYE) bicivin de, mitîngên mezin li dar bixin. Yek ji wan xwe pêşandan, di 24 Adarê de ye û di eynî rojê de, dê cejna Newrozê li Solna halenê bê pîroz kirin e û ya din jî di 15 û 16ê meha Hezîranê de ye.

Ji bo em kurdên li Swêdê bikaribin di vê pêvajoyê de bibin dengê hemû kurdan, divê di wê rojê de, ji her terefê Swêdê beşdariya kurdan teva zaro û zêçan pêk were. Ji bo vê yekê jî vazîfeya pêşî li komeleyên Federasyonê û fonk-

siyonelên wê (Yekîtiya Jinan û ya Ciwanan) dikeve.

Bi vê minasebetê dibe ku dengê min here jin û ciwanên kurd jî. Du heb dînamîkên civata kurd yên esasî, jin û ciwan in û bi vî navî jî du rêxistinên Federasyonê yên esasî nin û destûra FKKSyê rê daye wan ku li ser navê seksiyonên xwe, bêyî ku di kongreyên FKKSyê de bînin hilbijartin, bi kontejanê dikevin Komîteya FKKSyê ya Karger. Lê sed mixabin ku ev herdu beşên civata me û fonksiyonelên FKKS yê yên esasî (nemaze jî Yekîtiya Ciwanan) bê fonksiyon in. Helbet sedemên vê pasîfîzebûyîne heye û divê mirov bi awayekî cidî li ser vê meseleyê raweste. Hemû kêmanî ne yên jin û ciwana nin, di vê meselê de kêmaniyên malbatan jî bi qandî yên berpirsiyarên FKKSyê, YJ û YC an, heye. Ez ê di vê nivîsê de nekevim navê minaqaşeyê, lê di nivîseke din de, ez ê bixwazim ku li ser vê meseleyê minaqaşê bikim. Bi baweriya min divê kurdên li Swêdê dijîn dest bi minaqaşeyê bikin.

Em kurdên li Swêdê dijîn pir dipeyivin lê em minaqaşê nakin. Ger minaqaşeyê me ya piçûk hebe jî di warê siyaseta de ye. Di wê meselê de jî em hevîr di zikê hev de distirên, wekî din mesafeyê me ya ber bi çav tune ye.

Bi ya min divê em di derheqa civata xwe de minaqêşe bikin. Ji ber ku civata me ya li Swêdê ber bi jî hevdu dûrketinê û bêhêvîyê dehere. Di têkiliyên civakî de sarbûnê ber bi çav heye. Minaqêşeyên di derbarê adet û kulturê de, bi awayekî bê ser û ber û bêberpirsiyarî fireh dibe. Di vê derheqê de li ser bûyerên ku di vê sala dawiyê de qewimîn û kurdên ku peyv pê disekinîn îmtihaneke baş nedan.

Kultura kurdan ne tenê bi zimanê xwe peyivandine. Bi zimanê kurdî axaftina di malê û civatê de serbilindiyê kurdên Swêdê ye, lê ev têrê nake. Zarokên me bê cejn û ferz û adet dimînin. Ji xêndî Newrozê tu rojê ku em wek mîlet, li Swêdê pîroz dikin tune ye. Newroz cejna mîlî ye û her kurdek divê lêbixwedî derkeve û wê li gor naveroka wê pîroz bike, lê ji xêndî Newrozê jî cejnên ku bi salan e kurd pîroz dikin heye. Yek jê cejna Remezanê ye û ya din jî cejna Qurbanê ye. Her çiqas ev herdu cejn ji kultura misilmantiyê tîn jî, civata kurd jî civateke misilman e û divê kurd weke mîlet li van herdu rojên miqedes xwedî derkevin. Pîrozkirina Newrozê û ya van herdu cejnên misilmantiyê ne altnatîfên hevdu nin. Di her mîletî û di her civatê de, cejnên mîlî û yê dînî henin û pîrozkirina wan jî hev cuda nin. Li Swêdê, ji kominîstan heta bi xaçperestan cejna xwe ya dînî pîroz dikin.

Divê em kurd jî cejnên xwe yê dînî li gor naveroka wan pîroz bikin. Ew kesên ku bawerîya wan pê tune be û nexwazin pîroz bikin divê mirov hurmetê jê re bike, lê bi tevayî, divê FKKS wek dezgehekî mîlî van cejnên dînî pîroz bike û pêşengîya wê bike. Yê min jî wek şexis; ez bang li we kurdên li Swêdê û Ewrûpayê dikim ku em roja eydiyê herin malên hev û yê min jî vê eydiya Qurbanê û pêve, ez li mala xwe eydiyê datînim û li cîranê der û dora xwe digerim. Ji anuha de, cejna we ya Qurbanê pîroz be!

Aboriya Federasyona Komeleyên Kurdistanê li Swêdê

Fexreddîn Olçer

Endamê Komîteya Karger
û Berpirsiyarê Aborî yê Federasyonê

Hatiniyên Federasyonê

Wek tê zanîn hatinên Federasyonê yê girîng, alîkarîya ku Federasyon ji bo xebatên xwe ji daîra bîyanîyan (Integrasyonverket) werdigre. Ev alîkarî, alîkarîyêke salewext e û ji her jî sê mehan carekê didin. Ev alîkarî salê nêzikî heştêsed hezar (800.000) kronê swêdî ye.

Hatinên din yê berbiçav birêvebirina projan e, ev jî girêdayê ku ka Federasyon wê çî projan çêbike û wê ji aliyê mercîyên swêdî de bê qebûlîkirin yan na.

Alîkarîyêke din û bi bi dîtina min gelek girîng e, ji bo ka ku meriv çiqas xwedî berpirsiyar e, ew jî heqê endametiya komelên endamên Federasyonê ne. Lê mixabin kêma komele ev wetenîyên xwe bi cîh tînin. Ji bo vê yekê jî, ji bo ku heqê endametiya ji komelan bigrin gelek caran ji komelan ra name rêdikin. Hatiniyêke din, hatinekî pîrî piçûk jî heqê abonetiya kovara BERBANGê ye.

Çûyinên Federasyonê

Mesrefên Federasyonê yê herî mezin, ku heya meha cotmeha 2000î mesrefek gelek mezin e, ew jî kirêya lokala Federasyonê bû û ev mehê 23.000 kronê swêdî bû. Lê niha wek Federasyon em jî heqê kirê xelas bûne. Ji ber ku me ji bo Federasyonê xanîyêk mîlî standîye. Ev stendin jî li ser Federasyonê bi milyonek (1 000 000) kronê swêdî dibê mal. Me ev milyon ji bankê bi faîz deyn kirîye. Li gorî hesabên Federasyon di nav şeş salan de vî pereyî bide.

Berbang û baca karkirên Federasyonê

Mesrafên din yê Federasyonê heqê çapa Berbangê ye, ev jî her hejmarek di navbera 20.000 û 23.000 kron de, li gorî reng û hejmara rûpelan tê guhartin. Mesrefên din jî, maaşê û bacên (vergîyên) karkerên Federasyonê ne. Niha çar karkerên Federasyonê hene. Didu ji wan niv û didu jî tam kar dikin. Wek di mesref heqê telefonê, internetê, poste û boyaxên makîna nin, çûyinên pîrozîya NEWROZ e û yê meşana ne.

Heqê çûyin û hatinên civînan e

Helbet mimkûne ku wek salên 1997-98 an problemên aborî di pêşerojê de derkevin pêş. Wek tê zanîn salên 97-98 an federasyon tu alîkarî negirt û di rûnê xwe de qijîlî. Ji bo ku pêşerojê de problemên aborî dernekevin, divê her kurdê ku ji xwe ra dibêje ez welatparêzîm divê li Federasyonê xwedî derkevin. Ev erkekî welatparêzîyê ye.

Nav: Mamoste Nûjen, Kengî hatiye Swêdê: 1982, Mesleg: Şofêr, Li kuderê dijî: Stockholm, Temenê wî: 47, Malbat: Bavê 5 zarokan e, Parola wî: "tam taxim 240(o)"

"Yallah şofêr yallah, apar benî"

"Solcî" bi xwe jî nizane rojê çend caran "sollama" dike. Carina bi şev heta serê sibê, carina jî ji şeveka sibê heta êvarê dîreksiyonê dizivirîne. Papûr, kolan û kuçeyên paytaxta Swêdê wek riya mala xwe dizane. Ger rojê du-sê caran rêwîyan bibe Arlandayê (balafirgehe Stokholmê) û ji li wê jî dagirtî vegere yewmiya wî ya wê rojê derdikve û wek mêrikê tirk dibêje; "Allah bereket versin" û taksîmetroya xwe digre û berê xwe dide qahweya Hecî da ku bi lîstika "nezereyê" stersa xwe ya wê rojê li ser xwe bavêje!

Faris Marsil
Berbang@kurdiskarf.org

best" hîlbijartin. Piraniya wan di sektora xizmetê de kar dikin. Dukandarî, aşxanetî, pizeriacîti û taksîcîti hin ji wan karên bingehîn ku biyanî di wan de serdest in.

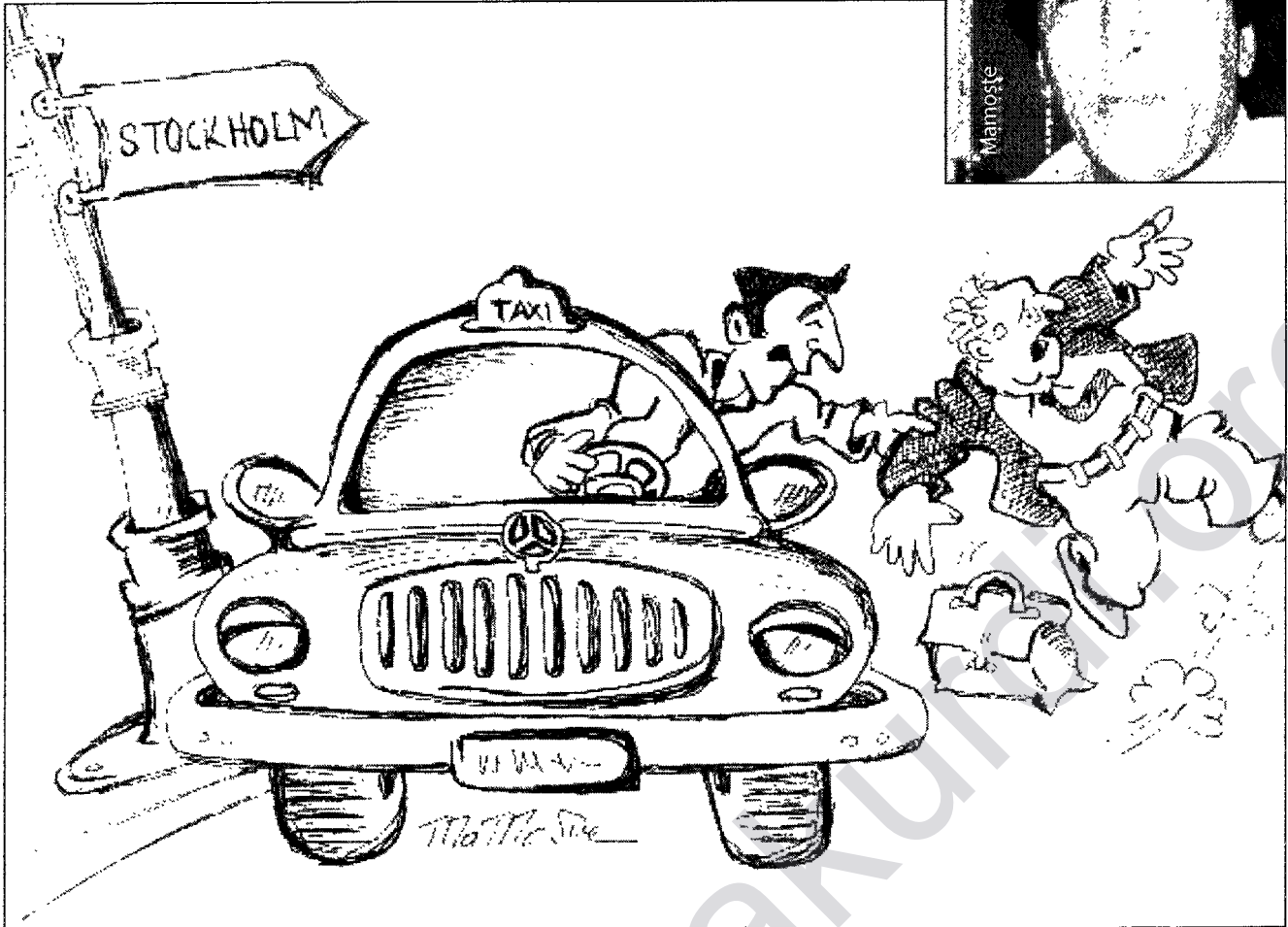
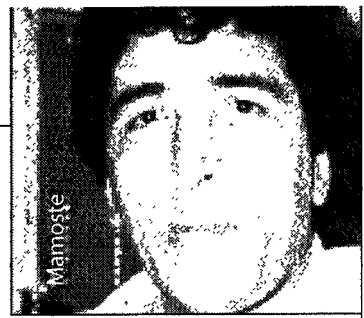
Ew kurdên ku ji ber sebebên siyasî û aborî terka welatê xwe kirin û li welatên Ewrûpayê bi cî bûn, gelekî ji wan jî xwe re meslegên "ser-

Multeciyên ku diketin kategoriya aborî ji xwe armanca wan ew bû ku ji bona "zikê xwe têr bikin" hatibûn xurbetê. Yanî ew ji bona "nan" derketibûn

derveyî welêt, lê îro piraniya wan bûne xwediyê "firinê". Ev tişt ji bo gelekî penaberên siyasî jî êdî bûye fenomenêke tabîf.

Ew kesên siyasî ku hatin Swêdê, pro-senteke mezin ji wan xwende û xwediyê diplomayên bilind bûn. Huqûqnas bûn, mamoste bûn, muhendîs bûn yan jî xwendina xwe ya zanîngêhê nivcû hîştibûn... Gelekî ji wan ne ji dilxwaziye, lê ji mecbûriyetê derketibûn Ewrûpayê. Armanca û niyeta wan ew bû ku, dê di demeke kin de dîsa wegeriyana welêt. Ji bona wê jî aktîv bi siyasîyê re mijûl bûn û neketin nava wê sîstema ku ew li wî welatê dijiyan.

Lê sal derbas bûn, "hesabê malê û sûtê li hev nat", şert û merc wan jî mecbûr kirin ku ew jî têkevin bazara kar. Piraniya wan karê ku hinek pereyên wê zêde û bi îzafî jî serbest bû hîlbijartin... Karê taksîciyê, yanî şofêrtî.

Îro di vê sektorê de gelekî kurd kar dikin. Kurdên ji Kurdistanê Îranê wek gelek waran de, di vî warî de jî di bin tesîra Farisan de mane û wek wan taksîciyê dikin. Îranî di warê taksîciyê de pêş in û çend şirketên wan jî hene. Ji kurdên Kurdistanê Iraqê jî kesên ku taksîciyê dikin, hejmara wan ne kêman.

Yên ku meslegê wan tunebe yan jî di meslegê xwe de kar nebînin vê riyê didin pêşiya xwe û dibin şofêrê taksiyê. Lê li welatên Ewropayê şofêrtî jî ne hêsa ye. Heta meriv belgeyên wê bi dest bixe, divê meriv di çend qonaxan de derbas bibe.

Taksîciyê meslegeke serbest e û qezence wê baş e, lê problemên wê jî gelek in. Şofêrêkî dostê min carekî ji min re meslegê taksîciyê weha tarif kiribû; digot; "Di eslê xwe de li welatên Ewropayê taksîciyê hemalî ye, yanî hemalîyeke, bi wesîqe û forma wê hinekî guhartî, yanî modern... Çawa li welêt he-

mal serê sibê zû radibûn diçin kar û yewmiya xwe bi sêlika piştî xwe, yan jî bi erbeyî destan derdixin, taksîciyê jî weha ye. Em jî di berbanga sibê de radibin heta êvarê yan jî bi şev heta serê sibê vî karî dikin. Tenê em ne bi kişandina mal, lê bi birin û anîna însanan mijûl in; yanî bi formekî û bi wasîteyêkî guherî karê hemalîyê dikin."

Ev gotina wî, rastiyeke din anî bîra min ku kurd di destpêka sedsala 20an de jî, him li Tirkiyeyê (Stenbolê) û him jî li Amerikayê debara xwe bi xemalîyê derbas dikirin, di destpêka sedsala 21ê de jî ew vî "meslegê" xwe bi formekî din dom dikin. Wer xwiya ye, ev jî qe-dera kurdan e!

Di van salên dawiyê de di nav kurdên bakur de jî, ev mesleg raxbet dibîne. Mamoste (A.Rahman Gezgin) jî yek ji wan bû ku ketibû vî karî.. Wek jî navê wî jî dihat fêmkirin ew bi xwe li welêt mamoste bû, lê meziyetekê wî yê din jî hebû ku, bi çêkirina karîkatoran

"Multeciyan ku diketin kategoriya aborî ji xwe armanca wan ew bû ku ji bona "zîkê xwe têr bikin" hatibûn xurbetê. Yanî ew ji bona "nan" derketibûn derveyî welêt, lê îro piraniya wan bûne xwedi-yê "firinê". Ev tişt ji bo gelekî penaberên siyasî jî êdî bûye fenomenêke tabîi."

ve mijûl dibû. Piştî hat Swêdê, di vî warî de gelek berhemên hêja afirand. Du pirtûkên wî yê karîkatoran yek bi navê "Dengê Xêzika:" (1984) ya din jî bi navê "Mêr mêra nas dîke" (1993) di nava weşanên Jina Nû de hatin çapkirin. Bi navê "Îsot" di sala 1985-86 kovarê karîkatorê ya mîzahî ku 9 hejmara wê derket, derxist. Mamoste yek ji

wan karîkatoristê yekem ê ji Kurdistana Bakur e ku di beşa xwe de xwediyê îmzayê ye. Karîkatorên wî di gelek rojname û kovaran de hatine çapkirin.

Gava ew li welêt bû, di nav hevalên xwe de ji Mamoste zêdetir wek "Solcî" dihat naskirin. Ne ji ber ku ew Solcî (çep) bû ji re digotin "Solcî", lê, ji ber ku bavê wî goşkar (solcî) bû, hevalên wî, ev nav lê kiribûn. Lê di eslê xwe de, di dema xortaniya xwe de pîrr solcî (çep) bû û dîtinên çepîtiyê bi heyecan û bi heraret diparast. Milîtanekî tevgera Şoreşgerên Demokratîk bû. Yanî bi mahneya îdeolojîk jî ew solcîyekî temam bû.

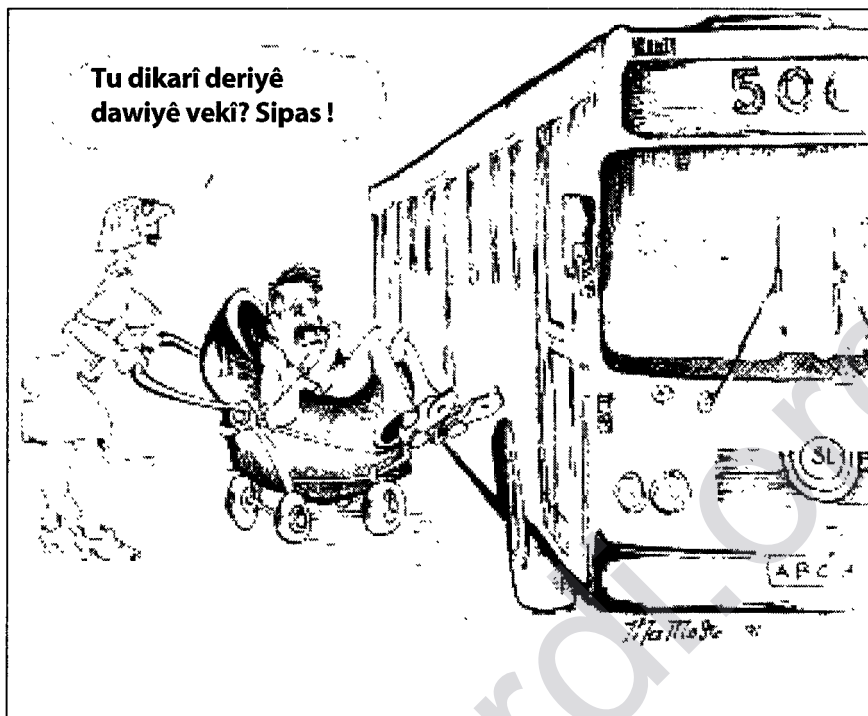
Solcîtiya (çepitiya) wî, di navên zarokên wî de jî diyar dibû. Navê keçên wî Devrim (şoreş) û Bêrivan, navê lawên wî jî Özgür, Ulaş û Cesur bû. Hemû zarokên wî jî li welêt hatine dinyayê. Keça wî Devrim li Stokholmê Fakulteya Huqûqê xelas kir, kurê wî Özgür bi artistiyê aleqedar e, di çend tiyatroyên û filmên swêdî de rol girtiye. Êdî hemû zarokên wî debara xwe bi xwe dikin.

Mamoste jî salên destpêkê aktîv bi siyasetê û bi karê weşaniyê re mijûl e, lê di sala 1987an de bi şofêrtiya otobusa belediyyê dikeva piyaseya kar. Heta 1993an vî karî dike. Êdî ev kar jê re monoton tê, herroj di eynî rîyan de çûyin û hatin wî aciz dike. Li gorî ku ew dibêje; "Ev acizbûn û monotonî dibe sebeb ku ew dev ji şofêrtiya otobusê berde û karekî din bike". Taksîcîti jê re hin cazîb tê. Ji xwe ehliyeta wî ya otobusê belgeyê ku bêyî ku ekstra here kurseke din, ew dikare bi vî ehliyetê teksîcîtiyê jî bike.

Min jê pirsî, wî jî got:

-Zahmetiyên we çi ne? Di pressê de tê nivîsandin ku di van demên dawiyê de gelek taksîcî tîn şelandin, qet tiştê weha hatiye serê te?

Di eslê xwe de ji bo wan kesan ku mecbûr in vî karî bikin, taksîcîti nekarî xerab e û peryên wî jî baş e. Lê divê meriv vî meslegî wek meslegên din bihesibîne û di şirketekê de, rojê 8-10

Li Stockholmê jinên ku erebeyên zarokan bi wan re be, belaş li otobusê siwar dibin.

seet kar bike û karê mirovan bi roj be. Lê hîrsa qezenckirina pere destnade ku em weha bikin, ew rê dide ku gelekî ji me derkevin derveyî rûtînan. Wek min got ku meriv bi roj û normal kar bike tu problemên wê tunene. Lê ku meriv anormal rojê ji 10 seetatan zêdetir kar bike û bi salan weha dom bike, tendurîstiya meriv zerarê dibîne. Bifikire meriv rojê 14-15 seetatan tenê bi rûniştinê jiyana xwe bidomîne, dê çi bibe, dê roj bê ku meriv nikare piya bisekine; îro ev problemeke mezin e ku şofêr pê dijîn.

Ji aliyê din ku meriv bi şev kar bike, derdê serxwşan nayê kişandin, hinek siwar dibin, peryên wan tune, hinek din pere nadin û direvin. Yanî taksîcîti dinyayeke cudaye. Meriv dibe şahîdê gelek bûyan. Heta nuha ez natime şelandin. Kesên biyanî piranî karê şelandinê dikin ew jî zû bi zû tedaxulê şofêrê biyanî nabin.

-Rojê çend seet kar dikî?

Ez rojê 10-12 seet kar dikim.

-Mehê çiqas pere dikeve destê te?

Mehê di navbera 15-20 hezar kron dikeve destê min.

-Ma çima şofêr evqas zêde kar

dikin. Ma hûn wext nadin malbata xwe?

Min berê hîn zêdetir kar dikir. Nuha ev taksîya ku bi kar tînim, taksîya min e, ez wek "fri taksî" kar dikim. Divê ez teksîdê wê bidim. Ji bona wê jî ev serê salekê ye min ji xwe re kiriye prensîb wexta ez rojê 2000 kron qezenc bikim, ez qontaxa taksîya xwe digrim. Ji ber ku taksîya min girêdayî şirketekê nîne, muşteriyên min kêman, guzergahên me fri taksî diyar in; em nikarin her cî bisekinin, ji bo wê jî ev du hezar carna zû, carna jî 10-12 seetatan de qezenc dikim.

Bifikire e, carina muşteriyekî dibim Arlandayê (balafirgeha Stockholmê) ji bo ku ji Arlandayê dagirtî vegerim carna 3 seetatan zêdetir li wê disekinim. Ji bo wê jî, di taksîciyê de wext zû derbas dibe. Yanî bi aweyekî din çiqas wextê te hebe, evqas zêdetir pere qezenc dikî.

- Bi tevayî taksîcî, û bi taybetî jî taksîciyên kurdan çima evqas xîrsa qezenckirina peryan ba wan heye, bi wan peryan çi dikin?

Pere şîrîn e!. Yên ku ez nas dikim û hûn jî dizanin, ew li Tirkiyeyê û Kurdistanê ji xwe re xanîyan dikirin, li vir

Bîraninek

Gelek tişt di serê şofêran de diqewimîn. Mamoste qala bîranineke xwe dike; "Careke ji Arlandayê muşteriyek siwar dibe û hinek serxweş e. Ji Mamoste re dibêje; "min bibe Sundbybergê (taxeke Stockholmê)," lê Mamsote dewsa Sunbybergê, Sundsval fehm dike (Sundsval 50 mîl dûrê Stockholmê ye) û dikeve rê, nêzî 15 mîl diçe, muşterî dibêje; "Ji kerema xwe re bisekine, ihtiyaciya min ya tuwaletê heye". Lê êdî serxweşiya mêrik ji kêma bûye, ew derdikeve derve, li dora xwe dinêre çiyekî din e. Dibêje; "Em li kuderê ne."

- Mamoste dibêje "Em nêzê Gävleyê ne, em diçin Sundsvalê." Mêrik mat dimîne û dibêje; "- Ma heyran çî karê min li Sundsvalê heye, min got, min bibe Sundbybergê" Yek ji wî, yek ji Mamoste; di neticeyê de Mamoste jê re dibêje; "De bila ev bûyer ji bo te bibe bîranikeke, tu yê bêjî, min ji Arlandayê taksîyeke kirê kir, ez çûm Gävleyê tuwaletê û vegeryam."

Jî xanî ji xwe re dikirin, wexta ez dibêjim xanî vila jî dikevin vê katagoriyê. Hinekî din dixwazin taksî ji xwe re bikin, yan jî taksîya wan heye, dixwazin taksîyeke din bikin. Werhasil herkes bi aweyekî peryên xwe radizînin.

-Gelek taksîciyên kurd hene, ma hûn nafikirin bi hev re şîrketêke mezin ya taksîciyê ava bikin?

Di navbera me taksîciyan de reqabet heye, ev rê nade ku em bi hev re şîrketê taksîciyê ava bikin. Du-sê şîrketên Îraniyan hene, lê ew jî di warî xwe de nebisirketîne. Ji aliyê din ma kurd di kîjan warî de bi hev dikin ku, di warê ticarêta de jî bi hev bikin. Ji xwe gelek nimûne hene ku kurd di ticarêta de qet li hev nakin.

-Wexta taksîci tên ba hev bi hev re çî dipeyivin?

Ne tenê wexta em tên ber hev, hemî دنیا me, yanî çî dema kar û çî jî derveyî kar hemû axaftin û sohbetên me li

ser şofêrtî û taksîciyê ye. Yanî wê rojê çî di serê me de qewimiye em bahsa wê dikin. Tabîî paşgotinî jî ne kêma e. Navbera şofêran de reqabet heye!!

-Ma taksîciyê evqas zêde kar dikin, wextê wan dimîne ku ew bi zarok û malbatên xwe re derbas bikin?

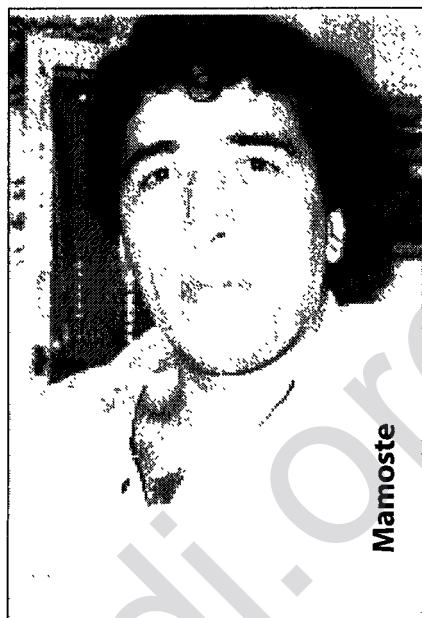
Taksîciyê rezaletî ye. Meriv dibe asoyal. Jiyanêke te yê sosyal tune. A min dîsa baş e, zarokên min mezin in, herkes debara xwe bi xwe dike. Û ez li gorî kesên din hindik kar dikim. Bi rastî jî problem e, ku meriv rojê 15-16 seatan kar bike, seatên mayî jî bi xewê derbas bike, û ku ev jî bibe rûtin û bi salan dom bike problemên civakî rû didin. Malbat ji hev cuda dibin, zarok bi taybetî jî ciwan dikevin riyên xerab. Di nuha de di nav şofêran de problemên civakî dest pê kirine; veqatandin zêde bûne. Gelek swêdî ji bo vê yekê dev ji şofêrtiyê ber didin û wexta xwe didin malbata xwe.

Li ser pîrsa min a ku tu sibê vegerişê wê tu yî li wê jî şofêrtî bikî ya na, Mamoste disekine û difikire, û dibêje welleh ez qet nefikirîme û axaftina xwe dom dike; "ma ez li wê mamoste bûm". Di eslê xwe de di hundirê vê bersivê de her tişt heye; "ma ez li wê mamoste bûm" Ev bersiv îzaheta rewşa biyaniyê vekirî dide. Tiştên ku Mamoste qal dike ji re ne gotin, ne jî şîrove divê. Li xurbetê pere qezenckirin ne hêsa ye.

Lê tiştê ku ez zanim, her tiştî me kurdan anormal e. Ji xwe kurd du rengan, hinek ji wan jî navê sê rengan dizanin; Reş, sipî û sor. Lê jîyan ne tenê ji van rengan pêk tê. Derveyî jîyan şofêrtiyê, jîyananêke pîralî heye.

Wexta min dest bi dibistanê kiribû, mamosteya me ji me re dersa demsal, roj û seatan dida. Digot; "di rojekê de 24 seat heye, meriv 8 seat radizê, 8 seat kar dike û 8 seat jî îstirhet dike (digere, dixwîne, avjîniyê dike, spor dike, bêşdarî aktivîteyên sosyal dibe û hwd.)

Wer xwiya ye ev norma jîyanê ne ji bo vî meslegê ye!!

"Taksîciyê rezaletî ye. Meriv dibe asoyal. Jiyanêke te yê sosyal tune. Yê min dîsa baş e, zarokên min mezin in,

herkes debara xwe bi xwe dike. Û ez li gorî kesên din hindik kar dikim. Bi rastî jî problem e, ku meriv rojê 15-16 seatan kar bike, seatên mayî jî

bi xewê derbas bike, û ku ev jî bibe rûtin û bi salan dom bike problemên civakî rû didin. Malbat ji hev cuda dibin,

zarok bi taybetî jî ciwan dikevin riyên xerab. di nuha de di nav şofêran de problemên civakî dest pê kirine; veqatandin zêde bûne. Gelek swêdî ji bo vê yekê dev ji şofêrtiyê ber didin û wexta xwe didin malbata xwe."

ber didin û wexta xwe didin malbata xwe."

ber didin û wexta xwe didin malbata xwe."

ber didin û wexta xwe didin malbata xwe."

ber didin û wexta xwe didin malbata xwe."

ber didin û wexta xwe didin malbata xwe."

ber didin û wexta xwe didin malbata xwe."

ber didin û wexta xwe didin malbata xwe."

Ç a l a k i y ê n

Yekîtiya

Jinên

Kurdistanê

Li gorî destûra YJK û FKKS ê bingeha YJKê ji seksiyona jinan yen komeleyên girêdayiyê FKKS ê ne, pek tê . Lê mixabin di van salên dawîye de di piraniya komeleyan de seksiyona jinan yan têk çûbû yan ji lawaz bibûn. Ji ber wê di kongra 19min a FKKS ê de li gor pêşniyara YJKê biryar hat girtin ku isal FKKS girangi ya xwe bide reorganîzekirina YJK û YCKê. Di eyni wextê de, di kongra YJKê de jî biryar hat girtin ku em isal giraniya xwe bidin damazrandina seksiyona jinan.

Ev çar meh in em wek YJK bi alikariya berpirsiyariya komîteya reorganîzekirina YJK û YCK ê a FKKSê re giraniya xwe da damezrandina seksiyona

jinan yê komeleyan. Heta iro nezîkê neh seksiyonên jinan hate amadekirin. Bi vê awayê têliyan me bi seksiyonan re baştir û germtir bû. Armanca me ew ê ku em heta kongreya YJK ê hejmara seksiyonên jinan bigîhinin hejmara komeleyan. We çaxê bi rastî em ê bibin yekitîyêk bi hêz û çalek.

Di destpeka karên xwe de me seredana hinêk projeyan kiribû, yek wan jî ye Integrationsverketê bû û me bersivêke erênî wergirt.

Proje li ser "rola dê û bavan di pirsra ciwanan de"

Bi Kvinno-SIOS re ji isal di 3 projeyan de em ê bi hew re kar bikin

1- Li ser mesela vekhewî li federasyonan û komeleyên federasyonan de be çaraserkirin

2- Li ser rola dê û bavan di pirsra ciwanan de

3- Li ser nexweşîya jinan

Ji bo van çar projan me 6 komele hîlbjartin . Ji her komeleyê dê du kes (yek jin û yek mer) bibin berpirsyar ku di komeleyên xwe de li ser van projeyan xebatê bikin.

Li gor programa me, em dixwazin di şeş bajaran de ji dê û bavan grupan amade bikin ku alikariya dê û bavan û ciwanan bikin. Di nav salakê de hinek semîner û panelan amade bikin. Ji bo havine jî, ji iro de bi projeya Federasyonê re me havîngeheke kirê kiriye . Li ser havîngehê em ê bi taybetî agahdarî bidin.

Di 8ê Adarê roja jinan a navneteweyî de isal em ê wek Kvinno-SIOS bi UNIFEM Komite re piroz bikin.

Program saet di 8.30 de li Kulturhusetê (Selgerstorg) destpê dike , heta eware saet 21.30 berdevam dibe. Di programê de semîner, panel , muzik, xwarin-wexarin, xwepêşandan û şahî cih digire.

Di van kar û xebatan de beşdariya we (jin-mer) dê me bi hêztir bike û moral bidê me.

Em bi hev re xurttir û çalektir in!

Beşdarî pîrozbahiya 8ê Adarê bibin!

Di 8ê Adarê roja jinan a navneteweyî de Jinên Kurd wek Kvinno-SIOS bi UNIFEM Komite re piroz dikin!

Program saet di 8.30 de li Kulturhusetê (Selgerstorg) dest pê dike û heta saet 21.30 berdevam dike.

Di programê de semîner, panel, muzîk, xwarin-wexarin, xwepêşandan û şahî cih digirin.

Rapora civîna herema 3an

Di roja 3.2.2001ê de Komîteya herema 3em civîna xwe ya yekem li lokala komeleya Eskilstunayê çê kir. Nûnerên van komeleyên li jêr beşdarî civînê bûn.

Nûnerên Komeleya Kurd li Linköpingê Osman Suleîmanî, Gulale Osman, Khalîd Sulîmanî. Nûnerên Komeleya Kêmendamenê Kurd li Lindköping: Najemadîn Fakhradîn, Ayar Bakî. Nûnerên Seksiyona Ciwanên Kurd li Lindköping: Salam Kadîrzade, Bawar Talabanî. Nûnerên Komeleya li Norrköpingê Wesîle Altan, Dilêr Kader. Nûnerên Komeleya Çanda Kurd li Örebroyê Nûrî Salih, Osman Kasan. Nûnerên Komeleya Kurdistanê li Eskilstunayê Cemîl Demircan, Menaf Hasan, Dijwar Jemîl, Dildar S.Taha, Firat Nemrûd û Diyar Mizûrî.

Di civînê de komeleyên heremê li ser rewşên komeleyên xwe li ser planên xwebatên xwe agahdarî dan. Ji bo başkirina rewşa Komeleya Norrköpingê, li ser îmkana hat sekinandin.

Komeleyên heremê biryar girtin ku ji bo beşdarîya çalakîya 24ê adarê wê hewildaneke xurt bidin.

Rapora civîna herema 5an

Di 6.1.2001ê de, Komîteya Herema 5 an civîna xwe ya yekem çê kir. Nûnerên van komeleyên ku beşdarî civînê bûn ev in; Komeleya Kurd li Malmo, Komeleya Aşîtî li Malmo, Komeleya Kurd ya Kulturî li Helsingborg û Komeleya Kurd ya Kulturî li Kristiansstadê. Komîteya Heremê programek xebatê ya dewlemend danî pêş xwe. Yek ji wan biryaran ew e ku di komeleyên endam de seksiyonên Jinan û ya Ciwanan ava bikin. Biryara duwem jî ew bû, ku hewildanek bê dayin ku ew komeleyên kurd yê li bajarê Malmöyê henin bibin yek komele.

Li ser biryara heremê ya civîna yekem, di roja 4.2.2001ê de civînek ji bo yekitîya van komeleyên Kurd ku li bajarê Malmöyê henin, çê kirin. Kome-

leya li Malmöyê, Komeleya Kurd li Malmöyê, Komeleya Kulturî û Werzişî li Malmöyê beşdarî civînê bûn. Kesên civînê gîhiştin wê qeneatê ku ji bo yekitîya komeleyên kurd li bajarê Malmöyê, komîteyek hevbeş pêk bînin ku ev komîteya hevbeş ji bo yekitîya komeleyan kar bike.

Komeleya Kurdistanê li Eskilstunayê kongreya xwe ya 16 min di 17.12.2000an de pêk anî. Kongre organên xwe yê nû helbijart. Hemîd Gewherî li ser navê KPN beşdarîya kongrê kir.

Komîteya Karger Serok: Cemîl Demîrcan, Sekreter: Menaf Hesen, Sekreterê aborî: Dijwar Jamîl, Berpirsiyarê peyvendîya: Firat Nemrûd, Berpirsiyarên karên kulturî: Sidîq Jahanî û Dildar Salih, Berpirsiyarên karên Ciwanan: Aware Ahmedî û Metîn Kilincalan. Berpirsiyara Jinan: Naheda Abdo

Komeleya Swêdî -Kurdî li Uppsala, di 21.1.2001ê de kongreya xwe ya salane pêk anî.

Kongre organên xwe yê nû helbijart. Ji Komîteya Peywendîyên Navxwe Rehman Hesen beşdarîya Kongrê bû û li ser navê federasyonê axaftinek pêşkeşî kongrê kir.

Komîteya Karger; Serok: Şoreş Bladhede, Sekreter: Civîn Kasriksiz, Sekreterê aborî: Dogan Saritaş, Mazhar Kaplan, Kawa Hassan, Berpirsiyarê lokalê: Metîn Şahîndal. M. Xêr El Molla

Komeleya Kulturî ya Kurdistanê li Jönköpingê, di roja 20.1.2001ê de kongra xwe ya salawextî pêk anî. Li ser navê Komîteya Peywendîyên Navxwe, berpirsiyarê herema 4an Adil Dihokî beşdarê kongrê bû û li ser navê federasyonê axaftinek pêşkeş kir. Kongre organên xwe yê nû helbijart.

Komîteya Karger, Serok: Rizgar kes-teyî, Sekreter: Zekî Mihemed, Berpirsiyarê kulturî: Dr.Buharî Xidir, Berpirsiyarê ciwanan: Îsmet Şeban, Sekreterê aborî: Niyazî Abas

Komeleya Kurdî ya Kulturî li Göteborgê, di roja 14.1.2001ê de kongra xwe ya salawextî pêk anî.

Berpirsiyarê Komîteya Peywendîyên Navxwe Kovan Amedî beşdarê kongrê bû û li ser navê Federsyonê axftinek pêşkeşî kongrê kir. Kongre organên xwe yê nû bi vî ewayî helbijart.

Komîteya Karger, Serok: Gelawêj Baban, Sekreter: Rehman Sofî, Berp. aborî: Mehemed Ehmed, Berpirsiyarê karê kulturî: hewraz Mehmûd, Berpirsiyara jinan: Tirîfe Bapîr, Berpirsiyarê rêxistinî: Elî Ekber, Berpirsiyara peyvendîyan: Bêrivan Mizûrî

Komeleya Kulturî ya Kurd li Västerås di roja 4.2. 2001ê de kongra xwe ya salawextî pêk anî. Ji Komîteya Peywendîyên Navxwe Rehman Hesen beşdarîya Kongrê bû û li ser navê federasyonê axaftinek pêşkeşî kongrê kir.

Komeleya Kurdî li Karlstadê di roja 27.1.2001ê de kongra xwe ya salawextî pêk anî. Ji Komîteya Peywendîyên Navxwe Cemîl Demircan beşdarî kongreye wan bû û li ser navê federasyonê axftinek pêşkeşî kongrê kir û di axftina xwe de li ser kar û xebatên federasyonê û her wisa li ser hinek kêmasiyên kongreya komelê jî sekinî. Kongre Komîteya Karger ya nû helbijart.

Komîteya Karger, Bextiyar Omer, Serdar Jaf, Kemal Failî, Mohamed Palanî, Fewzî bedirxan

Komeleya Kurd ya Demokratîk û Kulturî li Spångayê di 10. 2.2001ê de kongra xwe ya salawextî çê kir. Komele bi raporek dewlemend ya xebatê kete kongrê. Kar û xebatên komelê, ji aliyê endaman ve bi pezindan hate nirxandin. Kongre organên xwe yê nû helbijart.

Komîteya Karger. Serok Burhan Yildiz, Sekreter: Salih Demir, Berpirsiyarê aborî: Felat Kockaya, Berpirsiyarê Jinan: Sukrîye Baksî, Berpirsiyarê Ciwanan: Dilan

Amadekar: Kovan Amedî

Civîn

û

Çalakiyên Federasyonê

Di roja 25-26.11.2000'an de SIOS'ê civînek ji bo hevkarî ya rêxistinên demokratîk yê biyanî li Ewropayê çê kir. Seyran Duran û Hêvî Sebrî li ser navê YJK'ê beşdarî vê civînê bûn.

Di roja 27-28. 11.2000 ê de civînek li ser pirsra integrasyonê ji aliyê Daira Integrasyonê hat amadekirin. Seyran Duran û Şukran Baksî beşdarîya civînê kirin.

Seyran Duran, Hêvî Sebrî û Nîzal Mehmûd, beşdarîya civîna jinên SIOS kirin. Civîn li ser birêvebirina 3 projeyan bû. Wek; Rola Dê û bavan Di civatê de, hewildan ji bo sihet û saxîya jinan û xebat ji bo wekhevîyê. Jinên SIOS ê dixwazin van projan bi hevkarîya YJK û Federasyonê birêve bibin. KK daxwaza hevkarîya Jinên SIOS ê qebûl kir û ji Seyran Duranê jî daxwaz kir ku li ser van projeyan, di civîna pêş me de agahdarîyeke firesh û zelaltir bide komîteya karger.

Di roja 3.12.2000 an de Komela Kurdî li Spongayê, seksiyona xwe ya jinan ava kir. Ji YJK ê Seyran Duran û Evîn Çelen beşdarîya civînê kirin.

Di roja 4.12.2000'an de Fexrî Olçer, li ser navê Federasyonê beşdarîya komcivîna Kitêbxneya Kurdî kir.

Di roja 6.12.2000 an de, civînek ji aliyê mamosteyên Folkhögskolanê li Skarpnekê, li ser pirsên ciwanan çêbû. Seyran Duran li ser navê YJK ê beşdarîya vê civînê kir.

Di roja 6.12.2000 an de Keya Îzol beşdarîya civîna meclîsa integrasyonê kir. Civîn bi serokatîya, Mona Salin pêk hatibû.

Di roja 9.12.2000 an de Kovan Amedî û Keya Îzol beşdarîya civîna Integrasyonverketê kirin. Civîn li ser hinek guhartinên qaydeyên alîkarîyê bû. Wek alîkarîya esasî, alîkarîya çalakîyan û alîkarîya projan bû.

Di 15.12.2000'an de Kovan Amedî, li Stockholmê beşdarî semînera integrasyonverketê bû. Semîner li ser xebatên li dijî raşizmê, dijminatîya biyanîyan û hûrgelan bû. Kovan Amedî him bi devkî him jî bi nivîskî, dîtînen federsayonê pêşkeşî semînerê kir.

Di roja 19.12.2000'an de Keya Îzol û Vildan Tanrikulu, beşdarîya civîna ku ji aliyê hukumetê ve li ser YE hatibû amadekirin, bûn. Di civînê de nêzîkî 300 kes amade bûn Wezîra derva ya Swêdê, Anna Lindh qise kir û got: "Heta Tirkîye şertên YE neyîne cih, nikare bibe endam. Tirkîye Divê şertên me binê cih, rîyekî din jî tune ye."

Di roja 19. 12.2000'de Swêd ji bo 6 mehan serokatîya YE dike. Ji bo ku Federasyon bikaribe xebatekî hevbeş û yekgirtî bike, Civînekî bi Komîta Hevkarî ya hêzên Sîyasî yê Kurd û Kurdistanî, Weqfa Kulturî ya Kurdî, Kitêbxneya Kurdî û IKSê re çê kir. Di civînê de li ser xebatên 6 mehên pêş sekinîn. Ji bo zelalkirina xebata hevbeş, wê civînekî din jî di rojên pêş me de bê kirin.

Di roja 19.12.2000an de Federasyonê civînek tazîyê ji bo nivîskarê Kurd Mehmûd Baksî, li Kista Trefê pêk anî. Gelek Kurd û Swêdî beşdarê tazîyê bûn. Tazîyê ji aliyê Hemîd Gewherî, Kovan Amedî, Seyran Duran, Fexrî Olçer û Lokman Ertaş ve hat birêvebirin.

Xortekî Kurd bi navê Ozgur Burgan li taxa Heselbi yê hatibû kuştin. Federasyonê, beşdarîya şîna malbata wî kir. Her usa ji bo karên teknîkî wek wer-

girtina vîzeyê Swêdî jî alîkarîya malbata wî kir.

Di 4.01.2001ê de KG daxuyanîyek belav kir, di daxuyanîyê de xebatên Federasyonê ku di derheqa kuştina keça kurd ku li Dihokê hatibû kuştin, hat diyarkirin.

Di 09.01.2001ê de ji bo vebûna programa beşa kurdî di radîyoya Swêdî de, KG nemeyek sipasdariyê ji Wezîra Karê û barê Kulturî, Marita Ulvskog re şand.

Çalakiya Komeleya Falköpingê

Komeleya Falköping beşdarî projeya "Det kunde varit du" Proje ji aliyê çend dezgen Swêdî ve wek FN Förenigen, Röda korset, falköpings Ekumeniska Råd, Kulturhus Förening, StödjeFrämjande ve pêk hatibû.

Armanç ji vê projê ew bû ku bala xelkê Swêdê bikşîne ser pirs û pirsgerêkên penaberan. Proje wek şanogerîyek hat pêşkeşkirin, ew kesên ku beşdarîya projê bûn, di eynî wextê de bûbûn aktorên şonoyê. Piştî xwepêşandina şonoyê, ji aliyê pisporan ve li ser pirsra penaberan munaqêşe jî tê kirin.

Komeleya Kulturî ya Kurdistanê li Falköpingê, pirtir ji şeş mehan bi xurtî di vê çalakîyê de cih girt û her wisa bîr û bawerîyên xwe jî di warê pirsra penaberan de pêşkeşî beşdarên çalakîyê kir.

KPN-Herema Çarem

Êdî bese parçebûn!

Vîyan Mayî

Ez nizanîm kanê me çî sûd ji vê parçebûnê û herêmperistiyê wergirtye? Em hemî dizanîn ku dagirkerên welatê me pir bi vî tiştî dil xweş in û em jî arîkarê wan in.

Berî demekî nasekî me ji Kurdistanê ji herêma Badînan hate Swêdê û daxwaza penaberiyê kir, dema min dît di hûwiyeta wî de beramber ziman- Badînanî hatibû nivîsandin, bawer bikin, hem ji xema û hem ji kerba serê min têkçû. Herçende ez bixwe jî ji herêma Badînan im, lê min bi vê çendê zor nexoş e û ez çucar li ser xwe qebûl nakim ku Badînanî bibîte zimanê min yê taybet, ez dixwazim ku her zimanê min yê şîrîn navê wî zimanê kurdî bit û ez ê de hewil bidêm ku hemî zaravayên zimanê xwe têbigehim û wek dayikeka kurd zarokê xwe fêrî hemî zaravayên kurdî bikim. Çînkû em hemî dizanîn ku derdê me yê giran ev parçebûne û herdem dijmin bi vê şa bûye.

Vêca kengî me rêz li hevdu girt û hevdu qebûl kir, em dê rêz li zimanê xwe û çanda xwe jî bigrin. Ev gunekaryeka

gellek mezin e ku ew kes di dema di hinek welatên biyanî de hewil didin ku bo xelkê biyanî diyar bikin ku ferqiyeteka mezin ya di nabeyîna parçê Kurdistanê da heye, û em hemî dizanîn ku dagirkerên welatê me çucar ferqî nekiryay di navbera çî kurda de.

Ez ténagehim bo çî hindek xwe bi hindê tişt mezin dikin ku xwe ji herêmek taybet qebûl dikin. Ev kes dê sibê bêjin em zarokên xwe naşînin mekteban çînkû zarokên me kurdiya mamoste nizanin, ew ê ténagehin kanê de çend kurdiya wan zaroka zengîntir bibe, yan jî ger zarok li mal ma û neço dersa kurdî de çend zerê bibîne. Hêvîdar im ku em xwe ji vê parçekirî biparêzîn û bikarin hemberî wan nefîsên bê hêz rawstin û ew ên herêmperêst rexne bikin, çînkû ev hemî li ser hisêba miletê me ye, çî ji kîskê xelkê nakevî avê û her bi serê miletê me ra dişkê. Divêt em piçek xwe zehmet bideîn û qurbanîyê bideyîn da em jî bigehîn armancê xwe, lewma em hemû dizanîn ku dermanê derdê me kurdan tenê yekgirtin e.

Kongreya 16mîn a Komeleya Kurd li Stockholmê

Kongreya 16mîn a Komeleya Kurd li Stockholmê di roj û tarixa ku li jêr hatiye nivîsandin de, çêdibe.

Endamên ku endametiya xwe nedane divê li ser vê post-giroyê heqê endametiya xwe razinin!

Postgiro: 205469-0

Tarix: 25.03.2001

Seat: 13.00

Cî: Lokala Federasyonê

Nacka-Henriksdalberget (Herniksringen.8)

Otobus no: 53 ji Slussên radibe.

Ji bo têkiliyê:

Serokê Komeleyê Mustafa Kalpak

08-7672976

070-9644056

**Bi xêr bîn!
Komîteya Karger**

Programa Radyoya Kurdi "Zayele"

Li seranserê welatên Skandinavyayê
Her rojên **Şemiyê seat di 17.20 de**
ji bo herêma Stockholmê **89.6 Mhz FM**
ji bo welatên Skandinavyayê **P2**
tê guhdarkirin!

wefat

Mahmûd Baksî, (1944-2000)

Em bi minasebeta wefata nivîskar Mehmûd Baksî gelek xemgîn in.

Mehmûd Baksî wek nivîskar û rojnamevan bi berhemên xwe ji bo gelê Kurdistanê xebatên hêja pêkanî, hemû jiyana xwe heta roja dawiyê ji bo xizmeta gelê xwe amade kir. M. Baksî wek gelek kurdên din di surgunê de jiyana xwe ji dest da, em wî wek welatparêzeke kurd bibîr tînin.

Gelê Kurdistanê lawekî xwe ya hêja wîndayê kir. Em sersaxiyên xwe yê germ ji bo malbat û dostên wî pêşkeş dikin.

Bila serê me sax be.

2000-12-19

Keya Îzol Serokê FKKSê

Komeleyên Kurd yên li Spångayê ahengeke mezin li dar xistin

Omer Sindi- Salih Demir

Di 10.11.2000 de Komeleya Demokratîk û Kulturî li Spångayê, Komeleya Delal û Komeleya Gulan, bi hev re û bi beşdarîya gelek hunermendên dengxweş û binavûdeng şev ahengeke germ û xweş li Stockholmê li Tensta Träffê li darxist. Di şevê da nêzî 300 kes beşdarî kiribûn.

Kurdên herçar perçên Kurdistanê bi dilekî xweş û hevgirtî li hevdû civîyabûn di salonê da ji bo pêkve, şeveka xweş heya nivê şevê, bi şahî û dewet û govendê talî hat.

Divê şevê da salona Tensta Träff bi Ala Kurdistanê û droşmen balkeş hatibû xemilandin.

Miqam û lawikên Hesên Şerîf dolu çîye û newalên Kurdistanê anî bûn Tensta Träff. Ayadê Hewlêrî xort û genc hildabûn ser pîyan û çepelê didan - Xêro dengê kevokê gehandibû hemî Tensata. Dewet û kêf û şahîyê hol pir kiri bû ji xoşyê dixweş û razî bûn ji vê ahenga seqolî û şeva me bi rêk û pêkî geha dawîyê û desteka rêvebirîya şevê bi germî spasîya mêvana û hunermenda û mûsîqî jana û hemî beşdarên ahengê kir û hevî xwestin ku car cara şevên weha du qolî û sê qolî bihev re bêne li darxistin ji bo kurdên li Stockholmê.

Piştî xwendina programê, kurtiyeka dirokê ji xebat û çalakiyên hersê komele beşdar hat pêşkêş kirin.

Di berdewamiya ahengê da nav binav beytên hozanên kurd dihatin pêşkêş kirin û ji wana: Cîgerxwîn, Ehmedê Xanî, Elî Herîrî, Şêx Memdohê Birîvkanî, Mîhanî Licokic û gelekên din.

Ev e jî bendeka hozanaye li ser şeva ahenga hevgirtinê dinavbera hersê komele da:

Komela Spångå, Gulan û Delal
Li dorwan kom bûn, kurdên kerd heal
Kesek nikare wana jêk weke
Ji ber ku daxwaz û doza wan yeke
Komela Spångå, Delal û Gulan
Şahî êxiste nav hemî dilan
Xwe bikin rêz û desta bidin hev
Govend bikin ta direngî şev

Komeleya Spångayê:

Komela Demokratîk û Kulturî ya Kurd li Stockholmê di sala 1986 an li bajarê Stockholm - taxa Spångå hatiya avakirin. Nêzî 500 endamê vê komele heye, û yek ji çalakiyên komele kurdî li Stockholm û her weha yek ji wan komele herî aktivtirîn ji yê Federasyona komele kurdistanê li Swêdê ye.

Komele gelek çalakiyên bizav û karên baş ji bo kurdên Stockholmê bicîh anîye.

Herwesa ji berî çend salan radîyaya komele heye, û heta nuha bi navê radîyoya aşîti weşana xwe berdewam dike. Radîya komela spångå her roja şemiyê bi programên dewlimend dest bi weşanê dike, û kurdên ku li Stockholmê bi cîhnin lê guhdarî dikin.

Dîsa meriv dikare bêje vê komele rolekî baş gêraye di nav kurdên Stockholmê da bi teybetî diwarê pêk anîna aheng û semîner û pêşde birin û parastina kultura kurdî de.

Komeleya Delal

Ev komele bi navê pira delal li bajarê Zaxoka Behdînan li Kurdistanê avakirî, hatiye bi nav kirin.

Komela Delal nêzîkî salekêye ku hatîye damzrandin. Li Stockholmê 300 endam têda cîhê xwe digrin. Xeyseteka balkêş divê komele de heye ew ji ewê ku hijmareka mezin ji endamên vê ko-

mele li bajarên din yê Swêdê dijîn. An ku sînorê vê komele berfirekî ji Komeleya Spångayê û Komela Gulan.

Armanca vê komele jî wekî komele din pêşdebirin û parastina ziman û kultura kurdî ye. Her wesa mokimkirina têkilî û peyvendiyan civakiyê di navbera xêzan û malbatên kurdan de.

Di vî warî da rolekî baş dîtiye girêdan û pêkanîna van ahenga jî şahidên wê yekê ne ku li ser xebata çalakiyên xwe berdewamin. Çalakiyên vê komele hêsta mînakên dinê jî hene wekî vekirina kursê zimanê kurdî ji bo kesên ku xwendin û nivîsa kurdî de lawazin û her wesa vekirina kursên fêrkirina zarokan di warê wêne û neqîşkêşanê de û gelek tiştên din. Komele li Hjulstâyê û herkes dikare serî li wê bide û xwarina kurdî bixwe.

Komeleya Gulan

Ev komele di sala 1996 an da li Stockholmê hatiye damezrandin. Nêzîkî 300 endamê vê heye. Her ji roja ku ev komele hatiye damezrandin heta iroj, kar û xebata vê komele pêşdebirin û parastina ferhenga û kultura kurdî ye, bi teybetî di warê ziman û edeba kurdî da û çalakiyên din de.

Weke mînak: Vekirina kursên zimanê kurdî, li darxistina aheng û şahîyan û bireweriyên kurdî û girêdana semîner û li hev nêzîkkirina malbatên kurd li Stockholmê, her wesa pêkanîna seyran û şahîyên kurdî li havîna û gelek çalakiyên din.

Înstîtutê Ziwan û Kulturê Kirmancî

Citur ke êno zanayene, ziwan û kulturê ma ewro bertengêde zaf xirav û çetin ra derbaz beno. Dewleta Tirkî bi plan û program, bi dek û dolaban, polîtîka xo ya asîmîlasyonî (rovîlê, nayîsh) ramena; seba vîndkerdîshê ziwan û kulturê ma, çî ke destebere ra êno, pêyser nêdana, kena. ÎKK, nê asîmîlasyon û talanker-dîshî red û mehkum keno.

Xora mîletê ma kî naye qeubul nêkeno, dusht de xover dano. O, roje bi roje ziwan û kulturê xo rê zafêr wayir vejîno. Bi taybetî kî nê dadesê serranê pêyênan de no het ra xêlê kar amo kerdene, xêlê gamê giranbahayî ameyî estene û ewro kî erzîyîne. Vajîme ke kovarê perfyodîk û pirtukî ênê çapkerdîsh, kaset û CD yê musikî vêjîne û shewê kulturî amade kerîne.

Bêguman no kar karêde hêca û fîraz o, labelê bes nîyo. Seba shevek nayîsh û ravêrberdîshê ziwan û kulturê ma ganî bi plan-program û zanyarî tewr zêde kar bikerîyo, gamê neweyî bêre

estene. Eshkera yo ke no kî teyna bi destê sazgeh û dezgehano beno.

No sebeb ra, ma komê kesê ke dorberê kovara Vateyî de ca gêniime (cênîme) û tayê kesanê bînan ra pîya, serrê ra zêde yo ke sazkerdîshê dezgehêde neteweyî (mîllî) kerdo rojeva xo. Ma seba nê karî, bi taybetî kî Almanya de xêlê kesan de qesey kerd, kombîyayîshî virashî û nameyî (mektube) rushnayî. Bado (pêyco) ma dî ke sazgehêde nîyanên gerek o û sharê ma kî çîyêde nîyanên rê xo amade vînenno. Nê karê dergûdilayî ra dime, ma Berlin de roja 15.11.00 de bi nameyê "Înstîtutê Ziwan û Kulturê Kirmancî (Zaza) - ÎKK" dezgehê saz kerd.

ÎKK, sazgehêde polîtîk nîyo; demokratîk û akademîk o. Mîyanê ÎKK û sazgehêde bînan de, têkîliyêde organîke çînan a, o xoser o. Amancê ey, ziwan, kultur, tarîx, dîn û zanyarî ya komsharîya (cemat) kirmancan ser o kar û gureyo ilmî kerdîsh o. O, cigêrayîsh û wekînitîshan virazeno; konferansan amade keno, weshenan çap keno, seba

domanan pul-pergalanê (materyal) perwerdeyî û bandêriye amade kenno...û êb.

Heto bînan ra eshkera yo ke shertanê ewroyî de sazgeh û dezgehêde nîyanên, teyna bi pishtdarîya mîletî ravê shono, karê xo beno sere. Hevîya ma a ya ke sharê ma no kar û gure de ma teyna nêverdano, sazgehê xo rê wayir vejîno, ey rave beno. Fîkrê (terewî) xo yo sîyasî, netewe (mîlet) û dîne xo çî beno bibo, keso ke wazeno ziwan, kultur û tarîxî ser o bigurîyo, kêberê (çêverê)

ÎKK înan rê kî rakerde yo. ÎKK, sazgehêde demokratîk, kulturî û zanyarîyan dost qeubul keno, sey (zê, fênda) prensîbî edi çerçeweya desturnameyê (tuzîk) xo de, înan de pîyakarkerdîshî xo rê wezîfe vînenno.

Dest bide yewbînî, ziwan û kulturê xo rê wayir bivejîye!

Dest bide îKK, ey rave bere!

Berlin, 14.12.00

Komîteya Rayerberdîshî

Mihanî Licoke

Zenbîl firoş zenbîlan beno
Kolan bi kolan çarneno
Gul Xatûne çim gineno
Xanimê ez tobedara.

Gul Xatûn yê sero bengî
Venda qerwaşê di vengî
Va biya diyar yê çelengî
Xanimê ez tobedara.

Zenbîlfiroş hame diyar
Gul Xatûne ew dî hewar
Va bê zere mîrew kubar
Xanimê ez tobedara.

Zenbîlfiroş vinderto pay
Destî qiyame venda Homay
Va veyşanê tûtê mi çimray
Xanimê ez tobedara.

Zenbîlfiroş

Xatûn va Wayîrê zenbîlan
Sîney min bexçey encîlan
Bê serê cay beg û mîran
Xanimê ez tobedara.

Zenbîlfiroş vindert payra
Va tersê min esto Homayra
Tûtî nan wazenê mayra
Xanimê ez tobedara.

Zenbîlfiroş xorto kubar
Mi dest ra nêbenê rizgar
Bê mecal ti kenê no kar
Xanimê ez tobedara.

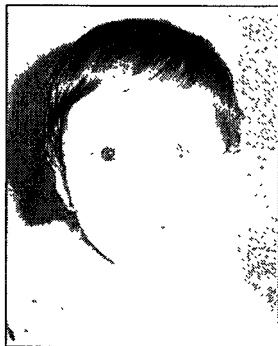
Xanim qet ena nêbena
Xatûn qet ena nêbena
Bê emrî Homay nêkena
Xanimê ez tobedara.

Zenbîlfiroş hamew bi xêr
Wey delalo ti hamey bixêr
Ez bidî to pere û zêr
Xanimê ez tobe dara.

Zenbîlfiroş şîyo desmac
Wazeno bi remo ew lac
Mesîne yêrê bi îlac
Xanimê ez tobedara.

Zenbîlfiroş şîyo banî
Corde xu esto vengani
Homay bi Cîbrîl da zanî
Xanimê ez tobedara.

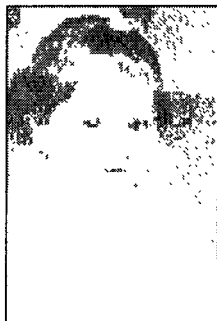
Cîbrîlî perr da vero
Ew girot û 'erdonaro
Va de şore tiya waro
Xanimê ez tobedara.

rojbûn

Alan Saganda

Di 29.01.2001ê de bû 1 salî. Em yek saliya te pîroz dikin, bi hêviya gelek sersalên din, em daxwaza jiyaneke şad dikin.

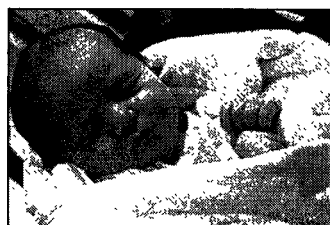
Bav û diya te û xwişka te Wîyan

rojbûn

Gulşîn Demir

Di 24.01.2001ê de bû 2 salî. Em du saliya te pîroz dikin; bi hêviya gelek sersalên din, em daxwaza jiyaneke şad dikin.

Diya te Nazê, bavê te Serbest, xwişka te Pelşîn. xalê te Sofî û mmeta te Bedriye

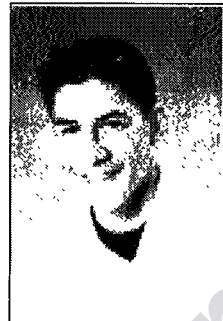
Mizgînî

Dildar Demir

Di 24.01.2001ê de ji me re kurek çêbû. Me navê wî Dildar danî.

Bi xêr hatî vê dinyayê Dildar.

Bavê te Sofî, diya te Bedriye

rojbûn

Hevrê Amedî

Di 18.02.2001ê de bû 16 salî. Em 16 saliya te pîroz dikin; bi hêviya gelek sersalên din, em daxwaza jiyaneke şad dikin.

Dê û bavê te, xwişka te Seyran û birayê te Hevdem

rojbûn

Servan Karagoz

Di 9.01.2001ê de bû 11 salî. Em 11 saliya te pîroz dikin, bi hêviya gelek sersalên din, em daxwaza jiyaneke şad dikin.

Bav û diya te û xwişka te

rojbûn

Tara Ibrahîmî

Di 6.02.2001ê de bû yek salî.

Em 1 saliya te pîroz dikin, bi hêviya gelek sersalên din, em daxwaza jiyaneke şad dikin.

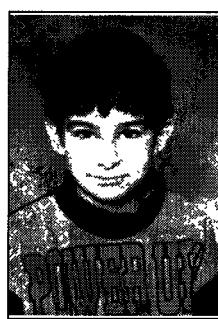
Dapîr û bapîrê te

rojbûn

Rûşen Fislî

Di 06.01.2001ê de bû 12 salî. Em 12 saliya te îroz dikin, bi hêviya gelek sersalên din, em daxwaza jiyaneke şad dikin.

Bav û diya te, xwiş û birayê te Kîrîvên te Silîva, Leyla û Mumtaz

rojbûn

Aştî Battê

Di 10ê adara 2001ê de 8 salê te temam dibin.

Em te pîroz dikin. jiyaneke dirêj û têrxweş ji bo te daxwaz dikin.

Bavê te, Reşîd, dayika te Fatma, xalîka te Tirkîe û birayê te Guhdar

rojûn

Kevin Marsil

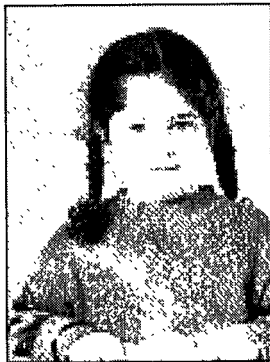
Di 20.02.2001ê de bû 4 salî. Em çar saliya te pîroz dikin; te himbêz dikin û bi hêviya gelek sersalên din, em daxwaza jiyanekê şad dikin.

Bav û diya te û birayê te Robîn

rojûnRonî Burhan
Tanrikulu

Di 24.02.2001ê de bû 4 salî. Em çar saliya te pîroz dikin; te himbêz dikin û bi hêviya gelek sersalên din, em daxwaza jiyanekê şad dikin.

Dê û bavê te; xwişkên te Dîlan û Delal

rojûn

Berfin Nigit

Di 06.02.2001ê de bû 7 salî. Em 7 saliya te pîroz dikin; te himbêz dikin û bi hêviya gelek sersalên din, em daxwaza jiyanekê şad dikin.

Diya te Filiz
Xalên te Keya û
Serdar

rojûn

Isak Möller Kalpak

Di 20.02.2001ê de bû 4 salî. Em çar saliya te pîroz dikin; te himbêz dikin û bi hêviya gelek sersalên din, em daxwaza jiyanekê şad dikin.

Diya te Cecilia, bavê te Mustafa û xwişka te Hana

rojûn

Vindar(6) û Kendal(1) Fritzell

Di 4.01.2001ê de Vindar bû 6 salî û di 24.01.2001ê Kendal jî bû 1 salî. Em we himbêz dikin, bi hêviya gelek sersalên din, em daxwaza jiyanekê şad dikin.

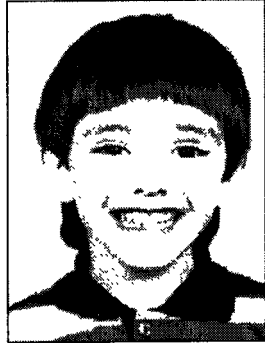
Diya we Berçem, bavê we Olle Fritzell

rojûn

Şilan Karagoz

Di 03.02.2001ê de bû 9 salî. Em 9 saliya te pîroz dikin; te himbêz dikin û bi hêviya gelek sersalên din, em daxwaza jiyanekê şad dikin.

Diya te bavê te û birayê te Servan

rojûn

Temo Çiftci

Di 11.02.2001ê de bû 11 salî. Em 11 saliya te pîroz dikin; te himbêz dikin û bi hêviya gelek sersalên din, em daxwaza jiyanekê şad dikin.

Diya te Peciina, bavê te Ali, birayê te Ronî, xwişka te Evîn. apê te Mecîd û malbata wî

Azadiya Mirov

Reşid Battê

Azadî peyveke gelekî bi naverok e. Dendika azadiyê "mirov" e. Mirov bixwe jî xwediyê nave-rokeke gelekî dewlemend e.

Dewlemendiya vê naverokê li ser bingehê, girêdana wê bi peyva "azadiyê" digel "mirov" û girêdana wê bi derdora "mirov" ve tê şirove kirin. Azadî, tekuziya xwe ji derdora mirov pêk tîne, bi derdorê ve pêçayîye.

Di gelek rewşan de û ji aliyê derdora "mirov" ve gelek sînor û çeper li azadiyê têne girêdan. Ji ber vê yekê "azadî", azadiya "mirov" bi rêberdana (serbestiya) derdora "mirov" ve girêdayîye.

Mezinayî û piçûkayî ya "azadiya mirov" li gor xelekên derdora "mirov" tê guhartin. Derdor dewlemend be "mirov" kulturek dewlemend werdigre û azadiya wî li gor pîvanên maldariyê, dewlemendiya tên nijandin.

Danûstandinên wî/wê bi pîvanên şertên maldariyê berferêh an jî berteng tên danîn. zanebûn û hewildanên "mirov" bi wan keresteyên ku derdor jê re dideyê xwedî azadî dibê.

Heger derdora "mirov" derdorek olî be hingî ew "mirov" li gor pîvanên olî "azadiya" xwe dinijînê. Danûstandinên wî/wê li gor wan pîvanan bi pêş dîkêvîn.

Welatê ku "mirov" lê tê jiyane û lê bitemen dibe, tede dijî jî, giraniya xwe li ser pêşketin, anjî lipaşketina "azadiya mirov" dide xuyakirin. Welatekî demokrat, pêşketî û xwediyê azadiyên berfireh, rê dide ku "mirov" azadiyeke berfirehtir û çaktir bi nijînê. Dema hebûnê welatekî kêr û keresteyên avakirina azadiyeke berfireh qelsbin, di wî welatî da riya pêşketina azadiyek berfireh tengtir û qelstir e.

Dem a mirov tê jiyane, bêyî ku bi xwe biryar li ser jiyana xwe bide dîkêvê nava jiyana malbata xwe û dinava şertên wê malbatê de tê pêçan. Ew pêçana ha, derdora ha li gor hebûn û zanebûnê xwe dest bi avakirina jiyana wê zarokê, wê azadiyê dîke. Helbet di berde-

wama salan de "zîrekbûna" zarokê ya xwezayî di nava vê derdorê de, di nava vê çeperê de, li gor hêza xwe ya fizîkî û sîkolojîk cihê xwe çê dîke.

Ev gorîna ha gelek caran dibe "nakokî" di navbera kes û derdora wî de û wek serhildan tê nasîn. Teqûreq, şer û pevçûn çêdibin. Keç ji nava malbatê direvin, kur cihê dibin û jin û mêr jihev dikevin, berdan çêdibin. Ev nakokiyên ha ku malbatê belawela dikin ji ber vê derdora ha ya ku gelekî bi hişkî hatiye avakirin û rê nadê ku mirov bighê azadiya xwe.

Ew dêûbavên ku bixwe di xortaniya xwe de hêvî dikirin ku "derdora wan, çepera li dor wan "nerm, bêhnferêh be, îro di dema ku ew bixwe "derdor in" xwe hişk û asê dikin hêrîştî zarok û jinên xwe mêrên xwe dikin, dibin sebebê "nakokiyên" mezin û giran.

Xesûyên ku di dema bûkaniya xwe de ji xesûyên xwe nexweş bûn, di dema xesûtiya xwe de bixwe hişktir û asêtirin, û mêr jî bi wî awayî.

Ev rê libergirtina pêşketina azadiyê di nava neteweyên dagirkirî de xurtir û asêtir e, ew bi xwe daxwaza azadiya xwe ji dijminê xwe dikin lê bixwe tu azadiyê nadin yê nêzîkî xwe. Tîştê ku dijminê wan bi wan dîke, ew bixwe bihev dikin.

Di dema koçberiyê de rewş hê jî girantir û asêtir dibe. Malbat ji rehên xwe yê netewî durketiyê, dinava rewşek nenas de ye û tîrsa têkçûnê xurtir û mezintir e.

Di van her du rewşên jorîn de çeperên li dor "azadiya mirov" hişktir u asêtirin, lê zûtir jî dişkihin û diherîfin, dibin sebebên trajediyên nebihistî. Civata koçber û welatê ku koçber lê dimînin dikevin hevrikîya hev û ev yeka ha dibe nexweştî di navbera wan de.

Dem a mirov bala xwe bide welatê Swêd yê ku em bi koçberî hatinê û lê dimînin, revşek bi taybetî lê heye. Ev welat bi xwe ji hişkiyek gelek nemirovane û di demek gelek kurt de gihaye

nermiyek, azadiyek mirovî ya gelek li pêş welatên din û ev rewşa ha buye gorneke miriyan ji bo gelek mirovên ku ji hinek welatên ku di rewşa "azadiya mirovî" de gelek hişkin, wek nimune Kurdistanî, ereb û îranî û hinekên din.

Di vê rewşê de gelek caran jin bi xurtî û bi teqûreq dixwazin xwe bighênin jina swêdî ya ku bi sedên salan li pêşiya wan e. Di destpêkê de mêr dighê nermiyê û di dawiyê de jin bi awayekî fûrîn ji civata xwe dûr dikeve, nermiya mêr têr nake. Helbet ev fûrîn tu carî jina koçber nagihênê jina swêdî ya ku gelekî li pêş wê ye û hêviyên jina koçber dibin xeyal û trajediyên mezin bi serê wan tên. Mêr jî li ber vê tofanê diçe û malbat jî bicarekê diherîve, ne rêz dimîne û ne jî mirovanî. Hinek di bédengiyê de jiyana xwe didomînin û hinek jî dibin mêvanê zîndan û goristanan.

Bi a min; ku yek ji yên ku xwedî serpêhatiyên li welatê Swêdê me divê bêjim ku, mirov çî jin û çî mêr be, divê destê xwe ji kuştin, revandin û tirsdanên nemirovane berdin.

Divê derdor li zarokan neyên asê kirin û rê liber zewaca wan neyê girtin. Keç kî bixwazê bila wî bikê û kur kê bigrê bila wê bigrê. "azadiya mirov" bi zor û tîrsê nayê girtin, bi taybetî li vî welatê ha Swêd. Ma gelo çî ferqa zawayekî swêdî li Swêd û yekî tirk, ereb û ecem ji malbatek kurd re heye? Hemû jî li Swêdê dijîn û ferq di navbera jiyana û oldariya wan de tune. Wê zarokên wan jî otomatîkî bibin swêdî !!!

Mirovên bi temen mezin ku bi zor û tîrsê dixwazin zarokên wan wek wan bikin, ji bilî ku xisarê bidin xwe pêve, çî mixabin nikarin guhertinek din di vê rewşê de û li vî welatî çêbikin.

Ev tofan mezintir ji şerê li hember dijminê dagirkerên welatê we ye. Divê êdî çekê xwe li hemberî koçberiyê deynin û riya "azadiyê" bidin zarokên xwe. Xwe li gor civata nû û şertên jiyana wê rast bikin. Hişkî tu kesî nagihîne serxwebûn û azadiyê.

Berbang

Kurdiska Riksförbundets Tidskrift • No: 119 • Pris 25 SEK

PRESSMEDDELANDE

Sverige har ordförandeskapet i EU fram till juli 2001. Under denna period äger många viktiga möten rum i olika delar av Sverige. En av de viktigaste frågorna under Sveriges ordförandeskap för oss kurder både i Sverige och i andra länder är den kurdiska frågan i förhållande till diskussionerna kring Turkiets kandidatur till EU.

Verksamma kurdiska organisationer i Sverige arbetar idag kring ett gemensamt program för att aktualisera den kurdiska frågan och kurdernas krav på EU under Sveriges ordförandeskap. Vi undertecknade kurdiska organisationer kommer att genomföra en del aktiviteter i ovannämnda syfte. Vi tycker att Sverige kan spela en viktig roll i diskussionerna kring Turkiets medlemskap till EU.

Sveriges Utrikesminister Anna Lindh har åtskilliga gånger i EU sammanhang tagit upp kränkning av mänskliga rättigheter och den kurdiska frågan i Turkiet. Anna Lindh har också framfört Sveriges ståndpunkt vid olika tillfällen både till Turkiet och även till kurder.

Sverige har en rik tradition när det gäller försvar av folkrätten. Sverige kan naturligtvis spela en ledande roll då landet har högsta ansvaret för EU. Sverige har tidigare visat sådan roll i viktiga internationella frågor såsom Vietnam, Nicaragua, Sydafrika och Palestina. Det är dags att göra liknande ansträngningar för att en fredlig och för kurderna acceptabel lösning av den kurdiska frågan i Turkiet prioriteras och förs upp i EU:s dagordning angående utvidgningen.

Vår förhoppning, både som kurder men också som nya svenskar är att Sveriges Regering verkar aktivt för att kurdernas rättigheter får sin plats med sitt rätta namn i EU:s krav till Turkiet o landets medlemskap i EU. Kurder i Sverige önskar all framgång för Sverige som ordförandeland och hoppas att viktiga beslut tas under denna period. Vi vill härmed uppmana den svenska regeringen och den demokratiska opinionen i Sverige att agera med kraft för försvar av folkrätten.

- Ge ditt stöd för kurder inför EU toppmöte, anslut dig till:

MANIFESTATIONEN

Lördagen den 24 mars 2001, Klockan 13:00-14:30, Huvudingång ÄLVSJÖ MÄSSAN

KRF Kurdiska riksförbundet

SAMORDNINGSKOMMITTENS för kurdiska politiska organisationer i Sverige

IKS Kurdiska Initiativet i Sverige

Om du vill veta mer om våra aktiviteter kan du kontakta:

KRF Tel: 08-644 66 22 Fax: 08-650 21 20 www.kurdiskarf.org

Berbang

No: 119

Februari 2001

Kurdiska Riksförbundet i
Sverige

Ansvarig utgivare

Keya Izol

keya.izol@kurdiskarf.org

Layout

F. Marsil

Prenumeration

myndigheter 300 SEK
annons:
en hel sida 5000 SEK

Adress

Berbang
Box 49090
S-100 28 Stockholm
SWEDEN

tfn 08-644 66 22
faks 08-650 21 20

berbang@kurdiskarf.org
www.kurdiskarf.org
www.kurdchat.com

Postgiro: 64 38 80-8

ISSN 0281-5699

Utges av Kurdiska Riksförbundet i
Sverige

APEC-Tryck

Vad är Kurdiska Riksförbundet?

Kurdiska Riksförbundet (KR) bildades 1981 och har varit verksam sedan dess som kurdernas representant i Sverige. KR är partipolitisk och religiös obunden organisation. Vi har för närvarande 36 medlemsföreningar med upp till 8500 medlemmar runt i hela Sverige. Alla enskilda kurder som är bosatta i den kommun kan söka medlemskap i denna förening.

KR har sitt årsmöte varje år. Styrelsen som väljs i årsmötet består av 12 ordinarie och 3 suppleanter och har sammanträde 6 gånger per år. Verkställande Utskott (VU) består av 7 ordinarie och 3 suppleanter. Ordförandena i Kvinno och ungdomsförbundet ingår som automatiska ledamöter i VU. VU har sitt sammanträde varannan vecka.

KR är enda organisation som har lyckats att samla kurder oavsett vilken del av Kurdistan man kommer ifrån eller vilken politisk bakgrund man har. Därför är den en unik kurdisk organisation som saknar motstycke i hela världen.

Vi sysslar med integrationsfrågor, hjälp till nyanlända flyktingar samhällsfrågor som uppstår i samband med kulturkrock och relationsfrågor. Kvinno, barn och ungdomsfrågor har vi som prioriterade frågor inom vår verksamhet. Kultur är en annan viktig verksamhet som vi prioriterar. Nämligen att bevara den kurdiska kultur och tradition och identiteten.

Vi har även verksamhet som inriktar sig till händelser som sker i Kurdistan. Vi bevakar orättvisor och kränkningen av mänskliga rättigheter. Vi har lobby verksamhet för att uppmärksamma den kurdiska frågan samt agera mot occupationsländerna Turkiet, Irak, Iran och Syrien.

Oftast fungerar vi som en kurdisk ambassad för att klara alla dessa frågor eftersom vi saknar stat och ambassad här i Sverige. KR agerar som språkrör för kurder här i Sverige och samtidigt försöker avslöja och bekämpa de orättvisor som sker i vårt hemland, här i Sverige.

KR har egen tidskrift som heter BERBANG och som publiceras 6 gånger per år. Den är på nord och syd kurdiska samt på svenska.

Besöks adress: Henriksdalsringen 8

Ett integrationsprojekt av Kurdiska riksförbundet

GENERATIONSKONFLIKT

med stöd av Integrationsverket, Folkhälsoinstitutet och Ungdomsstyrelsen

Samrådsgrupp:

Keya Izol, projektledare (Kurdiska riksf.) Seyran Duran (K.Kvinnoförbund) Gulan Avci (K.Ungdomsförbund) Adele Ennab (Integrationsverket) Mariana Buzaglo (Folkhälsoinstitutet) Marie Eriksson (Ungdomsstyrelsen) Isak Reichel (Folkhälsoinstitutet)

◆ Kurdiska riksförbundet har startat ett integrationsprojekt som heter "Generationskonflikt" bland kurder i Sverige. Projektet stöds ekonomisk av Integrationsverket och Folkhälsoinstitutet. Ungdomsstyrelsen kommer eventuellt först nästa år att stödja projektet ekonomiskt.

◆ Syftet är att starta en diskussion om jämställdhetsfrågor bland kurder och en dialog mellan den yngre generationer deras föräldrar om denna fråga. Genom utbildning, diskussioner och information vill vi komma tillrätta med de konflikter som uppstår mellan föräldrar och tonårsbarn, framför allt döttrar.

◆ Förbundet skall även kartlägga förekomsten av generationskonflikter och i vilken utsträckning de kan leda till våld och trakasserier. Om behov finns kommer vi att upprätta en jourverksamhet för unga kurdiska tjejer. Projektet beräknas pågå i tre år.

◆ Första året är det meningen att vi skall utbilda ungefär 30 personer som består av en representant från kvinnosektionen, en från ungdomssektionen samt en från den lokala föreningen i 8 städer som ingår i pilotområdet. Följande städer planeras att ingå i projektet; Stockholm, Eskilstuna, Uppsala, Göteborg, Västerås, Gävle, Sandviken, Bollnäs.

◆ Vi kommer att vid två tillfällen anordna utbildning för dessa 30 personer för att underlätta hanteringen av sådana frågor. En hemsida som tar upp dessa frågor kommer att upprättas.

◆ Alla som är intresserade av att jobba för detta projekt kan kontakta respektive förenings styrelse eller oss som arbetar med projektet på riksförbundet.

Det pågår en rättegång som har uppmärksammats i den svenska massmedian de senaste veckorna. Rättegången handlar om en kurdisk flicka som har mördats av någon eller några inom det egna familjen. Systemen till den mördade flickan är åklagarens huvudvittne i målet.

Kurdiska riksförbundet har blivit informerad om händelsen av den mördade flickans skola här i Sverige redan för ett år sedan långt innan massmedian. Med ett skarpt brev har vi vänt oss till den Kurdiska regionala regeringen i irakiska Kurdistan för att veta sanningen. Premiärministern för den kurdiska regionala regeringen, Nechirvan Barzani, har med ett brev bekräftat händelsen och skrev också att de skyldiga skulle ställas inför rätta. I sitt brev hade han påpekat den gällande lagstiftningen som gällde i irakiska Kurdistan.

Kurdiska riksförbundet blev kontaktat av TV, Radio och dagstidningar efter att händelsen blev känd av massmedian. Vi har i alla dessa sammanhang fördömt öppet och tydligt detta dåd och deklarerat att vi inte på något sätt kan acceptera sådan handling. Oavsett vilka motiv som ligger bakom detta fruktansvärda mord har vi ingen förståelse för detta.

Det har begåtts ett brutalt mord på en ung kurdisk flicka och detta måste fördömas med kraft. Kurdiska riksförbundets ordförande Keya Izol har i åtskilliga intervjuer uttalat och fördömt dådet. Även största majoriteten av kurder som bor i Sverige har i olika sammanhang fördömt detta dåd.

Massmedian som skriver och tar

Kurdiska
Riksförbundet

4 januari 2001

”Vi fördömer mordet på den kurdiska flickan”

upp denna händelse har oftast fokuserat sina skrivierna på ”hedersmord” eller mord som har begåtts på den ”kulturella och traditionella bakgrund”.

Vi har gång på gång förklarat och uttalat oss att; Mord är ett brutalt kriminell handling oavsett vilken motiv som ligger bakom det. Mord och andra våldsamheter är handlingar som sker på den enskilda nivån och kan inte repre-

sentera en hel kultur. Det vore fel att förknippa det aktuella mordet med den kurdiska kultur och traditionen. I alla kultur och traditioner finns det säkert många sidor som inte överensstämmer med varandra. Det vore oerhört misstag att förknippa olika kriminella handlingar som dagligen begås i världens olika hörn med den ena eller den andra kulturen.

En hel grupp människor som har en viss kulturell bakgrund kan inte bära ansvaret för olika kriminella dåd som begås i samhället. Kurdiska gruppen i Sverige som har fördömt detta dåd kan inte pekas som ansvariga för det brutala mordet. Gruppen känner sig därför mycket pressad som följd av skrivierna eftersom massmedian försöker ge en felaktig bild av vår kultur.

Kurdiska riksförbundet har för cirka två år sedan startat Projektet ”Generationskonflikt inom kurdiska familjer”. Vi är det första förbundet som arbetar målmedvetet med sådana svåra jämställdhetsfrågor som handlar om tonårsflickor och dess relation till sina familjer. Vi kommer att fortsätta med denna verksamhet och vill ännu en gång deklarerera att;

Vi fördömer mordet på den kurdiska flickan och kommer i alla sammanhang att ta upp detta och liknande fall på våra möten runt om hela Sverige. Vi tycker att det är oerhört viktigt att hela samhället reagerar med kraft så att vi inte upplever sådana brott i framtiden.

Trakasserier och förföljelse av kurder i Iran

Nizal Mahmood

Ansvarig för flyktingfrågor
Kurdiska Riksförbundet

För en tid sedan har den iranska säkerhets polisen ökat trycket mot de maktlösa kurder som befinner sig i den iranska delen av Kurdistan och i synnerhet mot de kurder vilkas familjemedlemmar och anhöriga är eller har varit politiskt aktiva utanför Iran. De iranska säkerhets myndigheterna använder alla möjliga metoder för att tvinga de, i Iran kvarvarande familjemedlemmarna, att arbeta för den Islamiska regimens räkning mot sitt eget folk. En del av de förföljda kurderna har kommit till Sverige som flyktingar och sökt asyl

De asylsökande kurder från iranska Kurdistan har kontaktat oss och skildrat i detalj de grymma metoder den iranska säkerhetspolisen använt mot dem och vad de och deras anhöriga varit utsatta för (vil-

ket i sig är inte okända för oss). De har begärt av oss att ta upp problemet med de berörda myndigheter och organisationer i Sverige så att så snart som möjligt få stopp på förföljelserna.

En stor del av dessa kurder som har varit utsatta för förföljelse och trakasserier och tvingats till samarbete för den iranska säkerhetspolisens räkning mot sitt eget folk har flytt Iran och sökt sig till olika länder till ex. som irakiska Kurdistan, Grekland och Turkiet. En del har lyckats ta sig till några europeiska länder.

Vi från Kurdiska Riksförbundet oroliga över denna utveckling och det som pågår i iranska Kurdistan och vill göra Er uppmärksamma på problemet samt begära att Ni på era diplomatiska vägar sätter press på de iranska myndigheterna att upphöra med sådana aktioner mot kurderna samt respektera de mänskliga rättigheterna i iranska

Kurdistan. Vi vädjar även att migrationsverket ska hjälpa dessa kurder genom en generösare flyktingpolitik och en snabb handläggning av deras ärenden och beviljande av uppehållstillstånd.

Vi vill även göra er uppmärksam på en händelse som inträffade i Pakistan den 12/12-2000. En del av de irakiska kurder som hade flytt till Pakistan och varit där under en längre tid sökte sig den 12/12-2000 till FN kontoret i Islamabad för att få hjälp med sina problem, men den Pakistanska polisen öppnade eld mot gruppen och dödade en kvinna och sårade några andra. Vi härmed vädjar att Ni fördömer mordet på den kurdiska kvinnan och på diplomatiska vägar sätter också press på de pakistanska myndigheter att respektera de mänskliga rättigheterna och erbjuda de kurder med familj och barn som befinner sig i Pakistan och som lever under misära förhållanden all den hjälp de behöver för att förbättra deras levnadsvillkor eller beredas tillfälle att söka sig till andra länder med humanare flyktingpolitik eller tas emot i Sverige som kvotflyktingar.

Nacka -Värmdö Posten

Kurdiska riksförbundet hade genom anbud anmält sitt intresse för köp av Henriksdalsskolan. I väntan på det slutgiltiga beslutet från Kommunfullmäktige flyttade vi den 1 oktober 2000 som hyresgäst in till fastigheten Henriksdalsskolan, Sicklaön 78:4 efter vårt anbud godkändes av Kommunen. De som bor i Henriksdalsberget har sett oss sedan dess arbeta i denna lokal. Diskussionerna som följde efteråt är säkert kända för folk som bor i Nacka Kommun. Även NVP har tagit upp synpunkter från olika håll om detta köp med en rad artiklar.

Vi vill med det här inlägget klargöra vissa punkter som fortfarande kan vara oklar för en del.

Det framgår i vår beskrivelse till kommunen hur vi tänker använda lokalen.

Först efter att vi har fått klarteken från Detalj och Plan enheten inom Kommunen kommer vi börja med renovering av fastigheten. Vi har tänkt bygga en Konferensanläggning för cirka 120-150 personer och ett kansli för våra anställda samt en utställningshall vid ingången.

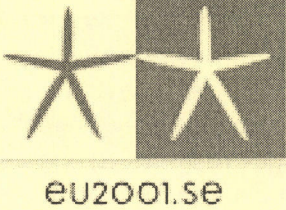
Denna anläggning skall även vara öppen för de som bor i området. Genom upplåtelse eller uthyrning kommer det att vara möjligt att använda denna anläggning. Vi ser fram att erbjuda denna möjlighet även för de verksamma föreningar och sammanslutningar som finns i området.

Pizzerian som verkar vara tämligen populär i området kommer beroende på hyresgästens önskemål att fortsätta med sin verksamhet. Vi kommer förstas upphandla om hyran när vi tar över fastigheten.

Vi är också öppna för eventuella förslag från de som bor i området när det gäller planlösning av fastigheten eller andra förslag som berör denna fastighet. Vi ser fram emot att upprätta ett bra samarbete med de som bor i Henriksdalsberget.

2001.01.15

Med vänliga hälsningar
Keya Izol
Förbundsordförande

Kurdiska Frågan

måste vara ett konkret krav för Turkiets EU medlemskap

En rapport om kurdernas rättigheter i förhållande till Turkiets anslutningsprocess i EU

Kurdiska Riksförbundet i Sverige

Stockholm 14 december 2000

Till

Göran Persson

Tillträdande Ordförande i Europeiska Rådet

EU Kommissionens förslag till Europeiska rådet angående "dokumentet om partnerskapet för anslutning" som reglerar Turkiets väg till EU medlemskapet godkändes med en del förändringar om Cypern frågan och andra konflikter mellan Turkiet och Grekland i EU:s toppmöte i Nice i Frankrike den 7-10-december 2000. Europeiska rådets slutdokument i Nice "betonar hur viktig detta dokument är för ett närmande mellan unionen och Turkiet, ett närmande som Europeiska rådets slutsatser från Helsingfors öppnade vägen för". Samtidigt uppmanas Turkiet i samma dokument att "snabbt lägga fram sitt nationella program för antagande av regelverket och att grunda det på partnerskapet för anslutning".

Förhållanden mellan Turkiet och EU har sedan årtionden varit minst sagt fylld av konflikter. Turkiet har sedan april 1987 då landet ansökte officiellt om medlemskap i EU försökt med all sin kraft att reducera kraven för medlemskapet i fråga om demokrati, mänskliga rättigheter och minoritets rättigheter, alltså de politiska kriterierna. Slutsatserna från Helsingfors- och nyligen avslutade toppmötet i Nice, där även "dokumentet för partnerskapet om anslutning" fastställdes, visar detta. Inte minst när det gäller frågan om kurdernas rättigheter och framtid i norra Kurdistan, d.v.s "turkiska delen" av Kurdistan. Detta visar därmed att övergången från konflikter till kompromisser mellan Turkiet och EU har skett på bekostnad av kurdernas rättigheter och norra Kurdistans och det kurdiska folkets politiska framtid.

Dokumentet för Partnerskap om Anslutning mellan Turkiet och EU ignorerar kurdernas existens och rättigheter

De båda nämnda dokumenten ignorerar kurderna och deras rättigheter i norra Kurdistan och därmed reducerar frågan om kurdernas rättigheter till otydliga allmänna formuleringar som "kulturella rättigheter för alla turkiska medborgare" i Turkiet. Detta har i årtal varit den viktigaste enskilda konflikten mellan EU och Turkiet. **Det som står i dessa dokument har i själva verket alltid varit Turkiets egen linje i fråga om kurdernas rättigheter.**

Den kurdiska allmänheten, de kurdiska politiska och demokratiska organisationerna som kämpar för kurdernas rättigheter i spetsen, anser att EU med sina krav inte bara har svikit kurderna utan också sina egna värderingar när det gäller mänskliga rättigheter och minoritets rättigheter. Ty finns det varken i de kortsiktiga och långsiktiga politiska kriterierna eller i hela "dokumentet för partnerskapet om anslutning" kurderna

och den kurdiska frågan nämnd. Därmed ignoreras uttryckligen kurdernas grundläggande mänskliga och nationella fri- och rättigheter och ställs en tredjedel av Turkiets befolkning i sin helhet utanför anslutningsprocessen för Turkiets medlemskap till EU.

Resultatet från toppmötet i Nice angående färdplanen för Turkiets medlemskap i EU är inte acceptabel för kurder som utgör en tredje del av Turkiets befolkning. De flesta kurder och kurdiska politiska och ideella organisationer har i årtal uppmanat EU att ställa tydliga krav till Turkiet angående landets medlemskap i EU.

EU har tydligen valt en annan väg sedan mitten av 90-talet. Avtal om tullunion skrevs under. Turkiet godkändes som kandidat land till EU och EU godkände dokumentet för partnerskap om anslutningen. Inför, under och även efter alla dessa avtal och dokument har Turkiet bestämt avvisat existensen av minoriteter utöver dem som landet accepterat i Lusanne föredraget från 1924 där endast ickemuslimer erkänts som minoriteter. EU kommissionen har trots dessa rådande faktiska omständigheterna i Turkiets politik i kurdiska frågan, framhåller "den positiva utvecklingen" i Turkiet i sina olika rapporter inklusive senaste rapporten som offentliggjordes den 8 november 2000 om "utvecklingen i Turkiet".

Frågan om Kurdistan och kurdernas rättigheter är nu en intern politisk fråga för EU

I och med Turkiet erkändes som kandidat land till EU är kurdiska frågan i norra Kurdistan blev en intern angelägenhet för EU och dess medlemsländer. Att den kurdiska frågan utgör den viktigaste och största enskilda frågan när det gäller fungerande demokrati och mänskliga rättigheter i Turkiet är alla demokratiska krafter bland turkar och kurder överens om. Det betyder att Turkiet aldrig blir en fungerande demokrati så länge kurderna förnekas sina grundläggande nationella - mänskliga fri- och rättigheter. **Därför är det viktig att understryka att skapa förutsättningarna för en fredlig lösning av den kurdiska frågan bör vara det viktigaste kravet som EU måste ställa till Turkiet om landet skall bli medlem i EU utan att EU ger upp sina egna fastställda värderingar politiska kriterierna för medlemskap i EU.**

Detta förutsätter i sin tur att EU själv i första hand tar upp den kurdiska frågan i norra Kurdistan, genom att nämna frågan vid sitt rätta namn, nämligen kurdiska frågan i Turkiet, så som frågan om Cypern.

För att en fredlig lösning av den kurdiska frågan skall vara acceptabel, demokratisk och också stabil, bör förutsättningarna för kurdernas delaktighet inom det politiska livet garanteras. Detta kan

ske genom att skapa kurderna möjligheter att fritt uttrycka sig och att kunna organisera sig politisk om sina rättigheter och turkiska Kurdistans politiska framtid. Detta kommer även leda till att kurdernas delaktighet i form av representation och offentliga kontakter med berörda EU institutioner och medlemsländer under Turkiets anslutningsprocess till EU skapas.

Kurderna rättigheter och den gällande nationella rätten i Turkiet i förhållande till den internationella rätten och gällande politiska kriterier för EU medlemskap

Vi vill ännu en gång nämna en del av de befintliga paragrafer i Turkiets grundlag och lagstiftning som berör kurdernas rättsliga och politiska situation samt grundläggande mänskliga fri- och rättigheter så som yttrande-, organisations-, och tryckfrihet i Turkiet.

Den portalparagrafen i Turkiets grundlag utgår ifrån etnisk och språklig homogen stat, alltså enligt Turkiets grundlag är alla människor i Turkiet turkar och deras modersmål är turkiska. Denna paragraf och en del andra paragrafer i Turkiets grundlag som innehåller uttrycket "statens och nationens odelbara enhet" får inte ändras och t.o.m. man får inte föreslå att dessa paragrafer i grundlag skall ändras. En del andra paragrafer i grundlagen och strafflagstiftningen som berör kurderna och institutionell fungerande demokrati och principerna för rättsstat i förhållande till EU: politiska kriterier är följande:

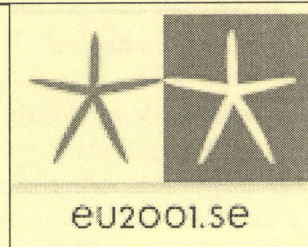
Turkiska republikens författning:

§ 42. "...Inget annat språk än turkiska får användas av och undervisas turkiska medborgare i Turkiets undervisnings- och skolväsende..."

Lagen om politiska partier, nr 2820:

§ 8 1. "Politiska partier får ej påstå existensen av minoritetsgrupper, grundad på nationella, religiösa, kulturella, språkliga eller andra olikheter i turkiska republikens territorium..."

Politiska partier får ej använda något annat språk än det turkiska språket i skrivandet och publiceringen av sina partistadgan och program eller i sina övriga pro-

pagandamaterial..."

Lagen om folkbokföring, nr 1587:

§ 16. "Föräldrarna ger namn till sina barn, men namnen får ej vara motstridigt med vår nationella kultur, traditioner och får inte skada allmänhetens samvete och värderingar..."

Lagen om undervisning av främmande språk, nr 2823:

§ 2 a. "Turkiska medborgare får varken undervisas eller lära sig något annat språk än sitt modersmål turkiska."

§ 2 b. "De främmande språk som skall undervisas i Turkiet beslutas av regeringen efter Nationella Säkerhetsrådets förslag i ärendet."

Ovannämnda paragrafer i Turkiets grundlag och strafflagstiftning förnekar inte bara existensen av kurderna utan också förbjuder påståenden av kurdernas existens, särart och rättigheter i Turkiet. Hundratusentals kurdiska politiska flyktingar i olika EU länder och de tiotusentals kurdiska politiker som sitter i de överfyllda fängelserna i Turkiet är en del av konsekvenserna av tillämpningen dessa lagar.

Sedan början av 90-talet har 9 olika politiska partier som nämnt kurdernas existens och skrivit förslag om lösningen av den kurdiska frågan i sina partiprogram förbjudits av Författningsdomstolen i Turkiet.

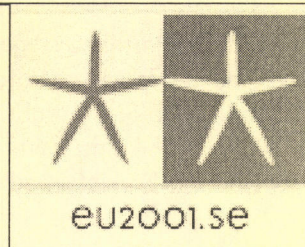
Turkiet har inte heller rättat sig efter de domar som Europeiska Domstolen för Mänskliga Rättigheter meddelat när det gäller organisationsfrihet.

I förhållande till de existerande lagar i Turkiets grundlag och strafflagstiftning, framhålls bl.a. i Köpenhamnskriterierna att "personer som hör till minoriteter har rätt till att utveckla sina etniska, kulturella, religiösa och språkliga identitet och att kunna organisera sig för dessa målsättningar".

Turkiet har inte heller visat vilja ratificera och anpassa de internationella avtal och konventionerna som reglerar dessa rättigheter. I de fall Turkiet har undertecknat dessa avtal och konventioner har man antingen gjort det med en hel del reservationer som i första hand handlar om att förhindra kurderna att ta del av sina grundläggande rättigheter eller struntat i att tillämpa dessa internationella avtal och konventioner i sin nationella rättssystem.

Några av de internationella avtal och konventioner

som Turkiet ännu inte har ratificerat helt eller delvis men som är viktiga att ratificera och införa de i den nationella lagstiftningen för att fylla de politiska kriterierna för EU-medlemskap är följande;

* **Europeiska Konventionen om Mänskliga Rättigheter - Protokoll 4 (handlar om rörelsefrihet mm), Protokoll 6 (om dödsstraff), Protokoll 7 (förbud mot nytt åtal i avgjord rättsak).**

* **Reviderade Europeiska Sociala Stadgan**

* **Tilläggsprotokoll till Europeiska Sociala Stadgan (om system för kollektiva klagomål)**

* **Ram konventionen om skyddet av nationella minoriteter**

* **Internationella Konventionen om Medborgerliga och Politiska Rättigheter**

* **Andra fakultativa protokollet till Konventionen om Medborgerliga och Politiska Rättigheter (om avskaffande av dödsstraffet)**

* **Internationella Konventionen om Ekonomiska, Sociala och Kulturella Rättigheter**

* **Internationella Konventionen om Avskaffande av Alla Former av Ras Diskriminering**

EU måste slå vakt om sina värderingar

Ett land som har de nämnda förbuden mot grundläggande mänskliga fri- och rättigheterna, så som tryck-, yttrande-, och organisationsfrihet borde med tanke på de gällande EU-kriterierna inte alls accepteras som kandidat land.

Med hänsyn till de ovannämnda omständigheterna i Turkiets rättssystem i förhållande till EU:s politiska kriterier och andra internationella avtal och konventioner kan man inte dra något annat slutsats ifrån EU:s gällande inställning och krav till Turkiets medlemskap i unionen att Turkiet hittills har belönats för sin hyckleri i fråga om mänskliga rättigheter och kurdernas utsatta situation.

Det är detta som måste ändras och det som vi hoppas på är att **Sverige skall under sitt ledarskap av**

Unionen verka aktiv för kurdernas rättigheter. Sverige måste verka för att revidera dokumentet för partnerskap om anslutning mellan EU och Turkiet så att detta innehåller kurdiska frågan som en enskild punkt med sitt rätta namn.

Vi kommer inte att nöja oss med att kurderna nämns i enstaka uttalanden som olika representanter för EU institutioner och EU länder gör efter olika förhandlingar med Turkiet. Kurderna måste få sin rätta plats som den kurdiska frågans omfattning förtjänar i offentliga dokument som är bindande i medlemskapsfrågan.

Sverige kan återupprätta EU:s trovärdighet

Den 1 januari 2001 blir Sverige ordförandeland för EU. **Den svenska regeringens politik om den kurdiska frågan har i åratals uppfattats som en ärlig och värdig linje för en demokratisk stat som utgår ifrån människornas lika värde och rättigheter oavsett var i världen de lever.**

De beslut om Turkiets medlemskap som har tagits vid de två senaste toppmöten, i december 1999 i Helsingfors och i december 2000 i Nice, vilka även den svenska regeringen varit delaktig i har lämnat skugga över den uppfattningen.

Nu när Sverige som tillträdande ordförandeland kommer att ha större inflytande och då den svenska regeringen uttalat sin vilja att prioritera frågor som rör utvidgningen hoppas vi kurder att vi får gehör för våra krav och att EU som leds av Sverige, förtydligar sina krav som ställs till Turkiet angående kurdernas framtid.

Vår förhoppning och krav från Sveriges ledarskap i EU under första halvåret i 2001 är att Sverige verkar tydlig för att den kurdiska frågan åter får sin särskilda plats i EU:s färdplan för Turkiets EU medlemskap.

Detta handlar inte bara om kurdernas rättigheter utan också EU:s förtroende i fråga om demokrati, mänskliga fri- och rättigheter och minoriteternas skydd och rättigheter i enlighet med EU:s grundlag och andra internationella avtal och konventioner i frågan som EU och Sverige säger sig slå vakt om.

Kurdernas krav är förenliga med den gällande internationella och Europeiska rätten i fråga

Kurdiska Riksförbundet i Sverige kommer även i fortsättningen att noggrann följa upp förhållandet mellan EU och Turkiet. Kurdiska Riksförbundet har nyligen i

sin 19. Kongress tog ett enhälligt Kongressbeslut angående denna fråga och uppmanade Sveriges Riksdag och den Svenska regeringen att verka för att kurdernas rättigheter blir ett uttalad och konkret krav till Turkiet för landets förhandlingar för medlemskap i EU och att kurderna förbereds förutsättningar att vara delaktiga i Turkiets anslutningsprocess till EU. **Detta kommer också att bana vägen för en av kurderna acceptabel, stabil, demokratisk lösning av den kurdiska frågan med fredliga medel.**

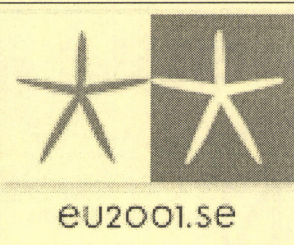
Med hänsyn till kurdernas situation i Turkiet i förhållande till landets nationella rättssystem och gällande politiska kriterierna för EU medlemskap som står i denna rapport och de andra för EU kända omständigheterna i Turkiet angående grundläggande mänskliga fri- och rättigheterna, kräver Kurdiska Riksförbundet från det tillträdande ordförandelandets regering, Den Svenska Regeringen;

*** att verka för att dokumentet om partnerskap för anslutning mellan Turkiet och EU ändras så att det innehåller kurdernas rättigheter i uttalad form och med dess rätta namn,**

*** att verka för att kurdernas representanter i turkiska Kurdistan och i Europa förbereds möjligheter att delta i anslutningsprocessen i representativa och konsultativa sammanhang,**

*** att verka för att delar av den bidrag som Turkiet får från EU reserveras för investeringar i turkiska Kurdistan och för kurderna.**

Denna rapport är skriven av Vildan Tanrikulu på uppdrag av Kurdiska Riksförbundets styrelse

”Målet om mordet på en kurdisk flicka”

När det gäller målet om mordet på en kurdisk flicka som nu avgjorts i Stockholms tingsrätt ser vi med tillfredsställelse att målet kunnat genomföras.

Först och främst vill vi klargöra att vår principiella hållning som är att ta avstånd från brott i alla dess former. Det är inte alls så att vare sig irakiska, svenska eller några andra medborgare kan resa till irakiska Kurdistan och begå allvarliga brott och vårt agerande i detta fall är ett klart ställningstagande för att vi fortsatt kommer att beivra varje försök i den riktningen.

Kurdistan Regional Government (KRG) har medverkat aktivt för att den mördade flickans syster skulle kunna komma till Sverige under trygga omständigheter.

De uppgifter som förekommit att flickan skulle flytt från irakiska Kurdistan är felaktiga. Däremot har allt tänkbart bistånd givits för att hon skulle kunna komma till Sverige.

Vi har på olika sätt bistått svenska myndigheter för att fallet ska få en så bra lösning som möjligt för alla inblandade.

Kurdistan Regional Government (KRG) har på olika sätt sört för familjens säkerhet, givit såväl den syster som nu befinner sig i Sverige liksom mamman och syskonen ett fullgott skydd.

Mamman har tillsammans med de barn hon haft boende hos sig haft förfogande över en speciell säker lägenhet med skydd. Hon har självklart haft full rörelsefrihet. Mamman och barnen har försetts med en fullgod standard i ett bättre bostadsområde med fullt utrustad lägenhet och medel för dagliga livet. Hon har haft möjlighet att upprätthålla kontakten med sin dotter, vilket bl a framgår av den svenska polisutredningen.

Fallet med den mördade flickan är en familjetragedi. Att tillgripa desperata handlingar i en pressad situation är dock inget typiskt, ara-

biskt, kurdiskt eller svenskt utan förekommer i alla länder och kulturer.

Mer än en journalist i Sverige har bevakat fall där personliga tragedier lett till mord inom familjer eller där vedergällning för oförrätter lett till mordutredningar.

Det finns dock en skillnad.

Vi är medvetna om att irakisk lagstiftning jämfört med svensk rättspraxis ser mildt på denna typ av brott vilket också framgår av utredningsmaterial från rättegången i Dohouk mot flickans far och farbröder. Vi ser detta som ett problem.

Kurdistan Regional Government (KRG)

Nordic Representation

Vid frågor kontakta vår representant i Norden:

Taha Barwary

Tel: 08- 442 05 05

Fax: 08- 442 09 05

E-post: krg.nordic@telia.com

Bakgrund

Kurdistan Regional Government (KRG) befinner sig sedan 1992 i en position där ett folkvalt parlament saknar befogenhet att förändra lagstiftning i Irak.

Sverige tillerkänner liksom övriga delar av det internationella samfundet, Irak rätten att stifta lagar som den vår regionala regering nu haft att döma efter.

Det finns för närvarande cirka 400 irakiska lagar som Kurdistan Regional Government (KRG) sedan en längre tid ser över och som med demokratiska mått mätt borde förändras.

Vi har sedan lång tid efterlyst en klarare hållning från det internationella samfundets sida, inte minst rörande statusen av det skydd som ges åt irakiska Kurdistan när sanktionerna mot Irak hävs.

En klar ställning till försvar för våra demokratiseringssträvanden då de stämmer överens med det internationella samfundets uppfattning om demokratiska fri- och rättigheter, mänskliga rättigheter samt av FN antagna konventioner, skulle i kombinationer med internationellt skydd för förändringar i denna riktning ge Kurdistan Regional Government(KRG) och de demokratiska krafterna ett nödvändigt stöd. Det är vår uppfattning att ett sådant stöd är nödvändigt för att säkerställa en demokratisk utveckling inte bara i irakiska Kurdistan utan i Irak som helhet.

I övrigt vill vi hänvisa till tidigare pressmeddelande (se bifogad text).

2000-01-28

Kurdistans Regionala Regering

Taha Barwary
representant
Kurdistans Regionala Regering
(KRG) Nordic Representation

Kurdistans Regionala Regering (KRG) välkomnar den debatt som förs i svenskamedia angående individens rätt och skydd i ett demokratiskt samhälle.

Vi kan inte kommentera ett enskilt fall eftersom den rättsliga processen inte är avslutad i Sverige.

Kurdistans Regionala Regering (KRG) har sedan flera år tillbaka haft regelbundna diskussioner om de fundamentala problem som ira-

kisk lagstiftningskapar för parlamentet i Erbil, Irakiska Kurdistan och Kurdistans Regionala regering inte bara på det nu aktuella området utan en rad områden.

Efter gulfkriget 1990/91 skapades en skyddad zon för kurder, assyrier och turkmener i Irakiska Kurdistan. 1992 utsågs ett parlament i allmänna och demokratiska val, övervakade av internationella observatörer.

KRG:s mål är en federativ status inom ramen för Irak. Detta betyder att det i framtiden kommer att finnas gemensam lagstiftning på en rad områden.

Det internationella samfundet erkänner irakisk lag som en del av staten Iraks legitimitet och enligt irakisk lag så skiljer sig irakisklagstiftningens syn på övergrepp inom familjen av den typ som lett till flera tragedier under senare tid.

Kurdistans Regionala Regering (KRG) har en annorlunda grundsyn. Vi accepterar inte mord och kränkningar av grundläggande mänskliga rättigheter som försvarbara i ett demokratiskt samhälle.

Därför har det sedan en längre tid förts diskussioner om en rad områ-

den där irakisk lagstiftning och domstolspraxis står i diametral motsättning till det vi uppfattar som grundläggande demokratiska fri- och rättigheter i ett demokratiskt samhälle. Kurdistans Regionala Regering (KRG) har också låtit offentliggöra att en proposition är under utarbetande för att läggas fram för parlamentet. Syftet är att om möjligt undanröja lagstiftning och praxis som står i konflikt med vår och det internationella samfundets rättsuppfattning.

Enligt denna uppfattning har ingen rätt att döda eller skada en människa på grund av släktskap, kön eller annat skäl och lagens bokstav ska följa allmänna internationellt vedertagna rättsprinciper om likhet inför lagen samt respekt för individens rätt.

När det gäller det aktuella fallet i Sverige så vill vi understryka tidigare uppfattning att vi på alla möjliga sätt kommer att bistå svenska myndigheter som officiellt begär hjälp i utredningen i detta eller andra fall.

Taha Barwary
representant
Kurdistans Regionala Regering
(KRG) Nordic Representation

KURDISKA RIKSFÖRBUNDET

söker

En kvinnlig samordnare på deltid som projektanställning omgående till Projektet "Generationskonflikt" inom kurdiska familjer som bedrivs av KRF.

Vi söker dig som har socionom utbildning eller är beteendevetare, har erfarenhet av föreningslivet och har goda kunskaper i svenska och kurdiska.

Dina arbetsuppgifter är:
Uppsökande verksamhet, samordning mellan Projekt-

Annons

ledare och arbetsgrupperna inom medlemsföreningar som ingår i Projektet.

Är du intresserad av denna tjänst? Ansök skrivligt med din meritförteckning senast **måndagen den 26 mars 2001**.

Vill du ha mer information kan du kontakta:

Keya Izol Projektledaren

08-644 66 22 eller 0708-453 990

Ansökan kan skickas:

Kurdiska Riksförbundet

Box 49090

100 28 Stockholm

Berbang

Kurdiska Riksförbundets Tidskrift No: 119

Till Marita Ulvskog
Kulturminister

Å Kurdiska riksförbundets vägnar vill jag tacka Er för Ert engagemang och stöd för riksradiosändning på kurdiska i Sverige.

Efter en lång maraton av kampanjer och uppvaktningar hos politiker och radiochefer kan vi idag konstatera att våra ansträngningar har gett resultat. Vi hoppas förstås att sändningarna utvidgas så småningom till alla dagar och detta värdefulla steg av Sveriges Radio föregår ett bra exempel till de regimer som fortfarande inte ger sådan möjlighet till sina kurdiska medborgare i sina respektive länder.

Den kurdiska gruppen i Sverige uppskattar det viktiga steget och vill ännu en gång berömma Ert stöd och engagemang i förverkligande av detta samt Ert stöd för vårt folks kamp för sina fri och rättigheter.

2001-01-09

Med vänliga hälsningar

Keya Izol
förbundsordförande

StockholmKurdiska radioprogram

"Zayele"

sänder varje lördag kl.17.20

(Första programmet sändes den 6 januari 2001)

i Sveriges radio

för Stockholm området

89.6 Mhz FM

För hela Norden P2

SÄRSKILT TACK

I samband med köpet av KRF's nya lokaler på HENRIKSDALSRINGEN var det många som stödde vår sida i denna affär. Glädjande att det fanns några personer som var mer engagerade och ansträngde sig för detta köp kunde blev av. Vill vi framföra våra varma tack till följande personer:

Abit DUNDAR,
Kommunfullmäktige (folkpartiet)
Stefan SALÄNG,
(folkpartiet)
Erik LANGBY,
(Kommunstyrelsen ordförande i Nacka)
Anders TIGER,
(kristdemokraterna)

كۆمىتەنى ھەرىمى جوار:

كۆمەلەنى فالشۇپىنگ و پروژەنى دەكرا تۆ بۇخوت بى

پروژەنى دەكرا تۆ بۇخوت بى (Det kunde varit du)، پروژەنىكى مرقايتەنى يە، كە بە يارمەتى چەند دەنگاى سويدى و كۆمەلەنى كولتورىي كوردستان لە شارى فالشۇپىنگ بەرپوۋە دەچى، ئامانچ لە پروژەكە راكىشانى سەرنجى گەلى سويدىيە بۇ پەنابەران و ھەروھە ئاگادار كوردنيان لە دەرد و نازارەكانيان، ئەندامانى كۆمەلەنى فالشۇپىنگ چەند رۆلى گرنگان لە پىشخستنى ئەو پروژەدا كىرا.

كۆمەلەنى كوردى يۆتپۇرى بە مەبەستى پىكھىنانى يەكەتەنى و برايتەنى و كاروخەباتى ھاوبەش لەنيوان كۆمەلە كوردىيەكانى شارى يۆتپۇرى دا، داواى كۆبوونەوھىيەكى دۇستانەنى لەو كۆمەلەكانى شارى يۆتپۇرى كورد، كە وھلامى پۆرتىقى وەرگرتەوھ، لەو چوارچىوھەدا دوو كۆبوونەوھى لەگەل كۆمەلەنى كولتورىي كوردى يۆتپۇرى، كۆمەلەنى ئامىز، كۆمەلەنى بروسكە سەر بە كوردستانى رۆژھەلات لە يۆتپۇرى، كۆمەلەنى فەيلىيەكان پىكھىنا. لە كۆبوونەوھى دووھەدا كە رۆژى ۲۰۰۱/۲/۸، لە لۇكالى كۆمەلەنى كورد پىكھات و گەلاويژ بابان سەرۆكى كۆمەلەنى كورد سەرۆكايەتى كورد، ھەر پىنج كۆمەلە پىرياندا:

۱- رۆژى ۲۰۰۱/۳/۱۷، ھەموو بەيەكەوھ لە Gustaf Adolfs Torg يادى كارەساتى ھەلەبجە بکەنەوھ.

۲- كۆنسىرتىكى مەزن و بەرفراوان بۇ ھونەرمەندان ناسر رەزازی، شوان پەرور و ەەندان كەرىم ئامادە بکەن.

۳- رۆژى ۲۰۰۱/۳/۲۰، ئاگرى نەورۆز دەكەنەوھ.

۴- لە چالاكىيە ھاوبەشەكانياندا تەنيا ئالاي كوردستان بەرز بکەنەوھ و پىويستە چالاكىيەكان بەناوى كۆمەلە بەشدارەكانەوھ بلاوبكرىتەوھ و ھىچ كۆمەلەيەك چالاكىيەكە بەناوى خۇى نەناسىنى.

كۆمىتەنى ھەرىمى پىنج:

رۆژى ۲۰۰۱/۱/۶، كۆمىتەنى ھەرىمى پىنجى فیدراسىيۆن يەكەم كۆبوونەوھى خۇى لە شارى مالمۇ پىكھىنا. يانزە ئەندامى نوینەر لە كۆمەلەكانى مالمۇ، كرىستيانستاد، ھلسىنگبۆرى و كۆمەلەنى ئاشتىي مالمۇ و ئەمىر جرجىس و ماجىد ەەبدولرەحمان لىپرسراوانى كۆمىتەنى ھەرىمى پىنج بەشدارى ئەو كۆبوونەوھيان كورد. لە كۆبوونەوھەدا، لەسەر پلانى خەباتى كۆمىتەنى ھەرىم ، دروست كوردنى لقى ژنان و لاوان، كىشەنى پەنابەران و تىكەلاوى و چەند بابەتى تر و سەرئەنجام خەباتى ھاوبەش لە چوارچىوھى ھەرىمدا گەفتوگۆ كرا و چەند خالىان بۇ خەباتى دوارۆژى خۇى پەسەند كورد.

رۆژى ۲۰۰۱/۲/۴، لەسەر بانگھىشتنى كۆمىتەنى ھەرىمى پىنجى فیدراسىيۆن، كۆبوونەوھىيەكى دۇستانە لە سەرۆك و سكرتيرى كۆمەلەكانى شارى مالمۇ پىكھات. بەشدارانى كۆبوونەوھەكە برىتى بوون لە: كۆمەلەنى مالمۇ، كۆمەلەنى ئاشتى كوردستان لە مالمۇ، كۆمەلەنى كولتورى و وەرزىشى كورد لە مالمۇ. لە كۆبوونەوھەدا لەسەر ھاوكارىي نيوانيان و كۆمەلەكان و يەكگرتنەوھيان باس و گەفتوگۆ كرا. ھەرلەو رۆژەدا ئەمىر جەرگىس بەرپرسى كۆمىتەنى ھەرىمى پىنجى فیدراسىيۆن بەشدارى و تۆرتىكى بەشى كوردى رادىيوى سەرتاسەرى سويد (زايلە)ى كورد و بىروراي كوردەكانى باشورى سويدى دەربارەنى كوردنەوھى رادىيۆ زايلە راگەپاند.

دېھۆكراسى جىيە:
سازدەنى لەكەل دىھۆكراسى
رەسەن و پەلەن با ان مەلۇس
دەسەن، ەسەن، مەسەن و شەھەر مەلۇس
بە پەلەن مەلۇس مەسەن
پەلەن مەلۇس بە مەسەن مەلۇس مەسەن

چاپكراوى

نوی

كوردى...
سوپاسى بەسەر كوردنەوھەتان ئەكەين و داواى لىبورنىش لە بلاونە كوردنەوھى بابەتەكانتان ، چاوپرېنى بابەتى كورت و پوختەترىن.

بەربانگ و خوینەران

برای بەرپىز كاك (ن.ك) ، سوپاسى ھەستت ئەكەين بەرامبەر بە بەربانگ و تىپىنيەكانىشتمان لا پەسەندە ، بەلام ئەمانەوئ ئەوھ بزانت كە ئىمە مەرجمان دانەناوھ كە ئەبى نوسىن بۇ گۆفارەكەمان بە پىتى ەەرەبىي بىت يان لاتىن . ئەمىرۆ تواناى بەربانگ ھەر ئەوھندەبە كە بابەتى كرمانجىي خوارو بە پىتى ەەرەبىي بىت و كرمانجىي ژوروش بە لاتىن ، خۇ ئەگەر تواناى خویندەنەوھ و تىگەبىشتنمان ھەبىت لە نوسراوى كرمانجىي خوارو بە پىتى لاتىن و كرمانجىي ژوروش بە پىتى ەەرەبىي ، ئەوا درىغىي ناكەين لە بلاوكردنەوھەدا، ئەگەر گونجاو بىت بۇ بلاوكردنەوھ. بلىن چى! لەوھ زىاتر شك نابەين، دووبارە وسوپاس و چاوپرېنى بەرھەمى ترتىن،
خاوەنى (كورد و دانىال مېتران) و (زمانى يەكگرتووى

وہتہ ندوست و قادر رەشید لە کۆمەڵەی ئوپلانسدس قیسیبی، شۆرش بڵادەرد، شەوین ئیزۆلی، جوین ئیزۆلی و بیریقان لە کۆمەڵەی سویدی- کوردی ئوپسالا، محەمەد جیهاد لە کۆمەڵەی کوردستان ئوپسالا، مەناف حەسەن، شوان شەریف، ھێما شەریف و ھانا شەریف لە کۆمەڵەی ئیسکیستونا، عەونی عەلی لە کۆمەڵەی قیستەرۆس، زاھد بریفکانی لە کۆمەڵەی سپۆنگا و نوری سالیح لە کۆمەڵەی ئویرتیرۆ، ھەرۆھا

چالاکییەکان و خەباتی دواڕۆژی فیدراسیۆن ئاراستەکرد. رۆژی ۱۷/۱۲/۲۰۰۰، کۆمەڵەی کوردستان لە ئیسکیستونا، شانزدەھەمین کۆنگرە سالیانەی پیکھینا. کۆنگرە کۆمیتەیی کارگێری نوێ و کۆمیتەیی چاودێر و دوو کۆمیسسیۆنی بۆ بەرھەوینشبردنی گۆفاری (ئارارات) و پەپوھندیی لەگەڵ قوتابخانەکان ھەلبژارد. حامید گەوھەری بەشداریی کۆنگرەکەیی کرد و وتاریکی لەسەر میژوو و چالاکییەکان و خەباتی دواڕۆژی فیدراسیۆن ئاراستە کرد.

Adeie Ennab لە بەرپوھەرایەتی تیکەلاوی Mariana Buzaglo ، Integrationsverket Folk Hälso Institut بەشداریی کۆبوونەوھەکیان کرد. کەیا ئیزۆل بەرپرسیاری پرۆژە ئاگاداریی لەسەر پرۆژەکە ئاراستە کرد و بەشداران لەسەر چۆنیەتی کار و بەرپوھەردن و دەولەمەند کردنی گفتوگۆیان کرد. پرۆگرامی داھاتوویان داڕشت.

کۆمیتەیی ھەریمی یەک:

رۆژی ۲۷/۱/۲۰۰۱، کۆمەڵەی کورد لە کارلستاد کۆنگرەیی سالیانەی خۆی پیکھینا. کۆنگرە ئۆرگانەکانی نوێی خۆی ھەلبژێرارد. جەمیل دەمیرجان بەرپرسی کۆمیتەیی ھەریمی سێ بەشداریی کۆنگرەیی کۆمەڵەی کارلستادی کرد.

رۆژی ۱۰/۲/۲۰۰۱، کۆمەڵەی دیموکراتی کورد لە سپۆنگا کۆنگرەیی سالیانەی خۆی پیکھینا. کۆنگرە ئۆرگانەکانی نوێی خۆی ھەلبژێرارد. لوقمان ئەرتاش بەرپرسی کۆمیتەیی ھەریمی یەک بەشداریی کۆنگرەیی کۆمەڵەی سپۆنگای کرد.

کۆمیتەیی ھەریمی دوو:

رۆژی ۳/۲/۲۰۰۱، کۆمیتەیی سێی فیدراسیۆن یەکەم کۆبوونەوھەیی ئەمسالی لە شاری ئیسکیستونا پیکھینا. نوینەری کۆمەڵەکانی ئیسکیستونا، ئویرتیرۆ، و نۆرشۆپینگ، لینشۆپینگ، کەمئەندامانی لینشۆپینگ و لقی لاوانی کۆمەڵەی لینشۆپینگ و ھەردوو لێپرسراوای کۆمیتەیی ھەریمی سێ بەشداریی کۆبوونەوھەکیان کرد. لە کۆبوونەوھەکەدا، لەسەر پلانی خەباتی کۆمیتەیی ھەریم، دروست کردنی لقی ژنان و لاوان، چالاککردنی پتری کۆمەڵەکان و سەرئەنجام خەباتی ھاوبەش لە چوارچۆی ھەریمدا گفتوگۆ کرا. ھەرۆھا بەشداران پشتیوانی خۆیان لە خۆپیشاندانی رۆژی ۲۴/۲/۲۰۰۱ی فیدراسیۆن لە ستۆکھۆلم دەربیری و راپانگەیاندا چالاکانە بەشداریی دەکەن لەو خۆپیشاندانەدا، کە کاتی کۆبوونەوھەیی ئەندامانی یەکیەتی ئەوروپا لە ستۆکھۆلم بەرپوھە دەچن.

رۆژی ۴/۲/۲۰۰۱، کۆمەڵەی کوردی قیستەرۆس کۆنگرەیی سالیانەی خۆی پیکھینا. کۆنگرە ئۆرگانەکانی نوێی خۆی ھەلبژێرارد. رەحمان حەسەن بەرپرسی کۆمیتەیی ھەریمی دوو بەشداریی کۆنگرەیی کۆمەڵەی قیستەرۆس کرد.

رۆژی ۱۰/۲/۲۰۰۱، کۆمەڵەی کوردی سالا- ھیبی کۆنگرەیی سالیانەی خۆی پیکھینا. کۆنگرە ئۆرگانەکانی نوێی خۆی ھەلبژێرارد. رەحمان حەسەن بەرپرسی کۆمیتەیی ھەریمی دوو بەشداریی کۆنگرەیی کۆمەڵەی سالا- ھیبی کرد.

کۆمیتەیی ھەریمی سێ:

رۆژی ۱۶/۱۲/۲۰۰۰، کۆمەڵەی کورد لە ئویرتیرۆ، کۆنگرەیی سالیانەی پیکھینا. کۆنگرە ئۆرگانەکانی نوێی خۆی ھەلبژارد. حامید گەوھەری سکریتیری فیدراسیۆن بەشداریی کۆنگرەکەیی کرد و وتاریکی لەسەر میژوو و

چەند جايگىيەكى فېدراسيون و كۆمەلەكلىكى

رۆزى ۲۰۰۱/۱/۳۱، كەيا ئىزۆل، نزال مەحمود، كۇفان ئامەدى و سەيران دوران بەشدارى كۆپونەنەپەكياڭ كورد كە وەزارەتى دەرەوى سويد ئامادەى كىرىدبۇر. لە كۆپونەنەكە دەرەوى كۆرپىنى ياساى كوچكىرىن بۇ سويد و كىروفنى ئۇن خواستن لە دەرەوى سويد و ھىنانى ئەندامانى بنەمالەكان بۇ سويد گەتوگۇ كرا، فېدراسيون پىشنىيازىكى گەلالەكراوى ئاراستە كۆپونەنەكە كورد.

لاويكى ۲۴ سالەى كورد بە ناوى ئوزگول بورگان لە لاين چەند كەسنىكى نەناسراووه كووزا لە ھىتسلىبى (Hässelby) سەر بە ستۆكھولم، فېدراسيون سەرەراى بەشدارىكىرىنى لە كۆرى ماتەمىنى ناوبراودا، ھاوكارىى نەمالەى بورگای كورد بۇ وەرگرتنى پىنج فىزىاى سويدىى كە خزمەكانى لە توركياوہ بىن بۇ سويد.

رۆزى ۲۰۰۱/۲/۱۲، ئەندامانى كۆمىتەى كارگىرى فېدراسيون لەسەر بانگېشنىتى دەستەى بەرپونەپەراپەتى رادىو زاپەلە بەشى كوردى رادىو سويد، سەرەدانى ناوھندى رادىو سويدىان كورد. لە چەونكى براپانەدا بۇ پىشنىختنى بەشى كوردى رادىوگە گەتوگۇيان كورد.

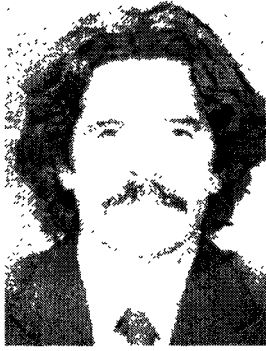
رۆزى ۲۰۰۱/۲/۱۵ بەرپونەپەراپەتەى پىرۆزى (تىكە لاوى) كۆپونەنەپەكى بەرفراوانى لە ئەندامانى پىكېنىنا، بەشدارانى كۆپونەنەكە برىتى بوون لە: كەيا ئىزۆل، حامىد گەوھەرى، فىلidan تانرىكولو، نزال مەحمود، كۇفان ئامەدى و سەيران دوران لە كۆمىتەى كارگىر، مستەفا قابالق لە كۆمەلەى ستۆكھولم، عەزىزە

سالى ۲۰۰۱ سويد بۇ ماوھى شەش مانگ سەرۆكايەتى يەككەتى ئەوروپا ئەگرتتە دەست. بەم بۇنەپەوھە فېدراسيون رۆزى ۲۰۰۱/۱۲/۱۹، كۆپونەنەپەكى لەگەل كۆمىتەى ھاوكارىى ھىزە سىياسىيەكانى كورد و كوردستان و وھقى كۆلتورى كوردى، كىتبخانەى كوردى و ئىكاسە (ئىنسىتاتىفا كوردى سويدى) پىكېنىنا. لە كۆپونەنەكەدا لەسەر كارى ھاوبەش گەتوگۇ كرا.

رۆزى ۲۰۰۱/۱۲/۱۹، كەيا ئىزۆل و فىلidan تانرىكولو بەشدارى كۆپونەنەپەكياڭ كورد كە حكومەتى سويد لە ھۆلى كۆنسىرتى ستۆكھولم پىكېنىناپو. نرىكەى ۲۰۰۰ كەس بەشدارى ئەو كۆپونەنەپەيان كورد. بۇران پىرشون سەرۆك وەزىران و ئانا لىند وەزىرى كاروبارى دەرەوى سويد لەسەر پەكپەتى ئەوروپا و سەرۆكايەتى سويد، لە سالى ۲۰۰۱دا دون و لەو بواردەدا بەرنامەى كارى شەش مانگەى سويدىان رۆن كوردەوھ. لەو كۆپونەنەپەدا (Frank Belfrage) لە وەزارەتى دەرەوى سويد، وەلامى ئەو پىرسىيارەى فېدراسيونى داپەوھ، كە دەلى: ئەگەر توركييا بە ئەندام وەرىگرن، مافى نەتەوھى و كۆلتورىى كورد گەرانتى دەكەن؟

فرانك رايگەپاند: ئەوھە پىرسىيارىكى سەرەككىيە بۇ ئىمە لە شەش مانگى داھانئوودا، دەپنى مافى كورد وەك كورد و ھاوولائى توركييا بە رەسمىي بناسن. دواى ئەو، ئانا لىند گوتى: ھەتا توركييا ئەو شەرتانە جىبەجى نەكات كە بۇى دانراوھ، ناتوانىن بە ئەندام وەرىگرن. توركييا دەپنى مەرجهكانى بەجى بگەپنى و رىنگاى تىرى نىيە.

پىرۆزەى چاككردى خانووى فېدراسيون كە ئەندازىار ھەزار گەوھەرى بە ھاوكارىى چەند ئەندازىارىكى تر ئامادەى كوردەوھ، كەوتە بەرباسى كۆمىتەى گشتىي، فېدراسيون بۇ ئەوھى دەست بە كارەكانى چاكسازى خانووكە بكات، پىويستە لە چەند كۆمپانىيەكى بىناسازى پىشنىار وەرىگرن و كامەپان ئامادە بوون ھەرزانتىر پىرۆزەكە پىبادە بگەن، پەيمانىان لەگەل بىيەستى.

پۆژی ۲۰۰۱/۲/۱۲، گروپنیک کوردی باکوری کوردستان که بۆ سهفه ریکی چهند پۆژه هاتبوونه سوید، سهردانی فیدراسیۆنیان کرد و له لایهن سهرۆک و سكرتیر و چهند ئەندامی كۆمیتەیی کارگێڕهوه پیشوازییان لیکرا، که یا ئیزۆل دهربارهی میژووی خهباتی

فیدراسیۆن و بهشداریی کردنی کوردی هه موو به شهکانی کوردستان له کار و خهباتی فیدراسیۆندا میوانانی ئاگادار کردهوه. کوردهکانی باکوری کوردستان خوشحالی خۆیان له کار و خهباتی فیدراسیۆن دهربیری و سهرکهوتنی پتریان بۆ خواست.

لایهك دهتوانی ئهركهكانی بهرپوه بهری، ههروهها ئەندامانی كۆمیتەیی کارگێڕ خوشحالیی خۆیان له هاوکاریی لقی حزبی شیوعی کوردستان له سوید دهربیری.

پۆژی ۲۰۰۱/۲/۱، شاعیری کوردی باکووری کوردستان ئارژهن ئاری له گهڵ کهسایهتی کورد شهرفخانی جهزیری سهردانی فیدراسیۆنیان کرد و له لایهن سكرتیریی فیدراسیۆن و ئەندامانی كۆمیتەیی کارگێڕهوه پیشوازییان لیکرا. حامید گهوههری بهخیرهاتنی میوانانی کرد و به کورتی ئاماژهی به میژوو و کار و خهباتی فیدراسیۆن کرد. میوانهکان خوشحالی خۆیان له کاروخهبات و پرۆژهکانی فیدراسیۆن دهربیری.

پۆژی ۲۰۰۱/۲/۱۰، که یا ئیزۆل بهشداریی کۆنگرهی لاوانی پارتی چهپی سویدی کرد و له لایهن فیدراسیۆنهوه وتاریکی ئاراسته کرد.

یارمهتی کردن به چاککردنهوهی

قهلای ههولێر ئهركی سهرشانی هه موو لایهكمانه

بۆ به ئەنجام گهیشتنی پرۆژهی مادام میتران، فیدراسیۆنی كۆمهله كوردستانیهكان ژماره حسابیکی تاییهتی کردووهتهوه. تگایه یارمهتی خۆتان به ژماره پۆستگێڕۆی 8 - 132 49 43 ببنێرن و لهسههری بنوسن (Stöd för Hewlers Slott)

بهربانگ له ژمارهکانی داهااتوویدا ناو و راوهی یارمهتی،

یارمهتی دهراڤ راوهگهیهنی .

به سوپاسی فراوان لهو ئازیزانهی که ناویان له خوارهوه نوسراوه، راوهگهیهنین که یارمهتی لهو بهرپزانه بۆ چاککردنهوهی قهلاي دیرینی ههولێر به فیدراسیۆن گهیشت:

- ۱- که یا ئیزۆل له كۆمهلهی ستۆكهۆلم 2000 كۆن.
- ۲- حامید گهوههری له كۆمهلهی نوبلاندس قیسبی 1000 كۆن.
- ۳- جهوهههه بابان له كۆمهلهی یۆتیبۆری 200 كۆن.
- ۴- نهیل فتح الله له كۆمهلهی کریستیانسناد 100 كۆن.
- ۵- خهسرهو خهلیلی له كۆمهلهی کریستیانسناد 50 كۆن.
- ۶- عهلی تییراهیم له كۆمهلهی کریستیانسناد 150 كۆن.
- ۷- ههوار نیروهیی له كۆمهلهی کریستیانسناد 50 كۆن.

چەند گروپی جیاواز سەردانی فیدراسیۆنیان کرد

رۆژی ۹/۱۲/۲۰۰۰، گروپی هەلپەركی كۆمەڵە ئیسكیستونا كه له ۱۶ لاو پێكهاتوو، له گەڵ خیزانەكانیان و سەرۆکی كۆمەڵە ئیسكیستونا سەردانی فیدراسیۆنیان كرد. له دیداریكدا، كه كۆمیتە كارگێر بەم بۆنەیهوه پێکی هینابوو، سكرتیری فیدراسیۆن حامید گوهەری بەخێرھاتنی میوانانی كرد و بۆ ئاگاداری پتری میوانان بە كورتیی لەسەر میژوو و خەبات و چالاكییهكانی فیدراسیۆن دوا و وهلامی پرسیارهكانیانی دایهوه.

ههروهها رۆژی ۳/۲/۲۰۰۱، گروپێکی تر كه له چوارده لاوی یهكیهتی

رادییۆیدا كه رادیۆی سویدییه و به زمانی كوردیی پرۆگرام بڵاودهكاتوه. واتا به پیتی یاسای سوید له ژێر بهرپرسیایهتی ناسری سینا و كۆنترۆلی رادیۆی ناوهندی سوید بهرپوه دهچن.

رۆژی ۸/۱/۲۰۰۱، شانیدیکی حزبی شیوعی كوردستان له سوید به سەرۆكایهتی بابی تارا بهرپرسی لقی ئهروپای حزبی شیوعی كوردستان، سەردانی فیدراسیۆنیان كرد و له لایەن ئەندامانی كۆمیتەیی كارگێر هه پێشوازییان لێ كرا و لهسەر په یوهندی دوولایهنهیی فیدراسیۆن و لقی حزبی شیوعی كوردستان له سوید گفتوگۆ كرا. لیژنهیی حزبی شیوعی پیرۆزبایی جهژنهكانی سالی ۲۰۰۱ی زایینی و سەرکهوتنی خهباتی فیدراسیۆنیان بۆ وهگرتنی رادیۆی سویدی به زمانی كوردیی له لایەن رادیۆی ناوهندی سوید و کرینی خانوو بۆ فیدراسیۆن پیرۆز کرد و پشتیوانیی خۆیان له خهباتی فیدراسیۆن له بواره جیاجیاکاندا دهربری و ئاماده بوونی خۆیان بۆ هاوکاریی فیدراسیۆن پێشاندا و داویان له فیدراسیۆن کرد كه رۆلی خۆی له كۆنفرانسی سالی ۲۰۰۱دا، كه لهسەر كیشهی كورد دهبهستری، ببینی.

كهیا ئیزۆل سەرۆکی فیدراسیۆن سوپاسی لیژنهیی حزبی شیوعی كوردستانی کرد و رایگهیاند كه فیدراسیۆن مالی هه موو كوردیکه و تهنیا به هاوکاریی و پشتگیری هه موو لایهك دهنوانی ئهركهكانی بهرپوه بهرئ. ههروهها

لاوانی كۆمەڵە ئیسكیستونا پێكهاتوو، سەردانی فیدراسیۆنیان کرد و له لایەن حامید گوهەری، ویلدان تانریكو ئەندامی كۆمیتەیی كارگێر و سهیران دوران سەرۆکی یهكیهتی ژنانی كوردستان و جیا بامه رنی ئەندامی كۆمیتەیی كارگێری یهكیهتی لاوانی كورد پێشوازییان لێكرا. لاوان لهسەر ژبانی لاوانی كورد له سوید و ههولێدان پتر بۆ چالاكکردنیان دوان و چەند پرسیار و پێشنیازیان ئاراسته کرد.

رۆژی ۸/۱/۲۰۰۱، بهرپرز ناسری سینا ئەندامی دهستەیی بهرپوهرایهتی رادیۆی زایه له (رادیۆی سویدی به زمانی كوردیی) سەردانی فیدراسیۆنی کرد و له لایەن ئەندامانی كۆمیتەیی كارگێر هه پێشوازیی لێكرا. ناسر رایگهیاند: (بهش بهحالی خۆم ناتوانم نكۆلیی له وه بگه، كه فیدراسیۆن رۆلی خۆی گێرا له دانانی رادیۆی كورد له سویددا و بۆ ئه وهش سوپاسی ههولێهكانی فیدراسیۆن دهكهم). سەرۆکی فیدراسیۆن و ئەندامانی كۆمیتەیی كارگێر هه ر به و جوړه سەرکهوتنی بهرپرز سینایان له كارهكانی رادیۆدا به ئاوات خواست و رایانگهیاند: پیویسته رادیۆ سهر به خۆیی خۆی بپاریزی و ئیمهش ئامادهین بۆ سەرکهوتنی هاوکاریی بهرپرز سینا بگهین. پیویسته رایگه یێنن كه رادیۆی ناوهندی سوید دواي دوانزده سال خهباتی نهپسای فیدراسیۆن و كۆمەڵهكانی ئەندامی، سەرئهنجام هاوئاھهنگیی کرد له گەڵ دانانی ئەم

كۆرپكى ماته مېنى بۇ مەحمود باكسى

كتىبى بە كوردىيى و توركىيى و سويديى نوسىووه. كتىبەكانى وەرگىتراونەتە سەر دە زمانى زىندووى دنيا وەك توركىيى، سويديى، ئەلمانىيى، دانماركىيى. مەحمود باكسى سەرئەنجام رۆژى 2000/12/19 بەھۆى چەند نەخۇشىيەكى كوشندەووه لەوانە نەخۇشىيى شىزپەنچە، لە سويد مائىئاوايى لە خزم و كەس و دۆستانى كرد و تەرمەكەى لە لايەن بنەمالەكەيەووه برايووه دياربەكر و لەوئى بە خاكى كوردستان سپىرا.

هەروەها لەو كۆرەدا، كەيا ئىزۇل سەرۆكى فيدراسىيۆنى كۆمەلە كوردستانىيەكان لە سويد، كەندال نەزان سەرۆكى ئىنستىتوتى پاریس، لوتفى باكسى براى خوالىخۇشبوو مەحمود باكسى و Ejin Classon لەسەر ژيان و بىرەوهرىيەكانى مەحمود باكسى دوان.

رۆژى ۲۰۰۰/۱۲/۱۹، فيدراسىيۆن كۆرپكى ماته مېنى پىكھىنا لە هۆلى تىنستا تريف بۇ نوسەرى كۆچكردووى كورد مەحمود باكسى . ژمارەيەكى زۆر كورد و سويديى بەشداريى كۆرەكەيان كرد. حاميد گەوھەرى، سەيران دوران، كۆقان ئامەدى، فەخرى ئولچەر و لوقمان ئەرتاش لە لايەن فيدراسىيۆنەووه كۆرەكەيان بەرپۆه برد.

حاميد گەوھەرى سكرتيرى فيدراسىيۆن لەو كۆرەدا، لەسەر ژيان و بەسەرھاتەكانى مەحمود باكسى دوا و لە بەشىكى گوتنەكەيدا رايگەياند:

مەحمود باكسى كورپى مەلا زەكى سالى 1944 لە گوندى سوبحىيەى سەر بە قەزاي قوزلوخى شارى باتمان چاوى بە ژين كردووهتەووه. خویندنى سەرەتايى لە شارى باتمان تەواو كردووه و ويستويەتى ببيت بە مامۆستا، بەلام لەبەر ناھەمواريى ژيان بۆى نەرەخساووه.

سالى 1967 لە شارى باتمان، خەباتى رۆژنامەگەريى كردووه بە پيشە و لە سالى 1965 وەھەتا 1968 سەرەراى كارى رۆژنامەگەريى، لە سەنديكاي (ديسك)ى سەر بە كارگەرانى شۆرشگيرى لقى باتمان خەباتى كردووه و سەرۆكى لقى باتمانى پارتى كارگەرى توركييا بووه.

باكسى سالى 1968 چوووتە ئەستەمبول و سالى 1971 بەھۆى گرفتى سياسىيەووه ، توركيياى بەجىن هيشتوووه. سەرەتا لە ئەلمانىا و دواى سالىك لە سويد خۆى گرتوووتەووه.

ساووى 29 سال لە سويد، خەريكى كارى رۆژنامەگەريى بووه ، هەروەها كارکردن لە بەرنامە رادىيۆى و تەلەفیزیۆنيەكاندا بە زمانى سويديى. 25

شهبهق

(بۇ سەرىتەست غەزەلەر، كە ۲۰۰۰/۱۰/۲۷ لە ئالدىنقى بەشەنەن بەشەنەن كۆشۈمە كى كۆشۈمە مائىناتىن لە ژاپان كۆرد)

سىروان كاروانى

ئىككار: رېئووار سەئىد

دەتويست شەبەقى ئەم رۆزە تازىيە،
بەلگەزىرپىنە گەشەگانى نەسر و
نارەزوو دەكۆستگەوتوومگانى خەمىالت،
بەخەيتە ناو جىن لەمپى دەستەگانەت،
نەو لەپانەى دويىنى:

لاپەكى سووتماكى كىميا،

لاپەكى ويرانى ئەنقال،

چەند قامكىنى ھەلوئەرىبوو و

تەمبا لەتېكى بەشت بوو

لە دوورەو بەيىت و.

دەئاوگكوو مۇشەبەى مەرگ،

لاشەى رۇخى لەت لەت نەكردوويست

شەنى دوابەشە كورتەكەى زىن،

بە ناسوودەيى بۇن بەكەيت

خۇزگەوان، لە زەردەى ناراميدا

خورى تەنھا رۇزىك ناوا بەكەيت

دەتويست شەبەقى ئەم رۆزە تازىيە،

تېنى ھەلەگ و بونى داويىنى چياكان

بەيىنى كەشەنەنى تازەنەمامەگانەت بېت

دەلاھەيمەكى تر لەم بەھەشتە زىندانىيە،

كلاورۇبەى خەونەگانەت بىن و،

باھوزى كەرمەسىرى جۇزەردانى زىنەت

ھەمبەسكىزەى ليوگانەت سى

لە نەرگاز و نىبوى شاخى ئەم زىنە

تارىك و شادى لىن نەديووت،

بەرلەھەى نووتەكت بەسەردا بىن،

لە چاومگەشەگانى نىگا**،

رۇناھى بەرپىت و

بەزۇنويالاي ھىوا**،

غەساي دەستت و

ھەزەتتەكەى نەوا**،

دەردەى شاخ بېيىنەھە

كى دەيرانى

كە نووتەكى تەدبايى رىگاي گرت،

رەردە نايەتەھە

كە بۇنى زەھراوى ھەلى گرت،

بۇنىكى تر نازىتەھە

كە گازی نەجەل دەمى كۆدەھە

ئەمجارەيان،

رېشەى رۇخ نەبرىئ داناخىرئەھە

لە رىگاي ئەم بىبابەنە ھەشەمەتدارە،

كاروانچىيەك نادۇزىرئەھە

دەلئىن:

تا ئەوكاتەى دار رەكى ماين،

بارىزانى ھىچ سالىك تەمەنى نابىرئەھە

دەلئىم تا رەكى تەمەك لە دارى گىيانەن بىجولى

رەشكەرەھەى ھىچ غوربەتتەيەك،

مىزۇوى بىوونت ناسرىتەھە

بىرە دەنگوت:

مىن كەرىدەيمەكى زىن تاروماز و ھەموو

رېچكە و رىگانى بېشەم زەندول بوون

بۇ نازاسەرى، كۆپرەھەرى ھەزۇرم دى،

تەنەنت زىندانەگانى بەس و، ھويىنى

تەر و وشكى ھاوشەخويناويىبەگانىشەم،

بە جاوانى خۇم دى

بەلام نەھسووس، بەيەھەگان ھىشتان

بەرىزى كوتى و

نەمامەگان ھىشتان

غەردالى يىشكوتى و

گەردەگان ھىشتان

دارەدارەى رۇيىنى زىان بوون

بىلى زەرياي تالوى مەرگ، بە تەمۇمىكى خىرا

ھەموو ھىقىيەگانى ئەم شەبەھەى دابۇشەيت و

لە كەنارىكى چىرى خوينكەرتووى سوورا وستا

دانەدانەى قامگەگانى تىرىشت بەرپوونەھە و،

لە ناووزىنگى ئەم ھەيىنەيدا كوتت.

ھاوسەرم!

جگەرگوشەگانە!

كەسەگانە!

ھاورىگانە!

لە نىوہ و بەھار و سروسى رەنگىنى

كۆردەھارى بەھەسەرتەھە مائىناوا

مائىناوا!! ۲۰۰۰/۱۰/۲۷

هونه‌ری شیعرن. گومانم له توانای شیعریی هه‌موو ئه‌و شاعیره کوردانه هه‌یه، که به شیوازیکي ئالۆز دهنووسن و بیتوانایی خۆیان، له‌و‌دیو په‌رده‌ی ئاس‌ت‌نز‌می خۆینه‌ره‌وه، ده‌شارنه‌وه.

فلان به‌ره‌م له‌سه‌ر شیوه‌ی کۆن نووسراوه، یان نوێ؟ به‌کیشی په‌نجه نووسراوه، یان به‌په‌خشان؟ رۆمانتیکه، یان کلاسیکه؟ واقعییه، یان سوریاالی؟ بنووسه‌که‌ی نه‌ریت‌خ‌وازه، یان پۆستمۆدیرنیست؟ نه‌وه‌ی نوێیه، یان کۆن؟ گرنگ وه‌لامی ئەم پرسیارانه نییه. ئەوه گرنگه به‌ره‌مه‌که شیعره، یان نا، چونکه به‌ درێژایی میژووی شیعر، ته‌نیا دوو جۆر به‌ره‌م هه‌بوون: شیعر و ناشیعر.

جی‌ی سه‌رنجه هه‌ندێ شاعیری هه‌ولێرنشین، نه‌گه‌رچی به‌ شیوازی دهنووسن، که هه‌شتا سال له‌مه‌وه‌یه‌ر له ئه‌ورووپاوه سه‌ری هه‌لداوه، که‌چی پێیان وایه شتی نوێیان دا‌هیناوه! میوه‌ی شیعر، ده‌بی به‌ره‌می دره‌ختی په‌نجی خودی شاعیر بێ، نه‌ک له‌ باخیکي بخوازی، هه‌زاران میل له‌ زیدی خۆیه‌وه دوور بێت و ده‌یان سال به‌ر له‌ ئیستا وه‌ختی رینی هاتین. سوود له‌ ئەزموونی گه‌لانی دراوسی و دوور وه‌رگرتن، شتیکه و خواستنی میوه‌ی باخی که‌سانی تر، شتیکی تره. شیعر چونکه له‌ سه‌رچاوه‌ی هه‌ست و نه‌ستی ئیستا نه‌وه‌ هه‌لده‌قوڵی، ئه‌وی راستگۆیانه خولیاکانی خۆی به‌رجه‌سته نه‌کا، پێش خۆینه‌ر، خۆی فریو دده‌ا. ئاخ‌ر نه‌ واقعی کوردستان و نه‌ خودی ئه‌و شاعیرانه، هه‌یچیان زه‌مینه‌ی له‌باری ئه‌و هه‌موو «شۆرشه شیعرییانه!» نین، که له‌م یازده‌ ساله‌ی داویدا له‌ کوردستانه‌وه جار دراون.

*

ده‌ق ئه‌وه نییه که له‌ دوو توێ کتیب یان گۆفاریکدا بلاو ده‌بیته‌وه، ئه‌وه‌یه که له‌گه‌ل خۆینه‌ردا ده‌که‌ویتته‌ و توویژوه. شیعر ئه‌وه نییه که له‌ دیواندا هه‌یه، ئه‌وه‌یه که وه‌ک شیعر نالی، شیخ ره‌زا، گۆزان، هه‌لمه‌ت و په‌ش‌نیو، له‌سه‌ر په‌ره‌ی دلی خۆینه‌ر نووسراوه‌ته‌وه. به‌ره‌می هه‌یچ که‌س به‌وه‌ی چه‌ند ناسیاویکی به‌ بالیدا هه‌لبێن، نابیته ده‌قی بالا.

زۆربه‌ی ئه‌و «هه‌لسه‌نگاندنه ئه‌ده‌بیانه‌ی» له‌ دوا‌ی راپه‌رینه‌وه بلاو ده‌کرینه‌وه، رهنگدا‌ته‌وه‌ی پێنیدی نووقۆلی

نیوان دوو که‌سن، که به‌کێکیان خۆی پێ ره‌خنه‌گر و ئه‌وی تریان خۆی پێ دا‌هینه‌ره. ئیسماعیل چه‌مه‌مین سه‌بارت به‌ به‌ره‌می نزیکترین هاوریتی که به‌ دووقۆلی کۆمه‌له شیعریشیان بلاو کردووه‌ته‌وه، ده‌لی: (له‌ دێره شیعریه‌کانی هیوا قادری نازیزدا ئه‌و گه‌فتوگۆ کراوه‌یه درێژبوونه‌وه‌یه‌کی ترسناکی هه‌یه)، (٢) با هیوا دۆستی نازیزی ئیسماعیلیش بێ، وه‌لی مه‌رج نییه نزیکترین دۆستان، چاکترین شاعیریش بێ. هیوا قادر، چونکه یه‌کێکه له‌ هاورێ هه‌ره‌ نزیکه‌کانی به‌ختیار عه‌لی و پێکه‌وه گۆفاریش ده‌رده‌که‌ن، که باسی «ئێواره‌ی په‌روانه»ی نووسه‌ری ناوبراوه‌کا، ده‌لیتی باس، باسی یه‌کێکه له‌ شاکاره‌کانی شه‌کسپیر! (٣)

رامان، به‌وه‌ی له‌ هه‌مان روانگی دۆستایه‌تییه‌وه، به‌شیکي گرنگی ژماره «٥١»ی خۆی یۆ بنووسی ئێواره‌ی په‌روانه ته‌رخان کرد، ئاوی به‌ ناشی ئه‌و جۆره هه‌لسه‌نگاندنه مارانه‌یدا کرد، که له‌ دوا‌ی راپه‌رینه‌وه، له‌ نیوان ئه‌وانه‌دا که خۆیان به‌ پۆستمۆدیرنیست نێوزه‌ ده‌که‌ن، به‌وه‌ی په‌یدا کردووه. زۆربه‌ی ئه‌و باسانه‌ی له‌و ته‌وه‌ردا بلاو کراوه‌وه، بریتی بوون له‌ تۆپه‌له قه‌سه‌ی بێ نێوه‌رۆک، که پێوه‌ندییه‌کی ئه‌وتۆیان به‌ به‌ره‌می نووسه‌ری ته‌وه‌ر یۆ ساز کراوه‌وه نه‌بوو. رامان به‌وه‌هنگاوه‌ی له‌ سه‌نگینی خۆی که‌م کردووه.

ئالان سوکاڵ که مامۆستای زانکۆی نیویۆرکه، لیکۆلینه‌وه‌یه‌کی ساخته، به‌ مه‌به‌ستی گالته‌جاری، بۆ گۆفاری ناوداری Social Text ده‌نێرێ. نووسینه‌که به‌ جۆرێ داده‌ریژێت که له‌ به‌ره‌می قه‌له‌می (پۆستمۆدیرنیسته‌کان) بچێ و به‌ شتیوه‌یه‌کی فریوده‌رانه پری ده‌کا له‌ تۆپه‌له زاراوه و ده‌ربیرینی سه‌ه‌خت و ئالۆز، له‌وانه‌ی که له‌ نیوان پۆستمۆدیرنیست و بونیادخوازه‌کاندا باون، ئەم فیله به‌سه‌ر گۆفاره‌که‌دا تێپه‌ر ده‌بی و نووسینه‌که له‌ ژماره ٤٧/٤٦ی ساڵی ١٩٩٦ دا، له‌ لاپه‌ره‌کانی ٢١٧ تا ٢٥٢ دا بلاو ده‌کریته‌وه. دوا‌ی ئەم سه‌کاندا‌له، ئه‌و زانا ئه‌مریکایه، روه‌نکردنه‌وه‌یه‌ک سه‌بارت به‌وه گه‌مه‌یه، بۆ گۆفاری فریوخواردو دهنووسی. گۆفاری ناوبراوه، روه‌نکردنه‌وه‌که بلاو ناکاته‌وه و ده‌رگا به‌ رووی وتویژدا ده‌رباره‌ی ئه‌و سه‌کاندا‌له داده‌خا، ئیدی

ئالان سوکاڵ روه‌نکردنه‌وه‌که‌ی له‌ ژ: ٦ گۆفاری Lingau Franca دا بلاو ده‌کاته‌وه. شیوا‌ی گوتنه رۆژنامه‌کانی: نیویۆرک تایمز، هیرالد تریبیون، ئویزیرقه‌ر و لۆموند، له‌ لاپه‌ره‌کانی یه‌که‌میاندا، سه‌رنجی خۆینه‌رانی خۆیانیان بۆ ئه‌و سه‌کاندا‌له رۆشنیاریه‌ راکیشا. دواتر گه‌لی نامه‌ی پشتگیری له‌ مامۆستایانی زانکۆ و خۆینه‌رانه‌وه به‌سه‌ر ئه‌و رۆژنامه‌دا بارین، له‌ هه‌موویان کاریگه‌رتتر نامه‌ی خۆینه‌رانی بوو، که تێیدا ده‌لی: (پاره‌کانم، ئه‌وانه‌ی له‌ سالانی خۆینه‌ندا، سه‌رفم کردن، به‌ فیرو چوون، ته‌واو وه‌ک ئه‌و پارانه‌ی، شا له‌ چیرۆکه‌که‌دا، بۆ پۆشاکه وه‌همیه‌که‌ی سه‌رفی کردن.) (٤)

له‌ کۆتایی سالانی شه‌ستدا، دوو سێ جار «شیعر»م بۆ هه‌فته‌نامه‌ی راپه‌رین، که له‌ سلیمانی ده‌رده‌چوو، نارد، به‌لام هه‌یچانی بلاو نه‌کرده‌وه. ئه‌و وه‌خته چونکه پیم وابوو، شیعرێ من هه‌یچی له‌ هی مه‌ده‌وش، که زوو زوو راپه‌رین بۆی بلاو ده‌کرده‌وه، که‌مه‌تر نییه، هاتم شیعریکم به‌ ناوی ئه‌وه‌وه بۆ هه‌فته‌نامه‌ی ناوبراوه‌ نارد و یه‌کسه‌ر بلاو کرایه‌وه. به‌شیکي گرنگی له‌ نووسه‌ران و شاعیرانی «مۆدیرنیست» و «پیشروه‌ی» ئەم سه‌رده‌مه، هه‌ر وه‌ک ئه‌وسای من ده‌که‌ن، وه‌لی له‌بری گۆرینی ناوی خۆیان، په‌نا بۆ ته‌مومژی ساخته، زاراوه‌ی نامۆ و ده‌ربیرینی ئالۆز ده‌بن.

2000. 12. 2

سه‌رچاوه‌کان:

- (١) فاطمه‌ المحسن، سعدي يوسف النبره‌ الخافته في الشعر العربي الحديث، ص ١٧٥ دار المدی ٢٠٠٠ دمشق.
- (٢) ئیسماعیل چه‌مه‌مین، نووستن له‌ نیو بوونی ئاودا، گه‌لاویژینی، ژ: ٢٠، ل ٢٨ سلیمانی ٢٠٠٠
- (٣) هیوا قادر، «ئێواره‌ی په‌روانه» له‌ نیوان چه‌نگی عه‌شق و چه‌نگی فیکردا، گزینگی، ل ٦٨، ژ: ٢٨ سوید. هه‌مان باس له‌ ل ٩٢ی «رامان»ی ژ: (٥١) پشدا بلاو کراوه‌ته‌وه .
- (٤) فوزی کریم، ثياب الامبراطور، الشعر و مرایا الحداثة الخادعه، ص ٥١ دار المدی ٢٠٠٠ دمشق.

خوينهري شيعر و ره خنهى مارانه

حەمەسە عەيد حەسەن

مەبەست لە مەرگی نووسەر، لە دایکبوونی نووسەریکی دیکەپە لە کاتی خویندنهوهدا، ئاخەر خوینەر لەو دەقەى دەبخوینیتەوه، دەقیکی دى بەرھەم دینى. مەرگی نووسەر وەك بزربوونی ئەو دەنكە گەنمەپە، كە بە لە ناوچوونی، گولەگەنمیک لە دایک دەبى، وەك چۆن دەنكەگەنمیک دەبیتە گولەگەنمیک، تا قە دەقیکیش چونكە گەلى خویندنهوهى جیاواز هەلەگرت، دەبیتە چەندین دەق.

مانای دەق ئەو نەبە كە نووسەر دەستنیسانی دەكا، ئەو دەپە كە خوینەر دەیدۆزیتەوه. دورتر دەروم و دەلیم: دەق پێش خویندنهوهى مانایەكى دیاریكراوى نەبە. هەموو دەقێ كراوه و تەواو نەكراوه، ئەو خوینەرە كە لە روانگەى خوینەر، لەبەر رۆشنایى پێشینهى رۆشنبیری خۆیدا تەواوى دەكا.

خوینەر دەشى وەك دەروونشـیـكـاری سەرنجی دەق بەت، یان وەك بونیادخوای سەرقالی كردنهوهى شفرەكان بى و تەنیا زمان، ریت، شتیواز و لایەنە شیعرییەكانى دەقى لا گرتگ بى. یان بىر و هۆشى تەنیا لای ئەركە كۆمەلایەتیەكانى دەق بى، پەيام و فـیـكـرى مەبەست بى، خەریكى دەستنیسانکردنى ناوڕۆكى نامەى دەق بى، شتیو تەنیا بە پێوهندیی لەگەل نیوهرۆكدا ببینى و بالاترین فۆرمى، بى كاكلیكى جوان، پى هیچ بى. یان تەنیا سەرقالی پركردنهوهى كەلینەكان و گوتنى ئەو شتانه بى، كە دەق لییان بێدەنگ بووه. دەشى خوینەر بەچاوپۆشین لەوهى كى دەقەكەى نووسیوه؟ كەى نووسیویتى؟ لە كوێ نووسیویتى؟ تەنیا بە دواى مەدلولی دالەكاندا وێل بى.

*

شيعر، با كیش و سەروايشی هەبى، دواى وەرگێزان، ئەگەرچى وەك پەخشان، دیتە بەر چاومان، وەلى شيعر بوونی خوێ لە كیس نادات. شيعر دەتوانى دەستبەردارى پاشبەند و كیش بى، بەلام تا شيعر بمینى، پێویستی بە ریت دەبى، درێژدادپى بە هیند نەگرتنى ریتە، یان راستتر، كۆژاندنهوهى ئەو كلیپەپە، كە شيعر لە ناشيعر جیا دەكاتهوه. ئیستا كە خوێ سەرووى نیوان شيعر و پەخشان ئاوا بووه، كلیپەى شيعریی لە رێ دەست بە وشە گرتنەوه دابىن دەكړى. شيعری پوخت، هەمیشە زادهى كەمترین وشەپە.

دەست بە وشەوه گرتن، شاعیر لە راستەوخوێ دەپاریزى. راستەوخوێ تەنیا لە بلنكردنهوهى دروشمدا بەرجەستە نابى. بەرجەستەکردنى هەلچوون، سۆز و گرتیپە

دەروونیەكانى شاعیر، با لە بواریكى ناسكى وەك ئەوینیشدا بى، هەر راستەوخوێ لى دەكەویتەوه و جیاوازییەكى ئەوتو لە نیوان شيعر و نامەى دلداریدا نامینى. شيعر لەوه مەزنتەرە بكریتە ئامیتریک بۆ بە بادانى ئەو خەمە رۆژانەپیانەى لە دەروونی شاعیردا پەنگیان خواردووتهوه. پەنا بردنە بەر دەمامك، یەكێكە لەو پێگایانەى شاعیر لە راستەوخوێ دەپاریزى.

چونكە شاعیر بێجگە لە زمان هیچى دیکە شك نابا، نامەى شيعری خوێ پێدا بنێرى، بۆپە ناچارە زمان بكاتە پردى، نەك دیوارى، لە نیوان خوێ و وەرگردا. بەشیکى گرتگ لەوانەى بە نووسینى (شيعر) هوه سەرقالن، لەبرى بنیاتنانى پرد، خەریكى رۆنانى دیوارن. وەك چۆن ئینسان لە هەموو فەلسەفەپەك پیرۆزترە، هەروايش شيعر لە هەموو بىرۆكەپەك گرتگترە، بەلام ئەو شاعیرەى هیچ شتى بە خوینەرپەوه نەبەستیتەوه، ئەوى دەینووسى هەر چپەك بى، شيعر نەبە. ئاخەر شيعر ئەو نەبە كە بنووسەكەى بە شيعری بزانی، ئەو دەپە كە شەپدایانى شيعر، دەرگای نامیزی دلاینى بۆ دەكەنەوه.

ئایا هەرچى دەستی داپە شيعر نووسین، دەتوانى خویمان لى بكا بە خەيام، یان تاگور و بانگەشە بۆ ئەو بكا كە خاوهنى جیهانبینى تاپبەت بە خوینەر؟ شيعر كە خوێ پرسیارە، ئایا خوینەر ناچارە لە شيعردا بە دواى وەلامە مەعریفى و فەلسەفییەكاندا بگەرێ؟ ئیمە كە لە زۆرپەى بوارە مەعریفییەكاندا، هەژارین، ئایا دەكړى بانگەشە بۆ ئەو بگەین كە شيعری نویمان سەرچاوهى مەعریفەپە؟ شيعر لە بۆشاییەوه سەرهلندا، دەشى ئەستێرەى ئەم فیکر، یان ئەو فەلسەفە، بەم یان بەو شتیو، بە ئاسمانى شيعر هوه بدرهوشیتەوه، وەلى ئەوى شەپدای گەران لە دووى فیکر، یان فەلسەفە بى، ولاتى شيعری بۆ ناگەرێ. وەك چۆن ئەوى شەپدای شيعر بى، ئەدوینس دەخوینیتەوه، نەك ئەرسستوئالیس، ئەوى تامەرزوى فەلسەفەپەش بى، هیگل دەخوینیتەوه، نەك دلادەر قەرەداغى.

وشە، پیرۆز و پوختى نەبە. شاعیر دەتوانى گیانیکى بالا بە بەر كووچەبیتترین وشەدا بكا. سەعدى یوسف، دەرباردى «ریل و حمدى موزەففەر نەوواب، كە بە زمانیکى میلی نووسراوه، دەلى: (بە یارمەتى ئەو شيعرە، بووم بە شاعیر.) (١) نیزار قەبانى و ئەدوینس، ئەمیان روون و ئاشكرا، ئەویان تەمومژاوى دەنووسى، وەلى هەردووکیان مامۆستای

تایبەت شیعری شاعیری مەزن و ناسراو، وەک گۆران، بیکەس(فایەق)، ھەژار و زۆری دیکە. بۆ نمونە: کەرویشک لە ناو لانه...، کە ھی گۆرانە.

۹- ئەگەر لە کۆتایی کتیبە کەدا پاشکۆیەک وەک فەرھەنگۆک ھەبیت، باشە، چونکە مادام بۆ مندالی کوردی موکریان، سلیمانی، سنە، ھەولێز، کەرکوک، کرمانشان، خانەقین، کۆبە، سەقز، ورمێ و شوینانی دیکە، دەبن ھەندئ وشە لیک بدزینەو و بە زاراویەکی دیکەش بنووسرین. بۆ نمونە: شووتی، سک، یاپراخ، پوول، مانگا، ساج، قارچک، و زۆری دیکەش. ئەلبەت نەک ھەر مندال بەلکو مامۆستا کەش سوودی لێ وەر دەگرێ، چونکە ئەویش پەنگە ھەندئ وشە تەنێ بە زاراوکی خۆی زیتەر بە ھیچی دیکە نەیزانی و نمونەیش بۆ ئەو زۆرە لە کۆتاییشدا ھیوام سەرکەوتنتە.

ئەمجەد شاکی ۱۹۹۰/۲/۱۲

دوای ماوەیەک ئەو دوو رەشئوسەیی کە من پێیاندا چوومەو، کران بە کتیب و لەسەر ئەرکی کارگێری خۆیندنگەکان چاپ کران. دوای، پەلکەزێرینە، چەند کتیبی دیکە وەک: رەزبەر و گەلاڕێزان و شتی دیکەشی بە داوا ھاتن و چاپی دووم و سێیەمیش کرانەو. لەم وڵاتە و دیارە لە ھەموو شوێنێکی جیھانیشتا ھەر وایە، پێوەند و ناسیووی و نیرزیکایەتی کەسێتی و خۆنیزیکخستنیو لە دەستەلات و کاربەدەستان زۆلی خۆی دەبینن. ھەر بۆیەش کارەکان، کە دەبوو کۆمیتەییەکی پیکھاتوو لە کۆمەلە خەلکیکی تاراویەکی بێرێک شارەزا، ئەنجامی بدن، گۆردرا و بە تاقە یەک کەس سپێردرا. تاککاریی جینی کۆکاریی و ھەر وەزی گرتەو. مامۆستا سروە عەزیزیش، کە ئیدی بوو بە خۆدانی پرۆژەکە، گۆبی، دیارە نەک ھەر بۆ سەرئ و تیبینیەکانی من، بەلکە بۆ ئەوانەیی مامۆستا پشکو ئەجمەدین و مامۆستا ھەسەبە عەبەد حەسەنیش، پانەزێرەو و شتاقیانیشی پەچاوە نەکردون. گومانیش لەویدا نییە، پرۆژەییەکی لەو جۆرە، ئەگەر کۆبەیی و بە کۆمەل کرابا و تاکەکەسی نەبوا، گەلێک پیکۆپیکتر و لەبارتر دەبوو، وەک لەوێ کە بوو، و دۆی دادەش ھەرگیز بەو شتێوہە نەدەترنگا، بەلکو دەخەستا و بەتامتریش دەبوو. دێسەمبەری ۲۰۰۰

پەراوێزەکان:

- ۱- لەگەرمیان لەبەری وشە "رۆون" وەک پێچەوانەیی وشە "خەست"، وشە "ترنگ" ھەبە. ننگ = ng وەک ng سویدی و ئینگلیزی. دەگوترن: شلەیی خەست، دۆبەکی خەست و خۆشایێکی خەست، پێچەوانەکانیشیان: شلەیی ترنگ، دۆبەکی ترنگ و خۆشایێکی ترنگ. لە ھەنبانەبۆرینە ھەژاری موکریان، فەرھەنگی خالی شیخ موھەممەدی خال و کوردستانی گۆبی موکریانیشدا، وشە "تراو"، ھاتووە، کە دەکاتە: شتی زۆر شل و رۆون، کە بەشی ناوی زۆرتر بیت، بەرانبەر بە خەست، کە ھەر ئەو واتایەیی وشە "ترنگ" دەدات.
- ۲- لەو کەسانەیی کە لەو جغینەدا بەشدار بوون: سیف نووردیل، وەک سەرپەرشتیکەری جغینەکە، ئەمیری قازی، بەختیار ئەمین، فەرھاد شاکی، مارتین (موھەممەد) فەرەج، خانمیک بەنتوی روقیبە (مخابن پاشناویم وەبیر نایەتەو)، مامۆستا عەزیز (مخابن پاشناویم وەبیر نایەتەو) و خۆم (ئەمجەد شاکی).
- ۳- لەو جغینەشدا بیجگە لە سیف نووردیل یا مای بیبیر (بیرم نایەتەو کامیان)، سروە عەزیز، مامۆستا عەزیز، روقیبە و خۆم (ئەمجەد شاکی) - و زۆری دیکەش بوون، بەلام من بۆ خۆم وەبیرم نایەتەو - بەشدار بوون.
- ۴- بە بەشداربوونی: مای بیبیر، سیف نووردیل، حەسەن دەرویش، ی سکوگمان J Skogman و ناھەسبەری.
- ۵- بە گۆردەیی ئەو بپارەش دەبوو ئەو دەستەیی لەم کەسانە پیک بیت: سروە عەزیز، مەکی دالابا، ئیمران ئەلیاجک، ئاسق گەرمیانی، حەسەن قازی، حەیدەر ئۆتو، سەببەح ئۆتو، موستەفا ئوزون و ئەمجەد شاکی. ئەم دەسنەیی لە مامۆستایانی کوردیی کرمانجی سروو و کرمانجی خواروو پیکھاتبوو.
- ۶- ل: کە لە نامەکەدا ھاتووە، واتە لاپەرە، لێرەشدا مەبەست لە لاپەرەکانی راھێنانی پەلکەزێرینە وەک رەشئوس نەک وەک کتیب.
- ۷- لێرەش ل: واتە لاپەرە و مەبەستیش لاپەرەیی پەلکەزێرینەیی خۆیندندەوہی وەک رەشئوس نەک وەک کتیب.

لەگەل کتیشی (حاجی لەقەلق مار ھات)دا، ریک نییە. جگە لەوہش دوو بەیتەکەیی دوایی لە تازەبابەت دەچن.

۵۹ل: (دایکی لە دەنگی زۆزان پاجەنی...) بکرئ بە (دایکی لە دەنگی زۆزان پاجەنی و وتی:). (دایکی پرسسیاری کرد:-- کام بووکە؟)، (کام بووکە؟) بکرئ بە (کام بووک؟).

۶۱ل: (کەچی پۆژیکیان دارگۆیزەکە گەلاکانی وشک بوو و وەری) بکرئ بە (کەچی پۆژیکیان گەلاکانی/گەلائی دارگۆیزەکە وشک بوونەو و وەری).

۶۲ل: دوای (ژیاہو و) و (گەلائی دەرکرد) فاریزە (،) دابنرئ. دوای (گۆزی زۆری گرت) خال/نوختە (،) دابنرئ.

۶۴ل: (،) بروایان پێ نەکرد...وہ کەس بە دەنگی یەوہ نەچوو) بکرئ بە (بروایان پێ نەکرد و کەس بە دەنگی یەوہ نەچوو)، بەکارھێنانی (و) لە کوردیدا راست نییە و ئەو بەکارھێنانیکی عەرەبییە، چونکە عەرەب دەلێن (و،) بە فەتھەکەیی سەرپیەو (و) کە دەکاتە (و)ی کوردی. بۆ نمونە (القلم و الکتاب) ئەگەر کورد بیکا بە (قەلەم و کتیب) ئەو ھەلەبە و دەبێ بییە (قەلەم و کتیب).

بیجگە لەو سەرئجانی سەرەو چەند تیبینیەکی گشتیشم ھەن: ۱- کتیبەکە چ ناویکی بە سەرەو نەبوو. رەنگە خراپ نەبێ ئەگەر ناویکی نوویی بۆ بدزینەو، کە تا رادەیکە لەگەل تەمەنی مندالدا بگۆنچن.

۲- پیم وایە دەکرئ لە بری ئەو ناوہ سویدیانیە کە نووسیوتن ناوی دیکەش دابنرئ، بۆ نمونە ناوی خەلکی دیکەیی غەیرەسویدی کە لە سوید دەژین.

۳- ئەگەر لە پال وشە تەنیا و سەرپەخۆکاندا وینە ھەبیت زۆر باشە.

۴- وشەیی وەک (لئ ی)، (گۆئی ی)، (جئ ی)، (کئ ی)، (دەنگی یەوہ) و... ھتد، پیکەوہ بنووسرین بەلائی منوہ چاکترە، یانی بکرین بە (لئ ی)، (گۆئی ی)، (جئ ی)، (کئ ی) بۆ ئەوہی ھەر لە سەرەتاوہ مندال بیزانیت و فیزی بیت و جگە لەوہیش ئاسانترە بەسەرپەکەوہ بنووسرین.

۵- (ر) ئەگەر لە پێشەوہیش بیت ھەر بە (ر) بنووسریت یانی ھەوتەکەیی/کلاوہکەیی بۆ بکریت، چونکە بۆ مندال ئاسانترە جیـاـوازی لە نیـوان (ر) و (ر)دا بکات، بەلام (ر)ی بیحەوتی/بیکلاوی پێشەوہ و (ر) ھەوتاری/کلاواری ناوہراست و دووہ کە ھەموویان (ر) بن و یەکیک ھەوتی/کلاوی نەبیت و یەکیک ھەبیت، مندال تووشی سەرلێشێوان دەکات و دەپرسن بۆ؟ و لە رووی راستیشەوہ دەبێ (ر)ی قەلەو لە ھەر کوئی بیت، پاش، پیتش و ناوہراست، ھەر قەلەو بیت.

۶- پیم وایە تیکستەکان کە من و ئەگەر لەگەل کتیبەکەیی (ئیبراھیم ئەمین بالدار) و ئەوانەیی کۆمەلە و دیموکراتی ئێران و ئەوہی ئێراندا بەراورد بکرئ، ئەوان تیکستیان زۆرترە. بیگومان زۆری تیکست و وشەیی جۆراوجۆر، خەزینەیی وشە لای مندال زیاد دەکات.

۷- شتێوہی کتیبەکە و دارشتنی زۆر لە (ئەم بخوینین Em BixwinIn)ی کرمانجی دەچیت. شیکردنەوہی رستە بۆ برگەیی بچووک بچووک و دەنگ، کاریکی باشە، بەلام پیم وایە کە کرمانجەکان لەو بواردە ئازموونیکیان نییە و ھەر شتیکیشیان ھەبیت، تەنئ تاقیکردنەوہی سویدە.

۸- لە بری ئەو شیعردە کە لە سەر زستان و نەورۆز نووسراوہ و ھی (ن، ئەیار) ناویکە و لە کتیبەکەیی کۆمەلەدا ھەبە، دەکرا شیعری باشتر ھەلێزیری لەبارەیی نەورۆزەو، بۆ نمونە ئەوہی کە رەفیق چالاک بە گۆرانی دەیگوت:

جەژنە جەژنی کوردستانە جەژنی نەورۆزە

بە تیشکی ناگر ئەنووسم جەژنە پیرۆزە، ھتد

دەکرئ زۆرتر شیعری مندالانە بخرینە نیو لاپەرەکانەو، بە

ساره و هتريش باشه. ۲، ۳، ۸، ۱۶:

۱- من (ئهوین)م له (ئهوین) پئی باشتره.

۲- پیم وایه سویدی نالین (ئیغه) به لکو دهلین (ئیغا)، جا که وایی بۆچی (ئیغا) نه بیئت؟

۳- مادام (خهت خهتین) مانایهک دهات و یهک وشهیه، وا چاکه بهسهر یه کهوه بنووسریت، بهم شیوهیه (خهتخهتین).

۹: بۆ له بری وشهیه (بهراز) وشهیه (قاز) یا (ساز)، که نامیزیکی موسیقایه یا (هاز)، که گیابهکی کتیویه و چیشتی لئ دروست دهکرئ یا (بیان) نه بیئت؟ چونکه (بهراز) سهرباری ئهوهی که ناپهسهند و ناشیرینه، له نیو کوردیشدا خوشهویست نییه.

۱۰: که دهلئی (کهو لهسهر شاخ دهژی..)، مرؤف و اتیدهگات که (کهو) تهنی لهسهر لوتکهی شاخ دهژین و له لاپال و دۆلدا ناتوانن بژین! پیم وایه (کهو) له ناوچهی شاخاوی دهژین نهک تهنی (لهسهر شاخ).

۱۱: وشهیه (مۆز) دووبارهیه و له ۹دا هاتووه، که له بارهی تیبی (زوهیه). رهنکه له ۱۱دا وشهیهکی دی که (ق) ی تیدا بئ دابنری، باشتر بیئت، وهک (جۆ)، بۆ ئهوهی منداله که وشهیهکی نوئ بهو تیهه فیر دهبی.

۱۲: وشهیه (پایز) بکرئ به (پاییز) و (گهیه) بکرئ به (گهیهوه).

۱۴، ۲۵: (سوید) بکرئ به (سوید)، (ماتۆر) نییه و (ماتۆر) ه. له بری وشهیه (ماتۆر) وشهیهکی دیکه که به (ر) تهواو دهبیئت، دابنری رهنکه باشتر بیئت. بۆ نمونه (دهستار) که له کورد هواریشهوه نیزیکه، یا (بازار) یا (بازیر) که به مانای بازار و شاریش دیت، یا شتیکی دیکه.

۱۵: رهنکه وشهیه (ناوی): (ماسی له ناو داودا دهژی)، زیاده بیئت و پیویست نهکات. ۱۶:

۱- پیم وایه له نیوان بووکی راسته قینه و بووکی یاریدا جیاوازی هیه یا دهبی هه بیئت. بووکی یاری زیتر (بووکه شووشه و بووکه ی) پئی دهلین. رهنکه به کارهینانی یهکن له وانه کاره که ئاسانتر بکات و بووک و بووکه شووشه له یهک جیا بکاتهوه.

۲- دهکرئ وشهیه (توو) پش له گه ل ئه و وشانه دا بنووسریت، چونکه دارتوو له کوردستان زوره و کوردیش چاکه دهخوات.

۲۱، ۴۴: (تهلهفون) بکرئ به (تهلهفون)، ۲۲:

۱- (مهیمون) ی دیری ۴ بکرئ به (مهیمون).

۲- له بری وشهیه (مۆز) که له شوینی دیکه شدا به کار هاتووه، وشهیه دیکه به کار بهینریت چاکتره، وهک (مشک، مار، مانگا، میرووله، مایین، مریشک، مانگ، مهشکه).

۲۲: باشه (ئالاکت) لابردووه، به لام به راستی ئه (من مندالم) هیش زور ناریکه و کیش و موسیقای لهنگه. دهکرئ له بری ئهوه شیعریکی دیکه دابنری، که به سهر یا به زمانی منداله وه وترابی و پیشم وایه له و بابه تانه زور هه. بۆ نمونه:

ئیمه مندالی جوانین ناواتی نیشتمانین

شادمان و کامه رانین که نهوهی کوردستانین

رۆلهی خاکی پیروژین بویه هینده بهسوزین

ئهو شیعره وهک گۆرانیش هیه. ئه لیهت من هه ئه وهندهی لئ دهزانم، به لام بۆخۆی زیاتره، ئه گهر هه ولدهی رهنکه دهستت بکهوئ.

۲۴: پیم وایه وشهیه (سهربان) هه لیهکی بلاویوهیه، چونکه سهر = بان. وشهیه ۹ بان ۸ گهر میان به کار دهبریت و که دهلین (له بان میزه که) یانی (لهسهر میزه که) یا که دهلین (بانی خانوو) یانی (سهری خانوو) یا (به بان چاو) یانی (بهسهر چاو). بیججه له وهش زور نووسهری گهرم دینوو که بۆ وشهیه (سهربان) هه ر دهنووسن (بان).

۲۶: وشهیه (کاتی) زیادهیه.. (که له کوردستان بووم..) باشتره. (هه لۆزه) بکرئ به (هه لۆزه).

۲۷: (تابان) فارسییه، بکرئ به (تارا، تهوار، هتد) باشتره.

۳۱: له بری (سابوونی رهقی) من (نانه رهقه) م بیستووه، یانی تهنی سهردیژه که و یه کهم بهیت دهگۆردی و وای لئ دئ: نانه رهقه پشته تهته. پیم وایه بهم شیوهیه پش باشتر له گه ل کیشی شیعره که دا دهگونجی. من خۆم به مندالی ئه و یارییه م کردووه. دوو مندال پشت دهکه نه یه کتر و قۆل له قۆلی یه کتر دهکه ن و یه کتیکیان داده چه میته وه و یه کتیکیان بهرز ده بیته وه و ئه و جا ئه و ی دی داده چه میته وه و ئه و ی دی بهرز ده بیته وه و به و جۆره یه کدی له سه ر پشتی خۆیان هه لده گرن و له گه ل هه ر داچه مینه وه و بهرز بوونه و یه که دا یه کتیکیان یه کهم بهیت دهلی و ئه و ی دی دووه م بهیت، ئه گهر وینه یه کی وای بۆ دابننی باشه.

۳۵: (ئاورنگ) بکرئ به (ئاورینگ) یا (ئاونگ).

۳۶: (پیشانی) بکرئ به (پیشانی) که له (پینیشاندان) هوه هاتووه، نهک (پینیشان). وشهیه (لئ ی) بکرئ به (لئی) و بهسه ریه که وه بنووسریت.

۴۱: (یاری مان) بکرئ به (یاریمان). (له به رده می) بکرئ به (له بهر). (له بهر بارانه که یارییان ده کرد؟) بکرئ به (له بهر باران یارییان ده کرد؟)، چونکه وشهیه (بارانه که) له وئ یه ک باران دیاری دهکات و دهگه یهنی، به لام (باران) به گشتیه. (نا، له بهر بارانه که یاریمان نه ده کرد) ئه و (بارانه که) یه بکریت به (باران). ۴۵:

۱- (من به فرۆکه هاتم بۆ سوید..)، (سوید) هه که ی بکرئ به (سوید) و ئه و (،) یه بکرئ به (،) نوخته.

۲- (کاتی شهش سال بووم..) بکرئ به (ئه و کاته شهش سالان بووم)، چونکه کورد دهلی (شهش سالان بووم) یا (ته مه نم شهش سال بووم)، یا بکرئ به (کاتیک که شهش سالان بووم) یا (که شهش سالان بووم) یا (که ته مه نم شهش سال بووم) و ئه و رسته یه ش بخریته پیش (من به فرۆکه هاتم بۆ سوید).

۴۶: (جادوگر) بکرئ به (جادوگر)، ۵۰:

۱- (به رخ ناژه لیکه مالی یه..)، رسته که راسته، به لام به رخ بویه مالییه چونکه دایکی که (مه ره) مالییه. وهک ئه وه وایه بلئی: تووتکه ناژه لیکه مالییه. به چه پشیله ناژه لیکه مالییه. جاشه که ناژه لیکه مالییه. جووجه له پالنده یه کی مالییه. ئه لیهت ئه گهر سهگ و پشیله و کهر و مریشک مالی نه بن، تووتکه و بیجووه پشیله و جاش و جووجه له، مالی نابن. به لام تو مه به سست (خ) هه که یه، دنا توژیک لاوازه.

۲- (دارخورما) بکرئ به (خورما)، ۵۱، ۵۹:

۱- (هه ندئ جار خه ویان..)، (هه ندئ جار له خه ومدا..)، وشهیه (خه و) که بۆ (Dröm) دانراوه، بکرئ به (خه ون)، چونکه (خه ون = Dröm)، به لام (خه و) یانی (خه وتن، نووستن). بیگومان هه ر خه لکی مه هابادیش بۆخۆیان وا دهلین، جگه له وهی که له نووسیندا (خه ون) و (خه و) له یه ک جیا دهکرینه وه. عه ره ب (نوم و حلم) به کار دین و له کوردیشدا (خه و و خه ون) هه ن.

۲- (هه ندئ جار له خه ومدا ده فرم بۆ لایان..)، پاش گۆرینی (له خه ومدا) بۆ (له خه ونمدا)، (له خه ونمدا) هه ر بکرئ به (له خه وندا) باشتره.

۵۴: (ئیمه له سه رت ناکه یین!)، نازانم مانای چیه. ئه گهر مه به ست یارمه تیدان و هاریکاریکردن و کۆمه ک بیئت، ئه و کورد نالی (له سه رت ناکه یین) به لکو دهلین: له سه رت ناکه مه وه! له سه رت ناکه ینه وه! له سه ری ده که مه وه! له سه رم ده کاته وه! له سه ری کردمه وه! له سه رمی کرده وه! له سه رمانیان کرده وه! له سه ریان ده که ینه وه! له سه رتان ده که ینه وه! ئیدی به و جۆره.

۵۶: من ئه و شیعره فۆلکلۆرییه م بهم شیوهیه بیستووه: حاجی له قله ق مار هات، ماری زهنگله دار هات، حوشت به قه تار هات... هه م هه یه، به لام من نایزانم، پیم وایه (ماری سهوز و سوور هات)

کتیبه که تم خویندهوه، دستخوشی و پیروزباییت لی دهکه م، هرچنده من کتیبی خویندنهوه که م نه خویندوه و هتهوه و واپندهچی ئەم کتیبهش راهینانی ئەو بیت، بهلام دهتوانم ئەم سه رنجانهی خوارهوه بخه مه بهرچاو و بنگومان بریاری سه رها و دوا بریاریش هر هی خوتانه.

۱- ئەگەر کتیبه که بۆ مندالی بچووکه - هیچ نه بی سه رها تا که ی- ئەوا: من ناوم... ده بیته گیروگرفت و مندال ده بی بنووسی: من ناوم... سه رکه وته، هیزویه. ئەو (ه، ه، ه، ه) (یه) تۆزیک ئاسان نییه، ئەگەر هر بنووسری: ناو: ئازاد، سه رکه وت، هیزو، پهنگه ئاسانتر بیت. ل: ۱.

۲- وشه ی (ئەوین) هر (ئەفین) هه که یه و کوردی لای خومان و زیتیر کوردی رۆژه لاتی کوردستان وایان لی کردوه و پهنگه هر به (ئەفین) بمینیته وه باشتر بیت. ل: ۹، ۱۸، ۲۲، ۲۴، ۲۶، ۴۱، ۴۲، ۴۵، ۵۵، ۷۳، ۷۹، ۸۱، ۸۴، ۸۹، ۹۳.

۳- مه بهست له وشه ی (زار) چیه؟ ل: ۵، ۱۲، ۲۲، ۲۸، ئەگەر به مانای (دهم) بیت، ئەوا: زاریکی رهش = ده میکی رهش، پهنگه باش نه بیت، ئەگەر به مانای (زاری) تاوله بیت، ئەوا ده بیت.

۴- له بری وشه ی (به راز)، وشه یه کی دیکه ی وه که (مه ر)، پهنگه باشتر بیت، چونکه له کورده واریدا به راز هر به کار نابه ن و پیم و نییه لیره ش له ماله کوردا، به راز، ئاسایی بیت! ل: ۱۲، ۱۴.

۵- وشه ی (گوئی) بگوردری به وشه یه کی دیکه، چونکه (ئ) ی گوئی بۆخوی له (وئ) = \bar{O} دا هه یه و دهنگی (وئ) = \bar{O} ییش بۆخوی دهنگی سه ره بخویه، هرچنده ئەو پینه و په رۆیه ی کوردیه چاره سه ری ته وای نییه. ل: ۳۳.

۶- وشه ی (دان)، بکری به (ددان) باشتره، چونکه ته نی له سلیمانیه دهگوتری (دان) و ته وای ناوچه کانی دیکه ی کوردستان ده لێن (ددان، دران، دگان، به لام (ددان) له هه موویان باشتره. ل: ۳۵.

۷- (مه یمون) بکری به (مه یمون) یانی به (وو) بنووسری. ل: ۸.

۸- (مه ره که زه رده)، پهنگه به کارهینانی وشه ی (زه رد) بۆ مه ر هر راست نه بیت، چونکه مه ری زه رد نییه. ده زانم له کتیبه کانی لای خۆمانیش وای نووسراوه، به لام هه له یه، مه ر ده کری (ره ش، سه ی، بۆر، چار، په ر... هتد) بیت و شوان ئەوانه باشتر ده زانیت و پهنگه لیره ش خه لکی په ر هه بن ئەوانه بزانت. ل: ۳۹.

۹- (دارو) هر (دارا) یه، پیم وای نییه ناوی و هه بیت، مه گه ر بۆ خۆشه و یستی یا بچووکرده وه بکری به (دارو). ل: ۴۲، ۵۵، ۶۱، ۸۹، ۸۴.

۱۰- (تابان)، فارسییه و بکری به ناویکی کوردی باشتره. ل: ۴۷، ۶۳.

۱۱- (نه نکم نان ده برژینیت به ته نور)، بکری به (نه نکم به ته نور نان ده کات) باشتره، چونکه وشه ی برژاندن بۆ (نان) زیاده یه و فرمان = فعل = Verb ییش له کوریدا ده که ویتته دواوه. ل: ۴۷.

۱۲- تیپی ک، گ به شیوه ی فارسی بنووسری باشتره، نه ک به شیوه ی عه ره بی که هه مزه یان له سه ره، ل: ۵۱، ۵۷.

۱۳- س + ک = سک، وشه ی (سک) ته نی له سلیمانیه به کار ده بری. له بری ئەوه بگوتری (زک)، پهنگه باشتر بیت، چونکه له هه موو ناوچه کانی کوردستان وای ده لێن. ل: ۵۲.

۱۴- وشه ی (بخوینه ره وه، پرکه ره وه، بخه ره.. هتد)، بکری به (بخوینه ره، پرکه ره، بخه.. هتد)، پهنگه باشتر بن. ل: ۵۸، ۶۱، ۷۹، ۸۰.

۱۵- گ + ل = گلا، بنووسری (گه لا) باشتره نه ک (گلا)، ئەگه ر له ویش مه بهست گ + شتیکی دیکه بیت، ئەوا وشه ی (گه لا) لا بری و بگوردری به وشه یه کی دیکه. ل: ۵۸.

۱۶- (ناورنگ) بۆخوی (ناورینگ) ه. (ناورینگ) مانگا ده دۆشی، راستره، چونکه (دۆشین) به مانای (شیردۆشین) دیت و ئەوه ش کاره که یه که (دۆشین) بیت، یانی (شیر) له گوانی مانگا

یا مه ر ده ره کریت و کاره که (العلمیه) دۆشینیه بی دهگوتری. ل: ۵۹.

۱۷- (هق ریوی ریوی..)، ئەگه ر به ته وای بنووسری، پهنگه سوودی زیاتر بیت. ل: ۶۳.

۱۸- (مقهست) له (مقص) ی عه ره بییه وه هاتوه و راسته له قسه کردندا به کار ده بری، به لام وشه ی کوردی له بری (مقهست) به کار بری، بنگومان باشتره، ئەلبهت وشه ی (قهچی، قاچی) کوردین و به مانای (مقهست) دین. ل: ۶۵.

۱۹- (ته له فیزیون) یا (ته له فزیون) راستتر له (ته له فیزیون)، چونکه ئیمه لای خۆمان وشه که به عه ره بی به کار ده بین و له به ر ئەوه ی عه رب (ف) یان نییه، ده یکه ن به (ف) و ئیمه ش هر له سه ر ئەو هه له یه رۆیشته وین. ل: ۷۲، ۸۲.

۲۰- (جادووگر) به (وو) باشتره له (جادوگر) به (و). ل: ۷۶.

۲۱- (نه نکم شیریه مانگا ده دۆشی)، راست نییه و بگوتری (نه نکم مانگا ده دۆشی)، چونکه کورد وای ده لێن. ل: ۷۹.

۲۲- (بۆیه چی، راوچی)، ئەو پاشگری (چی) یه له تورکییه وه هاتوه. بۆ (راوچی ل: ۸۴) گۆران (راوکه ر) ی به کار هیناوه. گۆران ده لێن:

چاوی نووقاند پرخه پرخ نووست تا راوکه ر وتی پخ

۲۳- (حاجی له ق له ق) بکری به: حاجی له ق له ق، باشتره. ل: ۸۵.

دێری: ۱۰، ۱۲، ۱۴.

۲۴- راسته لیره خه لکی کوردیش هه یه ناوی (ئیفه یه)، به لام (ئیفه) کوردی نییه. ئەگه ر ئەم (ئیفه) یه ی ئەم ده رسه بۆخوی سویدییه، ئەوا قهیدی نییه، به لام ئەگه ر کورده ئەوا بکری به ناویکی دیکه باشتره. ل: ۹۸.

۲۵- ته وای کرمانج و کوردی تورکیا و سووریا و سوؤفینیت و ئیرانیش - به ته سیری فارسی -، ده لێن (سوید)، (سوید) کوردی عیراق ده لێن و به ته سیری عه ره بی. پهنگه (سوید) هه که جوانتر بیت.

سه ره که وقتت ده خوازم. ئەمجد شاکه لی ۱۹۸۹/۱۱/۲

دوو سنی مانگیگ دوا ی ئەو راهینانی په لکه زێرینه یه و وه لامه که ی من، کتیبیکی دیکه م له مامۆستا سهروه عه زیزه وه بۆ هات بۆ پینداچوونه وه. ئەمجاره یان کتیبی خویندنه وه ی په لکه زێرینه بوو. ئەمیش هر وه که ئەوه ی پشوو هیچ زانیاری و په و شتیکی وای له گه لدا نه بوو و وه که جاری پشوویش په شنوووس بوو، ئەمجاره شیان پیندا چوو مه وه و تیبینی و سه رنجکه لیکم که هه بوون کردمن به نامه یه ک و بۆ سهروه عه زیزم نارده وه. وای له خواره وه وه که خۆی ده قه که ی بلای ده که مه وه و ناوی نامه ی دووه می لێ ده نیم (۷).

نامه ی دووه م:

به ریز سهروه خانم، ریز و سلوم، پاش خویندنه وه ی کتیبه که ت ئەم سه رنجانه ی خواره وه م هه بوون، هیوادارم ئەگه ر سوودمه ندیش نه بن، بریک رووناکی بخه نه سه ر کاره که و بواری ده مه ته قه و لێوردبوونه وه له کاریکی وادا، به رین و به رفراوانتر بکه ن. (ل) بۆ لاپه ره دانراوه: ل، ۱، ۳، ۵، ۶.

۱- هر وه که بۆ کتیبه که ی دی نووسیوووم، من وشه ی (دارو) م پی جوان نییه. وشه که به ئەسل (دارا) یه. (دارو) له کوریدا به مانای: (هه یه، هه یه تی) بیت و ئەگه ر بیی به (دارو) ده کاته: ده رمانی سه سام، زۆرجاران و زۆر مندال (ر) ی سه ووک به (ر) ده خویننه وه.

۲- راسته لای خۆمان وشه ی (قوتابخانه) رۆیشته وه و باوه، به لام وشه یه کی خۆش نییه و له (کتابی خانه وه) هاتوه، یانی (ئه هلی کیتاب) و (خانه) که ییش به مانای جینی ئه وان. ئەو (ک) هیش هر له هیه چه بووه به (ق)، وه که چون کرمانجی باکووری کوردستان ده یگۆرن. پیم وایه وشه ی (فیرگه) بۆ په ی سه ره تایی باشه و (خویندنگه ییش بۆ ناوه ندی و دواناوه ندی و بریک

پاشخانیکى بەلگەزىرىنە و پروژەى كىتئى خويندىنى كوردى زارۇكان

ئەمجد شاكەلى

(سەرنج: ئىمە كە ئەم بابەتە زمانەوانىيەتە بلو ئەكەينەو، مەبەستەمان روزاندن و پەرەپىدانی گىتوگۇ و ئىكۆلىنەوئەپە لە بوارەكەدا و مەرج نىە كە لەگەل را و بۆچوونەكاندا بىن و ھەلەكان راست بگەينەو بە گۆيرەى رەوشى زمانەوانىيە بەربانگ...)

ئۇى دادە روونە(۱)، نىوى گوتارىكى مامۇستا ھەمەسەئەيد ھەسەنە، لە ژمارە ۱۱۷ى سالى ۲۰۰۰ى گۇفارى بەربانگدا و لە پروبەلانى ۹-۱۱ و ۱۵-۱۸دا، بلو بووتەو. گوتارەكەى مامۇستا ھەسەن، گوتارىكى رەخنەبى و ھەلسەنگاندنىكى تەواوى بەرھەمەكانى مامۇستا سىروە عەزىزە، كە كۆمەلە كىتئىكىن بۇ مندالان نووسراون و ئامادەكاراون و ھەرگىرپداون. مامۇستا ھەسەن زۆر وردكارانە و وردبىنانە، ئەو بەرھەمانەى خويندووتەو و زىرەكانە تىببىنى و سەرنجەكانى خۇى لەسەر نووسىون. منىش ھەك كەسىكى ھاوپىشە و ھاوكارى -ئىزىكەى دە سالىك كارى مامۇستايىم كردووە- مامۇستايان ھەمەسەئەيد ھەسەن و سىروە عەزىز، ھەم كىتئەكانى مامۇستا سىروە عەزىز و ھەم گوتارەكەى مامۇستا ھەسەنم خويندوونەو و لەلاشم مەبەست بوون. مامۇستا ھەسەن لە گوتارەكەيدا لىزانانە، ھەم كەلەن و جەوتى و ھەلەكانى كىتئەكانى مامۇستا سىروە عەزىزى دەستنىشان كردوون و ھەمىش راستى و دروستىيەكانى. من نووسىنەكەى مامۇستا ھەسەنم كۆلىك پى جوان و باش و تۆكمەپە، دەستخۆشى لى دەكەم و ئومىدەوارىشم ھەموو نووسىنىك، مامۇستا ھەسەن ئاسا، بۇ دەرخستنى راستىيەكان و ھەرامدانەوئەى پرسىيارەكان، رەخنەگرانە بخويندوونەو و ھەلبەسەنگىندى و بخرىتە بەر باس و دەمەتەقە، گوتارەكەى مامۇستا ھەسەن ھانىدام، كە ئەم نووسىنە، ھەك روونكردنەوئەپەكى پىويست لەمەر ئەو بابەتەو، كە تاراپەك دەكرى ھەك پاشخانىك، بۇ كىتئەكانى مامۇستا سىروە عەزىز حىساب بكرى، بخەمە بەر چاؤ.

سالانى ھەفتاكان و ھەشتاكان، مامۇستايانى زمانى كوردى- كرمانجى خوارو(سۆرانى) - لە سوئد، كە دەرسىيان بە زارۇكى كورد دەگووتە، كىتئى ئەفولبى ئىبراھىم بالداريان-بىگومان ئىستاش ھەر واپە- ھەك بناخە و بنەمايەك بۇ فىزىكردىنى زارۇك، بەكار دەبرد. دواتر ھەندەك كىتئى دىكە، كە ھەر ھەموويان لەسەر بىرۆكە و شىوئە كىتئەكەى مامۇستا بالدار دانرابوون، پەيدا بوون، ھەك ئەو كىتئەكەى حىزبى دىموكراتى كوردستانى ئىران، كۆمەلەى زەحمەتكىشانى كوردستانى ئىران و ئىنتىشاراتى سەلاھەددىنى كۆمارى ئىسلامى ئىران، ھەلئ ئەمانە سىياسەتاوى كرابوون و ھەرىكەو دەپويست و دەپوئى زارۇكى بىگەردى پاكى فرىشتەئاسا بكا بە ئەندام و ھەوادار و چەكدارى حىزب و بىروباوئەكەى خۇى. لە پال ئەوانەشدا مامۇستايان بۇ خۇيان لەم كىتئى و ئەو كىتئى، گوتار و نووسىنيان فۇتوكۆپى دەكرد و بەكار دەبرد. بەھارى ۱۹۸۷، ئەو دەمى من مامۇستا بووم و لە باژىرەى كارلسكوگا (سوئد)، كارم دەكرد، سىف نوردىل Siv Nordell، خانمىك بوو بەرپرسى دەستگى/كارگىرەى خويندنگە بوو، بانگەئىشتنى جىقنىكى كردم لە باژىرەى ئوپسالا(سوئد)(۲)، لەو جىقنەدا باس لە پىويستى دانانى كىتئى خويندىنى زمانى كوردى، بۇ زارۇكانى كوردى سوئد كرا. پىكرا گەيشتنە ئەو ئەنجامەى، كە ھەول بەردى پىوئەند بە كەسانى دىكەى شارەزا و پسپۆر لەو بوارەدا بكرى و

ھەولى پىكەئىنانى كۆمىتەپەك بەردىت لەو كەسانە و ھەول بەردى بۇ ئامادەكردنى كىتئى بۇ سى پلەى خويندىن و جىقنى دىكەش لەو جۆرە بكرى و تەواوى مەسەرەفى ئەو جىقن و كىتئەبەش كارگىرەى خويندنگەكان وئەستۆى خۇى بكرى. ئەو ئەنجامانە ھەك پىشنىياز و پىشپىرپار لەلاپەن ئامادەبووانەو پەسەند كرا. ماوئەپەك پاش ئەو -ئەگەر بەھەلەدا نەچووم- بەھارى سالى ۱۹۸۸، ئەو دەمى من لە باژىرەى ستۆكھۆلم دەرس دەگووتەو، بانگەئىشتنى جىقنىكى دىكە كرام لە ستۆكھۆلم. بانگەئىشتنەكە لەلاپەن سىف نوردىل يا ماى بىيەر Maj Beijer ئەو بوو، كە ئەمەى داويشيان ھەر لە بوارى كارگىرەى خويندنگە و ئەوانەدا كارى دەكرد(۳). لەو روونىشتنەشدا ھەر ئەو باسانەى كە لە جىقنەكەى ئوپسالادا باسكرايون، بە مەسەلەى پىكەئىنانى كۆمىتەپەشەو بۇ دانانى كىتئىيان، ھىزانەوئە گۆرئ و جەختيان لەسەر كرانەو و پىرپارىيان لەسەر درانەو. لە جىقنىكى دىكەى كارگىرەى خويندنگە و ئامادەكردنى كىتئى خويندىنى زمانى كوردى بۇ زارۇكان، كە لە ۱۹۸۹/۱۱/۲۷دا كرا(۴)، برپارى دامەزراندنى دەستەپەكى راوئىژكارى بۇ كاركردن و بەشداربوون لە پروژەى دانانى كىتئى كوردى بۇ زارۇكان لە نىوان ۱۹۸۹/۱۱/۱۵-۱۹۹۰/۶/۲۰(۵). ماوئەپەك پىش ئەوئەش كىتئى كوردى(كرمانجى سەروو) ئەم بخوين Em Bixwinin بۇ زارۇكان چاپ كرا. ھەرچى كىتئە بە كوردى (كرمانجى خوارو/سۆرانى)، چ پرس و راوئىژىك بە ئىمە نەكرا و ئەو دەستەى راوئىژكارىيەش، كە بۇ پروژەى ئامادەكردنى كىتئىيان دامەزرىنرابو، تەئى لەسەر كاغەز بوو و من بەش بە حالى خۆم، بىجگە لە نامەى برپارى دامەزراندنى ئەو دەستەپە، كە لە نۆفەمبەرى ۱۹۸۹دا بە بوستدا بۆم ھاتبوو، نە كەس بانگى كردم بۇ بەشداربوون لە دانانى كىتئىدا و نە كۆمىتە ساز كرا و نە ھىچ، وا ديار بوو لە پىشتى پەردەو كارەكان بە جۆرىكى دىكە ئەنجام دەدرئ. ھەر لەو بەينەدا مامۇستا سىروە عەزىز رەشئووسى كىتئىكى بۇ ناردم، بۇ ئەوئە تەماشاپەكى بگەم و سەرنجى خۆمى لەسەر بەدم. كىتئەكە بىجگە لەوئە رەشئووس بوو، نە ناوى بەسەرەو بوو، نە وئەئە تىدا بوو، نە ھىچ زانىرپەكى-ھەك بۇ چ پلەپەكى خويندەنە بۇ مندالى چەند سالانە و ئەو شتانە- لەبارەو نووسرابو. ئەو رەشئووسە-ھەك دواتر زانىم- كىتئى راپەئىنانى بەلگەزىرىنە بوو. واتە پىش ئەوئە بە كىتئى خويندەنەوئەكەدا بچمەو، من بە كىتئى راپەئىنانەكەدا چومەو-چونكە سىروە عەزىز خۆى لە پىششدا ئەوئە بۇ ناردبووم و بى ئەوئە ھىچ روونكردنەوئەپەكىشى لەگەلدا بىت- كە شتى وا ھەرگىز ناىت و منىش بەگۆيرەى دىت و بۆچوونى خۆم و تىگەئىشتىم لى، سەرنج و تىببىيەكانم لە نامەپەكدا بۇ سىروە عەزىز نووسى و بۆم ناردەو. دەقى ئەو نامەپە لە خوارەو ھەك خۆى بلو دەكەمەو و ناوى نامەى پەكەمى لى دەنىم(۶).

نامەى پەكەم:

خوشكى بەرىز سىروە خانم، سالاؤ.

پووهوه. بوونی دهیان هزار کوردی خویندهوار له ئه وروپا و ئاشنايهتی و تیکه لاوییان له گه‌ل زمانه‌کاندا، زۆر له و کیشانه‌ی زمانه‌که‌مان دهرئه‌خات و هه‌روا به ئاسسانیییش چاره‌سه‌ره‌کمان و را و بۆچوونه‌کمان بۆ هه‌رس ناکریت، له‌وانه‌ش کیشه‌ی (ی)یه، هه‌رچه‌نده له ژماره‌یه‌کی پینشووتردا ئاماژه‌مان بۆ کردووه، به‌لام ئه‌وه سه‌ره‌تایه‌ک بوو، هیشتا زۆری تری پینووسته له‌سه‌ری بدوین.

ناوی مانایی (معنوی) ئه‌و ناوه‌یه که به هیچ کام له هه‌سته‌کان هه‌ستی پیناکریت و به‌لکوو بوونی به هۆی (دهرون، هۆش و خه‌یال)هوه‌یه، هه‌ر وهک (دهرون، هۆش و خه‌یال) که شتیکی جه‌سته‌یی نین، واته بوونیکێ فیزیکیان نیه.

ئهم جـۆره ناوه به هۆی خسته‌سه‌ری پاشگر بۆ سه‌ر ناو دروست ئه‌بیت، به هه‌موو جۆره‌کانی ناوه‌وه (ناوی ساده، لیکدراو، داریژراو (ناو + پاشگر، ئاوه‌لناو + ناو، په‌گی کـردار + پاشگر، ئاوه‌لکردار + پاشگر و ... هتـد)) هه‌روه‌ها ئاوه‌لناو و ئاوه‌لکردار. ئه‌وه‌ی که لێردها مه‌به‌سته ئه‌و پاشگرانه‌یه که به (ی) کۆتاییان دیت، دکتۆر ئه‌وره‌حمانی حاجی مارف له کتیبی (پیزمانی کوردی به‌رگی په‌که‌م، مۆرفۆلۆژی، به‌شی په‌که‌م، ناو)دا، جوانترین وه‌سفی ئهم جۆره پاشگرانه‌ی کردووه و ئه‌لئ (پاشگری (ی) و هتی/یتی، ایه‌تی، یتی) ناوی مه‌عنه‌وی دروست ده‌که‌ن، ئه‌و جـۆره ناوانه‌ش مانای ته‌جرید (ئه‌به‌ستراکت) ده‌به‌خشن و واتای نه‌وعیه‌ت و خاسیه‌ت و بار و جۆری چالاکي... یان تێدایه).

هه‌رچه‌نده دکتۆر ده‌ربهرینه‌که‌ی زیاتر به عه‌ره‌بییه، به‌لام مه‌به‌سته‌که‌ی ئاشکرایه و مه‌به‌ست له شێوه و جۆری پیشه و سه‌رده‌مه

(ناوی کات، مندال - مندالی، گه‌نج - گه‌نجیتی).

هه‌ندیک له زمانناسانمان پاشگری (ی) و (یی) به دوو پاشگری سه‌ره‌خۆ دا ئه‌نین، به‌لام هه‌ندیکێ تر لایان وایه که هه‌ردوو پاشگره‌که په‌کن و ئه‌ویش هه‌ر (ی)یه، له کاتیکدا که زۆربه‌یان له نوسینه‌کانماندا (بی) به‌کار ئه‌هێنن و به هیچ جـۆریکیش باسی ئه‌و به‌کاره‌ینانه ناکه‌ن.

دکتۆر ئه‌وره‌حمان له کتیبی ناوبراوا له‌م پووهوه ره‌خنه له مامۆستا نوری عه‌لی ئه‌مین ئه‌گریت و ئه‌لئ دوو پاشگری (ی) و (یی) له (ئاشه‌وانی و ساوایی)دا هه‌ر په‌کن و (ی)یه، به‌لام مامۆستا له‌مه‌دا به هه‌له‌ چووه که به دوو پاشگری جیا دایان ئه‌نیت.

ئه‌وه‌ی شایانی سه‌رنجه دکتۆر له‌و کتیبه‌یدا به ده‌یان جار پاشگری (بی) به‌کاره‌یناوه له‌گه‌ل ناوی ماناییدا، به‌لام بۆ ته‌نیا جارێکی له‌و کتیبه‌ گرنکه‌دا باسی ئه‌وه‌ی نه‌کردووه بۆچی هه‌ندیک جـۆر (ی) به‌کار ئه‌هێنیت و جار جارێش (بی)، هه‌روه‌ک: کورتیی و زۆر جارێش کورتی، هه‌روه‌ها کرمانجیی، فارسیی، ناسیاوی، زانیاریی، ناته‌واوی، و ... هتـد.

من پیم وایه که ئه‌و دوو په‌ره‌کی و کیشه‌یه‌ی له‌سه‌ر (ی) و (بی) هه‌یه، ئه‌مرۆ زیاتر پێگه‌یشتووه و رون بووه‌ته‌وه، ئه‌ویش ئه‌وه‌یه که پاشگری (بی) راست و په‌وانه و (ی) به ته‌نیا پۆلی (ئامـراز)ی په‌یوه‌ندی، خسته‌سه‌ر (ئیزافه)، ته‌واوکه‌ر و ده‌رخستنی دیارخه‌ر و دیارخراو... ئه‌به‌ینیت و (بی)ش پاشگری ناوی ماناییه.

ئاسن (ناویکی جه‌سته‌یه - ماتیریاالییه) + گه‌ر (پاشگره) = ئاسنگه‌ر (ناویکی داریژراوه) و ناوی که‌سـیکه، به‌لام (ئاسنگه‌ری)

ناویکی ماناییه و شێوه‌یه‌کی پیشه‌یه، هه‌روه‌ها دانسازیی، دارتاشیی ...، ئه‌گه‌ر ئه‌مانه به په‌ک (ی) بنوسرین ئه‌وا به ته‌نیا مانا نابه‌خشن. ئه‌بێ ئه‌مرۆ کئ هه‌ست به‌وه نه‌کات که جیاوازیی نیوان (ئاسنگه‌ری کورد پیش نه‌که‌وتووه) له‌گه‌ل (ئاسنگه‌ری کورد پیش نه‌که‌وتووه)، جیاوازیی نیوان زه‌وی و ئاسمانه! په‌که‌میان مه‌به‌ست له ناوی که‌سـیکه که ئاسنگه‌ره و دووه‌میان مه‌به‌ست له پیشه‌یه‌که که (ئاسنگه‌ری)یه. ئه‌گه‌ر له هه‌ردوو په‌سته‌که‌دا په‌ک (ی) به‌کار به‌ینن، ئه‌وا وه‌ک مه‌ته‌لئ لیدیت و مه‌گه‌ر له چیرۆکیکدا بزانیته مه‌به‌ست له مۆفه‌که‌یه یان پیشه‌که.

لێردها، ئه‌وه‌ی جیی داخه ئه‌وه‌یه که زۆر که‌س به نا‌په‌وا، (ی) په‌ک زیاد ئه‌که‌ن بۆ ئه‌و ناوانه‌ی که خۆیان له خۆیاندا به پاشگریک کۆتاییان دیت که (ی)یه و ده‌نگه‌کان ئاشکران و هیچ پینووست به زیادکردنی (ی) په‌کی تر ناکات، وه‌ک (پیاو + هتی، په‌ک + یتی، کورد + ایه‌تی، برا + په‌تی، کچ + ینی، پان + ایی، بۆیاخ + چی، سارد + مه‌نی، سه‌ر + هکی، ...)، من پیم وایه که ئهم کاره یا له نه‌زانینه‌وه‌یه یان له شێواندنه‌وه، ئه‌وه‌ی زیاتر پی تیده‌چیت نه‌زانینه‌که‌یه، چونکه ئه‌مرۆ بارودۆخیک دروست بووه، هه‌رچی پینوسیک بگریته ده‌ست، و نه‌زانیت نوسه‌ره و شاره‌زای زمانه‌که و پیزمانه‌که‌یه‌تی، به‌لام هه‌ردوو دۆخه‌که هه‌ر زیان به‌خشن.

ناوی مانایی و کیشهی (ی)

مهرداد دولی

ئەمینیتهوه (د) ، ئەمیش ناتوانی بە تەنیا دەربەری ناویک بیت کە دەیه بۆیه وەک بزۆینهکانی تر (ی) و پاشگری (ان) وەرئەگریت، هەلبەتە ئەم باسە لەوه زیاترە کە وا بە چەند نمونەیک بە سەریدا تێپەرین ، بەلام لێردەدا مەبەستم ئەوهیه کە (ان) نیشانەیی کۆیه نەک (ین) وەک ئەمرۆ ئەیبینین کەسانیک بئ بەزەییانە چەند - چەندان ئەکەن بە چەندین ، بەراستی سەیرە!!!

ناو بەشیکە لە بەشە هەرە گرنەگەکانی ریزمانەکەمان و دەیان لیکۆلینەوهی لەسەر کراوه و دەیان کتییی لەسەر نوسراوه ، بۆیه ناگرئ بە دوو لاپەرەیی گۆفاریک باسی هەموو (گون و کە لەبەری) ئەم باسە گرنەگە بکەین ، ئەوهی ئیمە لەم گۆشەیهی گۆفاره کەماندا مەبەستمانە ، ئەوهیه کە بتوانین گفتوگۆی کیشە زەقەکان و هەلە گەورەکانی زمانەکەمان بکەین و بە شیوهیهکی زانستییانە چارەسەریان بۆ بدۆزینەوه ، بە مەرجیک کە بەهیزکردن و دەولەمەندکردن بیت نەک زیاتر شیواندن.

دەنگ ، واتە دەنگی پیتەکان لە زۆرەیی زمانە ئەرۆپاییەکاندا بە بەشیک لە ریزمان ئەژمیرریت ، بەلام زمانناسانی ئیمە هیشتا لەسەر ئەوه ریک نەکەوتوون ، هەلبەتە کاریگەری زیاتر لە زمانیک (عەرەبی، فارسی و تورکی) لەسەر زمانەکەمان وای کردووه کە نەتوانین بە ئاسانی بریار بدەین لەو

لەبەر چاویانەوه زۆر بئ بەزەییانە زمانەکەمان ئەشیوینریت و بناغەکانیشی ئەروخینرین.

بە کئ پەوايه (ژمارە)ی ناو لە بری بە (ان) کۆبکریتهوه ، بەلام ئەمرۆ لە سایەیی (بەرەلایی نوسیندا) بە (ین) کۆئەکریتەوه! لە زمانی ئیمەدا (ان) بە شیوهیهکی گشتیی نیشانەیی کۆیه (ئەمە باسیکی فراوانە ، بۆیه لێردەدا تەنیا باسی (ان) ئەکەین) ، وەک: شار- شاران ، دایک - دایکان ، باوک - باوکان ، بەلام ئەگەر ناوهکە بە پیتیکی بزۆین کۆتایی بیت ئەوا پیتی (ی) بۆ زیاد ئەکریت ، وەک: برا- برايان ، هەرمی - هەرمیيان ، دۆ- دۆيان ، هەلۆ - هەلۆيان ... هتد. بۆ ژمارەیی ناویش هەر بەو جۆرەیه ، وەک: سەد- سەدان ، هەزار- هەزاران ، میلیۆن - میلیۆنان ، ((چەند- چەندان)) نەک (چەندین)!!!

ئەم ریسایەش وەک لە هەموو زمانیکی تردا لادانی تیا دایە ، ئەویش بەوهی کە ئەگەر ناوهکە بە بزۆینیکی کپ (کورت) کۆتایی بیت ئەوا تەنیا (ان) وەرئەگریت ، وەک: پیاو- پیاوان ، خو ئەگەر بە بزۆینی (ه) کۆتایی بیت ئەوا بزۆینەکە (قوت ئەدریت) ، وەک: لاپەرە - لاپەرەن (ئەو لاپەرەنە) ، بەرە - بەرەن (ئەو بەرەنە) ، پارە - پارەن (ئەو پارەنە) ... هەرچەندە سەرپێچییەکیش لەم لادانەشدا هەیه ، وەک: ژمارە (دە) - دەیان ، لێردەدا بزۆینەکە ون نەبوو ، ئەویش لەبەرئەوهیه کە ئەگەر بزۆینەکە بروت ، ئەوا هەر یەک پیت

من پیم وایە نوسین وەک موسیقا وایە ، ئەلف و بی موسیقا ئەکرئ بلین بە گشتیی حەوت پیتە (دۆ، رئ، می ، فا، سۆل ، لا، سی) ، ئەگەر بە گۆیرەیی ریسایەک ئەو پیتانە و دەنگە تەواو و نیودەنگەکان ریک نەخرین ، بیگومانە کە ئاوازیکی ناساز دەرئەچیت.

کئ لە ئیمە جاریک لە چاران بیزار نەبووه لە ژەنینی ئامیریک لە لایەن کەسیکەوه کە شارەزای موسیقا و دەنگەکان نەبوونیت! هەر بەم جۆرەش هەموو نوسینیک نوسین نیە ، بە هەلە دانانی پیت و وشە و گوئ نەدان بە دەنگەکان و ریساکانی ریزمان و رینوس ، هەر وەک ئەوه وایە کە مندالیک یان نەزانیک ئامیریکی موسیقا بژەنئ.

ئەمرۆ خویندەوارمان زۆرە ، بەلام مەرج نیە هەموو خویندەواریک توانای نوسین و شارەزایی هەبیت لە زمانەکەدا ، لەگەل ئەوهشدا ئەمرۆ هەزاران کەس دەستیان داووتە نوسین و (شەلم کویرم ، ناپاریزم) چۆنیان بۆ بلویت وشە ریز ئەکەن و وشە (دائەتاشن) و تەنانت هەندیک وشە و زاراوه (سەرئەبیرن) ، داخی گرانیش لەوه دایە کە ئەم پەتایە دەزگاکانی راگەیانندی کوردستانی گرتووتەوه و بە شیی ووهیهکی بەربلاو و لە پەرەسەندیشدایە.

نازانم چۆنە ئەو مامۆستا بەریزانە بێدەنگن کە (چەندان) نەوهیان پینگەیان دووه و دەیان سالە بنچینەیی ریزمانەکەمان دائەنن و ئەمرۆش

بەو پێناسەییە، لە گەشتوگۆی شارستانییهتە جیاوازه‌کان و کۆمه‌لگا و حکومه‌تی مه‌ده‌نی، پێویسته‌ ناماژه به‌و راستییە بکه‌م که چه‌مک و تیوری و واقعیه‌تی کۆمه‌لگای مه‌ده‌نی دیارده‌یه‌کی نوێیه له ژبانی کۆمه‌لایه‌تی و سیاسی گهلانی دانیشتووی ئێراندا. بۆیه هه‌موو ئه‌و نوسه‌ر و رۆژنامه‌نوس و که‌سایه‌تیانیه‌ی که له ئێراندا بۆ ئه‌و مه‌به‌سته هه‌ول ده‌ده‌ن، ناتوانن خۆیان له‌به‌ر زه‌بری جه‌لادانی کۆماری ئیسلامییدا بپاریزن و هیچ یاسا و پرسیاره‌یه‌کی نیه له ئێراندا که داکوکی له مافی کۆمه‌لایه‌تی و سیاسی ئه‌وان بکات. سه‌رۆک خاته‌میش که شیعه‌ی ۱۲ ئیمامه و باوه‌ری به ویلایه‌تی فه‌قی هه‌یه و بۆ په‌ره‌پێدانی له ئێران و جیهاندا هه‌ول ده‌دات، ناتوانی هه‌لگری دروشمی به مه‌ده‌نییه‌ت کردنی حکومه‌ته‌که‌ی بیته و باسه‌که‌ی له چوارچێوه‌ی ناساندنی شارستانییه‌تی شیعه‌گه‌رییدا ده‌مینیته‌وه.

پیشه‌یی و خزمه‌تگوزاری گه‌شتی دامه‌زراوه، که هه‌موویان به یارمه‌تی ئابوری حکومه‌ت و شاره‌وانییه‌کان ده‌ژین. ئه‌و کۆمه‌لانه لایه‌نیکی به‌هێزن له به‌ره‌وه‌پێشه‌وه بردنی باری کۆمه‌لایه‌تی سوید و زه‌فکردنه‌وه‌ی ویست و خواستی دانیشتووان و گه‌شه‌پێدانی مه‌ده‌نییه‌ت له سویددا.

سیستمی تاکه حیزبی، ده‌سه‌لاتدارییه‌تی پاشایه‌تی و سیستمی ئیسلامی که بنه‌مای له‌سه‌ر ویلایه‌ت دامه‌زراوی، دوژمنی سه‌ره‌کی کۆمه‌لگای مه‌ده‌نی و دیموکراتی و پلورالیزی سیاسین. له‌به‌رئه‌وه، هه‌تا یاسای بنه‌ره‌تی ئێران له‌سه‌ر بنه‌مای ویلایه‌تی فه‌قی بمینی، ناتوانن بلێن دیموکراتی و مه‌ده‌نییه‌ت له ئێراندا هه‌یه، یاساکانی ئه‌مرویان رینگا ناده‌ن به‌و ده‌زگا دیموکراتیانه که بۆ گه‌شه‌پێدانی کۆمه‌ل و به مه‌ده‌نییه‌ت کردنی کۆمه‌ل و سه‌ره‌نجام دامه‌زراندنی حکومه‌تی مه‌ده‌نی تێده‌کوژن له ئێراندا.

ئالاه‌لگری بیرى نوێی کۆمه‌لی مه‌ده‌نی و حکومه‌تی مه‌ده‌نین، ئه‌وان له‌و بواره‌دا زۆر هه‌نگاوی به‌نرخ‌یان ناوه، به چه‌شنیک ئه‌مرو دوو دوژمنی سه‌ره‌کی مرۆفایه‌تی واته شه‌ر و برسییه‌تی هه‌ره‌شه له دانیشتوانی ئه‌و دوو هه‌ریمه‌ی جیهان ناکه‌ن و بۆ ریزگرتن له مافی تاک و کۆمه‌لێش به میلیۆن ده‌زگای کۆمه‌لایه‌تی، کولتوری، پیشه‌یه‌ی، سیاسی له‌و ولاتانه‌دا دامه‌زراوه، تا به شیوازی زانستی بیر و ویستی دانیشتوان زه‌ق بکه‌نه‌وه و جه‌خت له جیبه‌جی کردنیان بکه‌ن. هه‌روه‌ها له‌و دوو هه‌ریمه‌ی جیهاندا، ریکخراوه سیاسییه‌کان به گۆزه‌ی ده‌نگی هاوولاتیانیان به حکومه‌ت ده‌نگن، حکومه‌تیک که مه‌رج و سنوری بۆ دانراوه و ناچاره به گۆزه‌ی یاسا و به قازانجی دانیشتوان هه‌لسوکه‌وت بکات. بۆ وینه، له سوید که دانیشتوانی هه‌شت میلیۆنه، پتر له دووسه‌ده‌زار کۆمه‌لی کولتوری،

تیرۆر گه‌لی کورد ناترسینی

فره‌نسۆ هه‌ریری 2001-1937

له مۆنتاژی ئه‌م ژماره‌یه‌ی به‌ربانگ بپوویته‌وه، که هه‌وائی تیرۆرکردنی تیکۆشه‌ری ماندوویی نه‌ناس کاک فره‌نسۆ هه‌ریری مان پیکه‌یشت، به‌ده‌ستی دوژمنانی گه‌له ستم‌دیده‌که‌مان و ئاساییش و ئاشتی و ئه‌زمونه‌که‌ی. کاک فره‌نسۆ هه‌ریری ئه‌ندامی کۆمیته‌ی ئاوه‌ندی پارتی دیموکراتی کوردستان بوو. هه‌روه‌ها ئه‌ندامی په‌رله‌مانی کوردستان و وه‌زیریش له کابینه‌ی سییه‌مه‌دا و سه‌رۆکی فراکیۆنی پارتی بوو له په‌رله‌مانی کوردستاندا. فیدراسیۆنی کۆمه‌له کوردستانییه‌کان له سوید و ده‌سته‌ی نوسه‌رائی به‌ربانگ ئه‌م تاوانه چه‌په‌له به توندی ریسوا ئه‌که‌ن و به داخ و په‌ژاره‌یه‌کی زۆریشه‌وه سه‌ره‌خۆشی له بنه‌ماله‌ی خوالیخۆشیو ئه‌که‌ین، هه‌روه‌ها له سه‌رکردایه‌تی پارتی دیموکراتی کوردستان، په‌رله‌مانی کوردستان و دۆست و ئاشنایانی. هیوادارین به زووترین کات تیرۆریسته‌کان ده‌ستگیر بکړین و به سزای ره‌وای خۆیان بکه‌ن و شه‌رمه‌زار ریسوای گه‌لی کورد و ئاشوری ببن.

گفتوگۆی شارستانییه ته جیاوازه کان

حامید گوهه‌ری

پنویستییه‌کانی ژبانی کۆمه‌لایه‌تی و ئابوری، به دیموکراتیزه‌کردنی کۆمه‌لگا به‌ره‌و مه‌ده‌نییه‌ت و دامه‌زراندنی حکومه‌تی مه‌ده‌نی هه‌نگاو ده‌نی، له ئه‌نجامی ئه‌و ره‌وته‌دا، ریک‌خراوه کۆمه‌لایه‌تی، کولتوری، پیشه‌یی و سیاسیی‌ه‌کان نوێ ده‌کرتنه‌وه. له هه‌لبه‌راوه‌ی ئازاد و دیموکراتیییدا، حکومه‌تی زۆرینه، یان تیکه‌لاو داده‌مه‌زرێ و کۆمه‌لگا به‌ شیوه‌ی دیموکراتیی له‌ قالم ده‌دریته‌وه و یاسا به‌ دیسپلینی دیموکراتیی مافی کار و ژبانی تاک و کۆمه‌ل ده‌باریزێ و کۆنترۆل ده‌خاته‌ سه‌ر هه‌موو لایه‌نه‌کانی ژبان.

کۆمه‌لی مه‌ده‌نی به‌ واتای دیموکراتیی فره‌ریک‌خراوه‌یی، پلورالیزی سیاسی و حکومه‌تی په‌رله‌مانیی، به‌ گۆیهری به‌ره‌پیتشچوونی جیهان، گه‌شه‌ ده‌ستینێ، له‌ سه‌رده‌می کۆندا، یونانییه‌کان ئالاهه‌لگری مه‌ده‌نییه‌ت بوون، به‌لام له‌ سه‌ده‌ی بیستم و به‌ تایبه‌تی له‌ په‌نجا سالی رابوردوودا، ئه‌وروپای رۆژئاوا و ئه‌مریکا پیتشهره‌و و

ژبانی شارستانییه‌ته‌وه. به‌لگه‌نامه مینرووییه‌کان ئه‌وه ده‌سه‌لین که کوردستان له‌ سه‌رده‌می سۆمه‌رییه‌کانه‌وه پینی ناوه‌ته قوئاغی شارستانییه‌ته‌وه و له‌ سه‌رده‌می ئارییه‌کانیشدا لایه‌نیکی گرنگ بووه له‌و پیکهاته له‌ ئیراندا.

هه‌رچهنده کۆمه‌لگای مه‌ده‌نی و شارستانییه‌ت دوو دیارده‌ی لیک جیاوازی گرێدراو به‌ یه‌کترن، به‌لام باس له‌ شارستانییه‌ته جیاوازه‌کان به‌و مانایه‌ نیه که له‌ ئیراندا کۆمه‌لگای مه‌ده‌نی جیتی گرته‌یی و خاته‌می ده‌یه‌وئ له‌ چه‌مک و ئه‌زمونه‌کانی ئه‌و دیارده‌یه باس و گفتوگۆ بکات.

کۆمه‌ل له‌ سه‌ر بنه‌ما و بنچینه‌ی تاک دامه‌زراوه و هه‌ر که مرۆف له‌ کۆمه‌ل ده‌دوێ، به‌ شیوه‌ی سروشتیی بیر له‌و تاکانه ده‌کاتوه که بوونه‌ته هۆی پیکهاتنی کۆمه‌ل. خه‌زان یه‌که‌م ده‌سکه‌وتی به‌ کۆمه‌ل ژبانی مرۆفه. له‌ یه‌کگرتن و به‌ کۆمه‌ل ژبانی خه‌زان و ژبانی هاو‌به‌شیی بنه‌ماله‌کاندا، کۆمه‌ل به‌ره‌و شارستانییه‌ت هه‌نگاوی هاو‌یشتوو و شارستانییه‌ت ره‌چه‌له‌کی راسته‌قینه‌ی مرۆفه، که هه‌موو به‌شه‌کانی ژبانی کۆمه‌ل ده‌گرته‌وه، له‌ کاری رۆژانه‌وه بگه‌ر هه‌تا ده‌گاته‌ چالاکییه‌کانی کولتوری و هونه‌ری، شیوه‌ بیرکردنه‌وه‌کانی ئایینی، ده‌ستکه‌وته‌کانی ته‌کنیکی و زانستی و... هتد. به‌ر واتایه که هه‌موو نه‌ته‌وه‌کانی سه‌ر زه‌وی خاوه‌ن شارستانییه‌تن، به‌لام له‌ هه‌موویاندا مه‌ده‌نییه‌ت پیک نه‌هاتوه و ته‌نانه‌ت هه‌ل بۆ به‌ش‌تیکه‌یان نه‌ره‌خساوه که ده‌وله‌تی ناسیۆنالی خۆیان دامه‌زرین.

شارستانییه‌ت به‌هۆی

کۆتایی هاتنی جه‌نگی هه‌شت ساله‌ی نیوان ئیران و عیراق و هیور بوونه‌وه‌ی رێبه‌رانی کۆماری ئیسلامیی له‌ نارده‌ی به‌ زۆره‌ملینی شۆرش (صدور انقلاب) بۆ ولاتانی دراوسیی و به‌تایبه‌تی، له‌و رۆژه‌وه که محمه‌د ره‌زا خاته‌می به‌ سه‌رۆکایه‌تی کۆماری ئیسلامیی ئیران هه‌لبه‌راوه، چه‌مکی کۆمه‌لگای مه‌ده‌نی و دامه‌زراندنی حکومه‌تی مه‌ده‌نی له‌ ئیراندا بووه‌ته دیارده‌یه‌کی به‌رچاو و به‌ به‌رده‌وامیی له‌ رۆژنامه‌کانی ئیراندا باس ئه‌کریت و وناری جۆراوجۆری له‌ سه‌ر بلاوده‌بیته‌وه. له‌ ژیر کاریگه‌ریی ئه‌و دیارده‌یه‌دا، سه‌رۆک کۆمار خاته‌میش، دروشمی (گفتوگۆی شارستانییه‌ته‌کان) ی به‌رز کردوه‌ته‌وه و بۆ دامه‌زراندنی ئه‌و په‌یوه‌ندییه جیهانییه داوای له‌ ریک‌خراوی نه‌ته‌وه‌یه‌که‌گرتوه‌کان کرد که زه‌مینه‌ی ئه‌و گفتوگۆیه له‌ چوراچیوه‌ی ده‌وله‌تانی جیاوازی جیهاندا خۆش بکات و سالی 2001 به‌ سالی گفتوگۆی شارستانییه‌ته‌کان بناسێ.

رۆژنامه‌کانی سه‌ر به‌ لایه‌نی چاکساز و به‌ تایبه‌تی خاته‌می، به‌ دوویات کردنه‌وه‌ی ئه‌م وشانه و ئاماژه‌ی په‌یتا په‌یتایان به‌ گفتوگۆی شارستانییه‌ته جیاوازه‌کان له‌ دنیا، و پیتشاندنه‌دن که دروشمی سه‌رۆک خاته‌می ره‌نگدانه‌وه‌ی کۆمه‌لگای مه‌ده‌نی و حکومه‌تی مه‌ده‌نییه له‌ ئیرانی ئیسلامییدا.

گومان له‌وه‌دا نیه که گه‌لانی جیهان به‌پینی کولتور و داب و نه‌ریتی جیاوازیان له‌ کۆنه‌وه خاوه‌ن شارستانییه‌تی جیاوازن و مرۆف هه‌زاران ساله پینی ناوه‌ته قوئاغی

ئاشتی و بۆمب

ۋە ھۆكۈمەتتى كوردستان ، بە سەرۆھرى ياسا ۋە ھەلۋەشاندىنە ھەي گروپە چەكدارىيە ھەمەجۆرەكان ۋە دامەزراندنى ھېزىكى چەكدارى نىشتىمانىيە لە ھەموو ھېزە نىشتىمانىيەكانى كوردستان ۋە داردەستى ھېچ لايەنك نەبىت ۋە ئەركى سەرەكى پاراستنى نىشتىمان بىت ۋە دورەپەرىز ۋە بىلایەن بىت لە كاتى ناكۆكىيە سىياسىيەكانى نىوان لايەنەكاندا .

سندوقى دەنگدان ئەبى خاوەن بېيار بىت لە يەكلەيكردە ھەي كېشەكاندا . رېزگرتنى مافى مروف بەگشتى ۋە ئافرەتەش بە تايپەتتى ، گەرەتەرىن دەستكەوتى مروفایەتتە .

دروستبىونى ۋەزارەتى يارمەتى مروفایەتى ۋە مافى مروف ۋە ئازادىي بىرورادەرىپىن ۋە راگەياندىن (ئەگەر چى بە كەمىيە ۋە ھىشتا ھەر بە رېككەوتن ۋە ئىتتىلافىيە) ، سەرەتاي گۆرانكارىيەكى مەزنى كۆمەلايەتى ۋە پىشكەوتنى كوردە ۋە ھەنگاوى لەم جۆرە ھىشتا لە ناوچەكە ۋە دوروپىشتا نەزاوہ . كە بۆ يەكەم جار لە مېژووى گەلەكەماندا دەنگدان كرا ، ئافرەت مافى دەنگدانى ھەبوو ، بەلام لە ھەندىك لە ولاتانى ناوچەكەدا لەگەل ئەوھشدا كە دەيان سالاھ مافى چارەنوسى خۆيان بېيارداوہ ۋە خاوەن پەرلەمان ۋە دەولەت ۋە سامانى خەيالىن ، بەلام ھىشتا ئافرەت مافى دەنگدانى نە .

كورد گەلەكى بەتوانا ۋە پىشكەوتنخاوەن ۋە چاوەروانى گۆرانكارىيە گەرەي لىئەكەرىت ، ئەگەر ئاشتى ۋە دىموكراتىيە ھەبىت .

تېبىنى : لە كاتىكدا گۆقارەكەمان بەرەو چاپ دەچوو ، ھەوالى كارەساتىكى گەرەمان بىست كە لە ھەولتەر روویداوہ ، ئەوئىش پەيوەندىيە بە ناوەرۆكى ئەم وتارەوہ ھەيە ، بۆيە لىرەدا ئامازەي بۆ دەكەين .

تېرۆركردنى كورد ۋەك (كەس) ، كارىكى نوئى نە لە جولانەوہي رزگارخاوەنى گەلەكەماندا ، بەلام تېرۆركردنى ئەندامىكى كۆمىتەي ناوھندىيە گەرە حىزبىكى كوردستان كە ۋەزىر بىت ۋە پارىزگارى پائتەختى ھەرىم بىت ۋە سەرۆكى فراكسىيونى پەرلەمانتارانى حىزبىك بىت... كارەساتىكى گەرەيە .

ناو گرىنگ نە ئەگەر (فرەنسۆ ھەرىرى) نەبووايە ، ئەو يەكىكى تر ئەبوو ، گرىنگ لىرەدا ئەوہيە كە دوژمەنى گەلەكەمان ، بەرامبەر بە ھەر ھەونگاوىكى نىكبوونەوہي لايەنەكان ، ئەوانىش درندەتر دەبن ۋە رىگاي نامروفانەتر دەگرەن بەر... شەھىد كردنى دوو سكرتېرى گىشتىي حىزبى دىموكراتى كوردستانى ئىران ۋە لەو پەرىش (سالج يوسفى) ۋە چەندانى ترىش ، ئەو راستىيە دوويات ئەكەنەوہ كە ئەگەر يەكەيتى ۋە ئاشتى نەبىت لە كوردستاندا ، ئەوا دوژمەن بە ئاسانىي زەفەرمان پىندەبن ۋە كەس ژيانىي مسۆگەر نە! لەبەر ئەو پىويستە ھەنگاوەكانمان بەرەو ئاشتى ۋە يەكخستەوہي ھىزەكانمان خىراتر بەكەين .

سەر بەرزىي ۋە نەمرى بۆ شەھىدان ۋە سەر شۆپىش بۆ دوژمەن ۋە تېرۆرە چەلەكانيان

كوردستان بەگىشتى ۋە باشورىشى بە تايپەتتى ، دەيان سالاھ ئارامىي بە خۆيەوہ نەدوہ . داگىركەران ۋە ناخەزان ھەمىشە لە ھەول ۋە تەقەلاي بەردەوامدا بوون ۋە ئىستاش ھەر بەردەوامن لە پىناوى دروستكردنى كىشە ۋە ئاشوبى ھەمەجۆرە سىياسى ۋە كۆمەلايەتى ۋە ئابورى ... سەدان چۆرى تر ، ھەر بەو ئاواتەي كە ئاشتى ۋە ئارامىي ، ئەگەر لە بىستىكى كوردستانىشدا بىت ، نەيەتەدى .

دوادەھىي سەدەي رابوردو ، وینەيەكى زەقى ئەو ھەول ۋە كۆششە تىكەدەھىي داگىركەران ۋە دوژمەنى گەلەكەمان بوو ، باشورى ولات بوو بە گۆرەپانى بەيەكدادانى چەكدارىي ۋە كوشت ۋە بې ۋە مالىوانىي ۋە سەرگەردانىي دەيان ھەزار رۆلەي گەلەكەمان ۋە پەرەوازيي لە دور لە ناوچە ۋە ھەوارگەي خۆيانەوہ ، بەشبوونى باشور بە چەند ناوچەيەكەوہ ۋە بە كوردەوش بەشبوونى تەواوى دامودەزگا بەرپوہبەرايەتى ۋە كۆمەلايەتى ۋە پىشەيەكان ، بوو ھۆي خاوەردنەوہي رەپوہوہي پىشكەوتنى گەلەكەمان لە تەواوى بوارەكانى ژياندا ، لە كاتىكدا كە جارەن دوژمەن ئەو (دەستكەوتەيان) بە خۆين ئەكەرى ، بەلام لە سالانى كۆتايى سەدەي رابوردو بە خۆرايى ۋە بە بى لوتىژانى سەربازىكيان ، پىلان ۋە مەھىستەكانيان جىبەجى بوو .

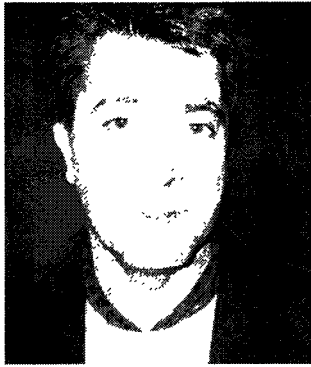
ئەمسال .. دواي دووسى سال لە دوخى نە شەپ ۋە نە ئاشتى ، نىكبوونەوہيەكى (گەرم) لە نىوان لايەنە ناكۆكەكاندا كەوتوہتە گەر ، دواچارىش سەردانە چاوەروان نەكراوہكانى سەرۆكى يەكىتى نىشتىمانىي ، بەرىز مام جەلال بوو بۆ پىرمام بۆ لاي سەرۆكى پارتى ، بەرىز مەسعود بارزانىي .

ھەرچەندە تا ئىستاش ۋەك ھەموو جارىكى تر ، رۆن نەبوو تەوہ ئەو سەردانانە چۆن بوو ۋە چى لە چاوپىكەوتنەكاندا باسكراوہ ۋە لەسەر چى رېككەوتون! لەگەل ئەوھشدا كە جەماوەر تا رادەيەك بىزارە ۋە بىباوہپىي لە لا دروستبووہ ، بەلام ئەم نىكبوونەوہيەي دوايى وەي (رۇخاوى) بەرزكردوہ ۋە ھەر بەو شىوہيەش خۆشباوہپىي ھەندىك لە دوژمەنى كەم كوردەوہ ۋە دلى داخورىاندن . تەقاندەوہي دەيان بۆمب لە ھەولتەر ۋە شارەكانى ترى باشورى ولاتدا ، نىشانەي ترسى دوژمەنە لە ئارامىي ۋە ئاشتى ۋە نىكبوونەوہي لايەنەكانى كوردستان لە يەكتر .

مىژووى مروفایەتى بەم رۆزگارە ئەيسەلنىت كە رەپوہوہي پىشكەوتن بەرەو پىشەوہ ناروات ، ئەگەر لە زۇنگاوى شەپ ۋە كىشە چەكدارىي ۋە سىياسىيەكاندا بخولتەوہ ، رەپوہوہي پىشكەوتن ئەبى زەمىنەيەكى ئارامىي ۋە دىموكراتىي ھەبىت . گومان لەوہدا نە تا دوو لايەنە ناكۆكەكە زياتر لە يەكتر نىك بىنەوہ ، بۆمبەقەينەوہ ۋە ھەولدانى ئاشوب ۋە تىكەدەرانەي دوژمەنىش زۆرتەر ئەبىت ، چونكە ئاشتى ۋە تەبايى كورد خۆي لە خۆيدا بۆمبىكى مەزەنە ۋە لە دل ۋە دەرونى دژمەن ئەكەوت . رىگاگرتن لە كۆششە تىكەدەھىيەكانى دوژمەن تەنبا بە يەكەدەنگىي ۋە يەكىتى كۆمەل ئەكەرىت ، بە خستەوہگەرى پەرلەمان

كهيا نيزۆل سەرۆكى فیدراسیۆنى كۆمه‌له كوردستانییه‌كان بۆ هه‌فته‌نامه‌ی گۆلان ده‌دۆی.

فیدراسیۆن ده‌یه‌وۆی ئه‌و ئاوه‌دانکردنه‌وه‌یه‌ی كه له ناوچه‌ی ژێرده‌سه‌لانی
پارتی دیموكراتی كوردستان هه‌یه، هه‌موو كوردستان بگه‌ڕێته‌وه.
فیدراسیۆن تا دوا‌یی پشتیوانی له ده‌سكه‌وتی باشوری كوردستان ده‌كات.

كهيا سه‌بارهت به رۆلی كوردانی
دانیشته‌ووی سوید رایگه‌یاندا:

- كوردی سوید گه‌لیك له خه‌باتی
سیاسی و كۆمه‌لایه‌تی دا ئه‌كتیفن.
كوردی هه‌موو به‌شه‌كانی كوردستان
پێكه‌وه له فیدراسیۆندا كار ده‌كهن.
فیدراسیۆنیش خه‌باتی‌کی قوڵی
كوردانه به‌رپه‌وه ده‌بات و جیگه‌ی
شانازییه كه توانیومه‌انه له رێی
فیدراسیۆنه‌وه خه‌باتی گه‌له‌كه‌مان
زیاتر به‌ره‌و پێشه‌وه به‌رین. سه‌بارهت
به باشوری كوردستان، فیدراسیۆن تا
دوا‌یی پشتیوانی له ده‌سكه‌وتی
باشوری كوردستان ده‌كات و هه‌ول
ده‌ده‌ین جیگه‌ی خۆی بگه‌ڕێ.

رێپۆرتاژ: محهمه‌دی حاجی قادر

دوژمنانمان هه‌ول ده‌ده‌ن
ده‌سكه‌وته‌كانی كورد له‌ناو به‌رن.
جاری‌کی دیکه دووپاتی ده‌كه‌مه‌وه كه
ئێركی ئێمه‌ی كورده كه پشتی ئه‌و
ئهمونه بگه‌ڕین و به هه‌موو لایه‌كه‌مان
هه‌ول به‌ره‌و پێشه‌وه بردنی بده‌ین.
واته ئێركی هه‌موو لایه‌كه‌مان هه‌ول
بده‌ین ئه‌م ستاتیۆ سیاسییه‌ی كه له
كوردستانی باشور هه‌یه، له لایه‌ن
ولاتانی ده‌ره‌وه به‌ره‌سمی بناسرێ و
قبول بكرێ.

هه‌روه‌ها نيزۆل سه‌بارهت به كار و
په‌ڕه‌هه‌كانی هه‌رێمی كوردستان گوتی:

- ئێمه به چاوی خۆمان دیتومه‌انه
كه ناوچه‌كانی ژێرده‌سه‌لانی پارتی
دیموكرات له باشوری كوردستان له
په‌ڕه‌وه‌دانکردنه‌وه، زۆر
به‌ره‌و پێشه‌وه چووه. ئێمه تا دوا‌یی
پشتیوانی له ئاوه‌دانکردنه‌وه‌یه
ده‌كه‌ین و هه‌روه‌ها ده‌خوازین ئه‌و
ئاوه‌دانکردنه‌وه‌یه‌ی كه له ناوچه‌كانی
ژێرده‌سه‌لانی پارتی دیموكرات هه‌یه
هه‌موو كوردستان بگه‌ڕێته‌وه.
هه‌روه‌ها داواكارین هه‌رچی زووتر
هه‌ول بدرێ حكومه‌تی‌کی هاوبه‌ش
دابمه‌زرێ و ئێمه‌ش وه‌كو فیدراسیۆن
تا دوا‌یی پشتیوانی له ده‌كه‌ین.

كهيا نيزۆل به‌م شیوه‌یه بۆ گۆلان
دوا. ئه‌و سه‌ره‌تا ده‌رباره‌ی ستاتیۆ
سیاسی كوردستانی عێراق گوتی:

- ئێمه وه‌ك فیدراسیۆن ئه‌و
ستاتیۆ سیاسییه‌ی كه له باشوری
كوردستان كه‌وتوه‌ته ده‌ست گه‌لی
كوردمان، به هه‌نگاوێکی گه‌رنگ و
باشی ده‌بینین. ئێركی هه‌ر كوردیکه
له هه‌ر پارچه‌یه‌کی كوردستان،
پشتیگیری و پارێزگاری له بکات و
هه‌ول به‌ره‌و پێشه‌وه بردنی بدات.
ئێمه داواكارین هه‌رچی زووتر
هه‌لپه‌ژدانی‌کی گه‌شتی ئه‌نجام بدرێ و
حكومه‌تی‌کی هاوبه‌ش دابمه‌زرێ،
له‌سه‌ر ئامانجی فیدرالیه‌ت بۆ
كوردستان.

نيزۆل ده‌رباره‌ی ئاسته‌هه‌نگه
پێشه‌هاته‌كان له كوردستان رایگه‌یاندا:

- ئاسته‌هه‌نگه‌كان گه‌لیك زۆرن،
به‌لام له به‌ره‌تدا بۆ ئه‌وه ده‌گه‌ڕێنه‌وه
كه ده‌وله‌تانی داگیركه‌ر ناخوازین
ستاتیۆ سیاسی بگه‌وێته
ژێرده‌سه‌لانی كوردان. بۆیه هه‌رچی
له ده‌ستی دوژمنان بێ درێغی ناكهن.
كه‌واته پێویسته ئێمه‌ی كورد باش
تیبگه‌ین كه دوژمنان زۆره و

راگه یاندن

سوید له سه رهتای سالی ٢٠٠١ وه بۆ ماوهی شهش مانگ سه رۆکایه تی یه کیه تی ئه وروپا ده کات. له شهش مانگه دا گه لیک کۆبوونه وهی گرنگ له ناوچه و هه ریمه جیاوازه کانی سویدا پینکدئ. یه کیک له باسه گرنگه کانی ئه و کۆبوونه وانه، بۆ ئیمه ی کورد له سوید و دهره وهی، په یوسته به چاره سه رکردنی کیشه ی گه لی کورد و وه رگرتنی تورکیا به ئه ندامه تی له یه کیه تی ئه وروپادا.

ریکخراوه کوردیه کان له سوید، ئه مرۆ به پرۆگرامیکه هاوبهش هه ول دهن کیشه و داخوازییه کانی گه لی کورد بۆ یه کیه تی ئه وروپا زه ق بکه نه وه. هاوبه یمانه کان بۆ گه یشتن به و مه به سته هه ندیک چالاکیه هاوبه شیان گه لاله کردوه. ئیمه له و باوه ره داین، که سوید ده توانی رۆلێکی گرنگ له گفتوگۆکانی یه کیه تی ئه وروپادا ببینی، له شیوه ی وه رگرتنی تورکیا به ئه ندامه تی یه کیه تی ئه وروپادا.

وه زیری دهره وهی سوید Anna Lind گه لیک جار له کۆبوونه وه کانی یه کیه تی ئه وروپادا ئاماژه ی به پیشیلکردنی مافی مرۆف و ئاماده نه بوونی تورکیا بۆ چاره سه رکردنی کیشه ی کورد له تورکیا کردوه. ئانالیند هه روه ها تیبینییه کانی حکومه تی سویدی ئاراسته ی گه لی سوید و کوردی دانیشتیوی سوید کردوه.

سوید خاوه نی میژوویه کی ده وله منده له بواری پاراستنی مافی مرۆف دا. ئه وهش سروسشتیه که سوید ده توانی له ماوه ی سه رۆکایه تی خۆیدا له یه کیه تی ئه وروپا رۆلێکی پیشه وه ی هه بی. سوید له رابوردووشدا رۆلێکی ئاوا پۆرتیفی له چوارچیه ی نیونه ته وه یی دا هه بووه، وه ک هه ولدان بۆ چاره سه رکردنی کیشه ی ئیتنام، نیکاراگوا، ئه فریقای باشور و فه له ستین دا. ئیستا کاتی ئه وه هاتوه، که سوید هه ربه و شیوه یه هه ولی چاره سه رکردنی ئاشتیانه ی گه لی کورد له تورکیادا بدات و چاره سه رکردنی کیشه ی کورد له به رنامه ی کاری یه کیه تی ئه وروپادا بگونجینی.

ئیمه کورده کانی دانیشتیوی سوید له ده وله تی سویدمان ده وئ که کیشه ی کورد تیکه لی کیشه کانی تری تورکیا نه که ن و ئه و کیشه یه وه ک خۆی که هه یه، به ناوی چاره سه رکردنی کیشه ی گه لی کورد له گه ل تورکیا بخره به ریاس و لیکۆلینه وه و هه ولی چاره سه رکردنی بدن. کوردی سوید له ماوه ی سه رۆکایه تی سوید له یه کیه تی ئه وروپادا، سه رکه وتنی سویدی له بواره جیاوازه کاندان ئاواته و هه روه ها هیواداره که له و ماوه یه دا گه لیک بریاری گرنگ بدریت. هه روه ها ئیمه داوا له حکومه تی سوید و هیزه دیموکراتیه کانی سوید ده که ین که به وردیه هه ولی پاراستنی مافی مرۆف بدن.

به به شدار بوونتان له خۆپیشاندانی کورده کانی سوید له رۆژی کۆبوونه وه ی یه کیه تی ئه وروپادا پستی گه لی کورد بگرن.

میژوو : شهمه 2001/3/24

کات : 13,00 - 14,30

شوین : Huvudingång Älvsjö mässan

فیدراسیۆنی کۆمه له کوردستانیه کان له سوید

کۆمیته ی هاوکاریی هیزه سیاسیه کانی کورد و کوردستانی له سوید

ئینسیاتیفا کورد له سوید IKS

بۆ وه رگرتنی ئاگاداریی پتر په یوه ندی به فیدراسیۆنه وه بکه ن یان

بروانه لاپه ره ی فیدراسیۆن له www.kurdiskaarf.org

بۆ ماریتا اولفسکۆگ وەزیری کۆلتوری سوید

فیدراسیۆنی کۆمەلە کوردستانییهکان لە سوید سوپاسی ھاوکاری بەرپزتان دەکات بۆ دانانی پرۆگرامی کوردیی لە رادیۆی سویددا. دواى خەباتىكى دور و درىژ لهگهڵ سیاسى کاران و سەرۆكى رادیۆى ناوهندی سوید، توانیمان بە ئاکامىكى باش بگهین. ھیوادارین بەرە بەرە بەشى کوردیی رادیۆی سوید بتوانن بەرنامەکانی بەشیۆهێ رۆژانە بلۆ بکاتەوه، ئەوه ههنگاویكى گهلیک بە نرخه که رادیۆی سوید، بەشى کوردیی کردووه و بە زمانى کوردیی پرۆگرام بلۆ دەکاتەوه. ههروهها ئەوه نمونەیهكى باشه بۆ ئەو دەولهتانهى که تا ئیستا دهرهتانیكى وایان بۆ کوردی ولاتهکهیان داوین نەکردووه.

کۆمەلگای کورد لە سوید بایهخىكى گرنهگ دەدات بەو ههنگاوهتان و ئیتمه جارىكى تریش لەم بوارهدا سوپاس و پشتگیری خۆمانتان بۆ دهرهبرین و سوپاسی پشتگیریستان ئەکەین لە مافی مرقایهتی گهلی کوردمان.

بە سلاوی برایانهمان کهیا ئیزۆل
سەرۆکی فیدراسیۆنی کۆمەلە کوردستانییهکان لە سوید
۲۰۰۱/۱/۹

بۆ بەرێز کاک مەسعود بارزانی سەرۆکی پارتی دیموکراتی کوردستان

ههواتی تیرۆرکردنی تیکۆشهری ماندوویی نهاس کاک فرهنسق ههريبی ئەندامی کۆمیتەى ناوهندی پارتی دیموکراتی کوردستان و ئەندامی پەرلهمانی کوردستانمان پینگهیشت، بەدهستی دوژمنانی گهله ستهمدیدهکهمان و ئاساییش و ئاشتی و ئەزمونهکهی.

فیدراسیۆنی کۆمەلە کوردستانییهکان لە سوید بە توندی ئەم تاوانه چهپهله ریسوا دهکات و به داخ و پهژارهیهکی زۆریشهوه سهرخۆشی له بهرپزتان دهکات و ههروهها له بنهمالهى خوالیخۆشبوو، ئەندامان و لایهنگرانی پارتی دیموکراتی کوردستان و پەرلهمانی کوردستان و دۆست و ئاشنایانی.

ھیوادارین بە زووترین کات تیرۆریستهکان دەستگیر بکړین و بە سزای پهلوی خویان بگن و شهرمهزار ریسواى گهلی کورد و ئاشوری ببن.

بە سلاوی برایانهمان کهیا ئیزۆل
سەرۆکی فیدراسیۆنی کۆمەلە کوردستانییهکان لە سوید
۲۰۰۱/۲/۱۹

بۆ کۆنگرهى لاوانى پارتى چهپى سوید

فیدراسیۆنی کۆمەلە کوردستانییهکان سوپاسی بانگهێشتنهکهتان دهکات و سهرکهوتنی کۆنگرهکهتان ئاواته دهخوازه. ئیتمه بایهخىكى زۆر دهدهین به ههولدانى ئیوه بۆ چارهسهر کردنی کیشهه کورد له تورکیادا، بۆ راکیشانی رای گشتی لهو ماوهیهدا که سوید سهرۆکایهتی یهکیهتی ئهوروپا دهکات، ئیتمهش چهپه چالاکیهک بهرپوه دهبین.

تورکیا که بۆ ئەندامهتی له یهکیهتی ئهوروپادا پالتیرواه، ئەمرۆ له ههلوهرجیكى زۆر نالهباری سیاسی دا دهژی، ئەوانهه دهولهتی تورکیا بهرپوه دهبن، رۆژ نیه مافی مرقف پشیل نهکن. مافی ههزاران بهندی سیاسی پشیل دهکری. لهوه دهچی، هیزی تاییهتی ولات له بهرامبهر بهنده سیاسییهکاندا شهری راگهیانندی. مانگرتنی سیاسی تامردن هیشتا له زیندانی FTYP بهردهوامه. هیرش بردنه سهر کهسوکاری زیندانییه سیاسییهکان و گرتن و راوانیان به شیوهی نپساوه درێژهی ههیه.

مافی نهتهوايهتی گهلی کورد به ههموو شیوهیهک پشیل دهکری. زمانى کوردی که پتر له سى میلیون کهس له دنیادا قسهی پندهکهن، ئەمرۆ له تورکیا یاساخه. ئەوه تاوانی پریمی سهربازی تورکیا و شهرمهزاری کۆمهلگای مرققایهتی ئەم سهردهمهى جیهانه. ئیتمه لهو داخوازییهی ئیوه خۆشحالین، که دهلین ههتا تورکیا کوتایی به زولم و ستهم نههینى بهرامبهر گهلی کورد، به ئەندامهتی یهکیهتی ئهوروپا وهرنهگیرى. ههروهها ئیتمه دهمانهوی ئاماژه بهو راستییه بکهین، که کیشهه کورد تهنیا زمان و کولتور ناگریتهوه، بهلکوو دهبی وهک ههموو نهتهوهکانی سهرزهوی، بۆخوی مافی چارهنوسی خوی دیاریی بکات.

مافهکانی مرقف ئەمرۆ زۆر به جیدی له تورکیا پشیل دهکری. پارتی فاشی MHP ی هاوبهش له بهرپوهبردنی حکومهتی تورکیادا، نمونهی پارتی Haidar ی ئوتریشه. ههچهنده ئوتریش ئەندامه له یهکیهتی ئهوروپادا، ئەندامانی یهکیهتی ئهوروپا به ههموو شیوهیهک درى راوهستان، بهلام بۆ تورکیا که تا ئیستا به ئەندام وهرنهگیراوه، ئهوروپا بیدهنگ مایهوه. ئەمهش پشتگیرییهکی مەزن بوو بۆ تورکیا، که له جیهان بهدهستی هینا.

ههولدانى گهلی کورد پیوستی به پشتگیری پتره. ئیتمه باش دهزانین که ههستی هاوکاری کردن لهگهڵ گهلی کورد بۆ چارهسهرکردنی کیشهکهی له سوید له پلهیهکی بهرز دایهوه ههولی لاوانی پارتی چهپی سویدیش لهو ههستهوه سهرچاوه دهکری. فیدراسیۆنی کۆمەلە کوردستانییهکان لە سوید جارێکی تریش سهرکهوتنی کۆنگرهکهتانی ئاواته.

بە سوپاسی فراوانهوه
کهیا ئیزۆل
سەرۆکی فیدراسیۆنی کۆمەلە کوردستانییهکان لە سوید
۲۰۰۱/۲/۱۹

فیدراسیۆنی کۆمهله کوردستانییهکان له سوید له گهه کۆمیتهی
هاوکاری هیزه سیاسییهکانی کورد و کوردستانی له سوید و ئینسیاتیقا
کورد له سوید

پۆزی شههمه 2001/3/24 پۆزی کۆبوونهوهی یهکیهتی ئهوروپا له سوید خۆپیشاندانیک
رێکدهخن. به بهشدار بوونتان له خۆپیشاندانهدا، پشتی گهلی کورد بگرن.

میژوو : شههمه 2001/3/24

کات : 13,00 - 14,30

شوین : Huvudingång Älvsjö mässan

بۆ وهرگرنتی ئاگاداریی پتر پهیهوهندی به فیدراسیۆنهوه بکهن یان
بروانه لاپههه فیدراسیۆن له www.kurdiskaarf.org

یادی کارهساتی ههلهبجه لهبیر مهکهن !

میژوو : ههینی 2001/3/16

کات : 17,00

شوین : Adolf Fredriks Kyrka Stockholm

فیدراسیۆنی کۆمهله کوردستانییهکان

جهزنی نهوڕۆز و سالی 2701 ی کوردیتان لی پیرۆز بی

میژوو : ههینی 2001/3/24

کات : 18,00

شوین : ستۆکهۆلم : Solnahallen Stockholm

فیدراسیۆنی کۆمهله کوردستانییهکان

بەربانگ

ژمارە ١١٩ سالی ١٩ (٢٠٠١)

نۆزگانی فیدراسیۆنی کۆمەڵە کوردستانییهکانە لە سوید
خاوەن نێمیازی: کەیا نێزۆل

دەستە نوسەرانی:

ھامید گەوھەری

نەوزاد وەلی

نەزەر قەرەھان

فارس

کۆشان نامەدی

مونتاز

ھامیدی گەوھەری

بەریۆدبەری نێداری: نەزەر قەرەھان

نابوونە سائەنە: ١٠٠ کرۆنی سویدییه

بۆ دەزگاکان: ٢٠٠ کرۆنی سویدییه

نرخە یەک دانە: ٢٥ کرۆنی سویدییه

بۆ دەرەوێ سوید: ٤٠ دۆلاری ئەمریکی

بۆ دەزگاکانی دەرەوێ سوید: ٦٠ دۆلاری ئەمریکی

ناونیشان:

e-mail

berbang@kurdiskarf.org

www.kurdiskarf.org

Box 490 90 Stockholm

Tel: 08- 644 66 22

Fax: 08- 650 21 20

پۆستگێڕۆ: 8- 64 38 80

دەستە نوسەرانی مانی ئەوێ ھەمە ، رێنوسی وتارەکان راست

بکاتەو و بەو نێوئەوێ دەگۆنن ، کورنیان بکاتەو .

دەستە نوسەرانی لە ناوەرۆکی وتارەکان بەرپرسان نێ

فیدراسیۆنی کۆمەڵە کوردستانییهکان لە سوید لە

١٩٨١/٦/٦ دامەزرێوە .

ژمارە یەكەمی بەربانگ لە مانگی ٧/١٩٨٢ ١٥ بۆکرێوەتەو

ناوەرۆک

- ١ - چەند ئاگادارییهک
- ٢ - نامە بۆ بەرپز کاک مەسعود بارزانی
- ٢ - نامە بۆ کۆنگرەیی لاوانی پارتنی چەپی سوید
- ٣ - راگەیاندن
- ٤ - کەیا نێزۆل بۆ ھەفتەنامەیی گۆلان دەوێ
- ٥ - ئاشتیی و بۆمب
- ٦ - گفتوگۆی شارستانییهتە جیاوازەکان .. ھامید گەوھەر ..
- ٧ - تیرۆر گەلی کورد ناترسینن
- ٨ - زمان
- ١٠ - پاشخانیکیی پەلکەزێرینە
- ١٤ - خۆنەری شیعر و رەخنەیی
- ١٦ - شەبەق
- ١٧ - کۆرپیکیی ماتەمینی بۆ مەحمود باکسی
- ١٨ - چەند گروپی جیاواز سەردانی فیدراسیۆنیان کرد
- ١٩ - یارمەتی ئێو بۆ چاککردنەوێ قەلای ھولیر گەیشت ..
- ٢٠ - چەند چالاکییهکی فیدراسیۆن و کۆمەڵەکانی
- ٢٢ - بەربانگ و خۆنەران
- ٢٢ - چاپکراوی نوێ

بۆ پەيوەندیی لەگەڵ فیدراسیۆن

بروانە لاپەرەکانی فیدراسیۆن لە

ئەنتەرنێتدا

e-mail

berbang@kurdiskarf.org

www.kurdiskarf.org

بەرپانگ

ئۈرگەنى فېدراسىيۈنى كۆمەلە كوردستانىيەكانە لە سوېد
زمارە ۱۱۹ سانى ۲۰۰۱

بىستەمىن سانى دامەزانى فېدراسىيۈنى كۆمەلە
كوردستانىيەكان پىرۈز بى